UCHWAŁA NR XXXV/682/22
RADY MIASTA TYCHY

z dnia 27 stycznia 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021-2025”

Na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy o sporcie z dnia 5 czerwca 2010 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1133) oraz art. 7 ust. 1 pkt 10 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1372 z późn. zm.) na wniosek Prezydenta Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Oświaty, Kultury i Sportu oraz po przeprowadzeniu konsultacji na podstawie Uchwały Rady Miasta Tychy Nr 0150/XLVI/1036/10 z dnia 26 sierpnia 2010r.

Rada Miasta Tychy uchwala:

§ 1

Przyjąć „Strategię rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021-2025” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 3

Traci moc uchwała nr XXIV/424/16RADY MIASTA TYCHY z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020”.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miasta Tychy

Barbara Konieczna

Załącznik do uchwały Nr XXXV/682/22
Rady Miasta Tychy
z dnia 27 stycznia 2022 r.

TYCHY DOBRE MIEJSCE

Business
Destination
Alliance

Strategia rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021-2025

Krzysztof Cieślikowski

Spis treści

WPROWADZENIE ... 3

1 ASPEKTY TEORETYCZNE I METODYKA PLANOWANIA ROZWOJU SPORTU ... 5

1.1 SPORT W DZISIEJSZYCH CZASACH ... 5
1.2 PLANOWANIE I ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE NA POTRZEBY ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE ... 8

2 MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY ... 11

2.1 CHARAKTERYSTYKA MIASTA TYCHY Z UWZGLĘDNIENIEM CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA SPORT ... 11
2.2 KLUCZOWI INTERESARIUSZE ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY ... 15
2.3 AKTUALNE UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY ... 19
2.4 CZYNNIKI ATRAKCYJNOŚCI MIASTA TYCHY NA RYNKU SPORTOWYM ... 24

3 ANALIZA POTENCJAŁU MATERIALNEGO DLA ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY ... 28

3.1 OBIEKTY SPORTOWE KOMERCYJNE ... 28
3.2 OBIEKTY SPORTOWE NIEKOMERCYJNE ... 32

4 STRUKTURY ORGANIZACYJNE DLA ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY ... 36

4.1 ROZWÓJ ORGANIZACJI SPORTOWYCH W TYCHACH NA TLE INNYCH MIAST ... 36
4.2 JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE I SPÓŁKI KAPITAŁOWE MIASTA TYCHY KLUCZOWE DLA ROZWOJU SPORTU W TYCHACH ... 44
4.3 POZOSTAŁE ORGANIZACJE SPORTOWE ... 47

5 ANALIZA SWOT NA POTRZEBY OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU SPORTU W TYCHACH ... 49

5.1 ANALIZA UWARUNKOWAŃ POZARYNKOWYCH PEST ... 49
5.2 ANALIZA OTOCZENIA BLIŻSZEGO DLA ROZWOJU SPORTU W TYCHACH ... 53
5.3 SWOT DLA SPORTU W TYCHACH ... 56

6 ZAKRES REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH PROGRAMU ROZWOJU SPORTU MIASTA TYCHY W LATACH 2016-2020 ... 60

6.1 ANALIZA CELU - AKTYWNE WSPIERANIE SPORTU WYCZYNOWEGO ... 60
6.2 ANALIZA CELU – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO-REKREACYJNEJ ... 63
6.3 ANALIZA CELU – PROMOCJA I WSPIERANIE FORM AKTYWNOŚCI RUCHOWEJ I REKREACYJNEJ ... 65

7 ANALIZA PORTFELOWA WYBRANYCH DYSCYPLIN SPORTOWYCH W TYCHACH ... 68

7.1 ANALIZA PORTFELOWA SPORTU WYCZYNOWEGO W TYCHACH ... 68
7.2 ANALIZA PORTFELOWA SPORTU AMATORSKIEGO W TYCHACH ... 69

8 CELE STRATEGICZNE I ZADANIA DLA EFEKTYWNEGO ROZWOJU SPORTU W MIEŚCIE TYCHY W LATACH 2021-2025 ... 71

PODSUMOWANIE ... 75

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE ... 77

RAPORTY I INNE OPRACOWANIA ... 77
AKTY PRAWNE, AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO I ZARZĄDZENIA ... 80
WITRYNY INTERNETOWE ... 81

SPIS TABEL ... 83

SPIS RYSUNKÓW ... 84

ZAŁĄCZNIKI ... 85

Wprowadzenie

Sport współcześnie jest jedną z najważniejszych dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Określany jako pewna forma spędzania czasu wolnego, rekreacji, aktywności fizycznej, rozwoju zainteresowań, ale także jest ważnym obszarem (rynkiem) funkcjonowania różnych przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, jak i administracji państwowej.

Celem tego opracowania jest wyznaczenie głównych kierunków (celów strategicznych - priorytetowych) rozwoju sportu na terenie miasta Tychy na lata 2021-2025, sposobów ich osiągnięcia, mierzenia w określonych interwałach czasowych, a także ustalenie zadań umożliwiających realizację tych celów.

Przy czym rozwój jest traktowany raczej jako zjawisko jakościowe, polegające na wprowadzaniu innowacji produktowych, procesowych strukturalnych oraz innowacji w dziedzinie organizacji i zarządzania[1]. Natomiast wzrost stanowi kategorię ilościową i został pokazany w tym opracowaniu w odniesieniu do wybranych charakterystyk sportu w mieście Tychy.

Rozwój sportu obejmuje inicjowanie i zarządzanie procesami strukturalnych i organizacyjnych zmian z uwzględnieniem różnych (wybranych, kluczowych) inicjatyw związanych ze sportem[2].

Dla potrzeb opracowywania strategii zastosowano metody analizy i syntezy z wykorzystaniem źródeł wtórnych (głównie raportów i analiz instytucji administracji państwowej, organizacji międzynarodowych, specjalistycznych instytucji badawczych podejmujących w swoich opracowaniach tematykę sportu) i pierwotnych pochodzących z obserwacji i wywiadów eksperckich w trakcie spotkań z wybranymi przedstawicielami kluczowych interesariuszy sportu w mieście Tychy.

Zakres przedmiotowy stanowiły różne dyscypliny sportowe, sposoby organizacji sportu w mieście, realizacji wydarzeń sportowych, sposoby i struktura finansowania, procesy podejmowania decyzji i uruchamiania dotacji celowych na rzecz sportu w Tychach.

Zakres podmiotowy badań i analiz obejmował zarówno uczestników aktywnych sportu (wyczynowego/zawodowego, jak i amatorskiego) oraz inne podmioty (instytucje, organizacje, przedsiębiorstwa) funkcjonujące na rynku usług sportowych i rekreacyjnych na świecie i w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem województwa śląskiego, miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w tym miasta Tychy. Dane poddawane analizie obejmują najczęściej okres od 2015 do 2020, przy czym dla miasta Tychy koncentrowano się na okresie 2016 - 2020, z uwagi na konieczność podsumowania realizowanego wcześniej w mieście Tychy „Programu rozwoju sportu na lata 2016-2020" i kolejnych dużych inwestycji w infrastrukturę sportową (np. Wodny Park Tychy, stadion lekkoatletyczny).

Opracowanie składa się z wprowadzenia, ośmiu punktów (części) i podsumowania.

W punktach 1 i 2 odniesiono się do aspektów metodycznych zarządzana sportem w mieście z uwzględnieniem specyfiki miasta Tychy.

Następnie dokonano analizy elementów materialnych i niematerialnych (organizacyjnych) atrakcyjności Tychów na rynku sportowym (punkty 3 i 4).

---

[1] Z. Pierścionek: *Strategie rozwoju firmy*. WN PWN, Warszawa 2001, s. 11

[2] S. Robson, K. Simpson, L. Tucker: *Strategic Sport Development*. Routlage, London - New York 2013. s. 6

W części 5 i 6 opracowania przeprowadzono analizę kluczowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych dla rozwoju sportu w Tychach. Następnie określono cele strategiczne rozwoju sportu na lata 2021 - 2025 w świetle zachodzących zmian i dotychczasowego zaangażowania administracji miasta Tychy w sport.

Strategia rozwoju sportu w mieście Tychy zawiera także wnioski z diagnozy sportu w Tychach, przygotowanej na potrzeby tej strategii oraz wskazania dotyczące celów strategicznych w zakresie dalszego rozwoju sportu w mieście; zadań koniecznych dla ich realizacji i mierników dla oceny efektywności tego procesu w mieście.

W podsumowaniu opracowania ujęto ogólne wnioski z analizy i przyjętych założeń dla rozwoju sportu w Tychach na lata 2021 – 2025.

1 Aspekty teoretyczne i metodyka planowania rozwoju sportu

1.1 Sport w dzisiejszych czasach

Definicje sportu można spotkać zarówno w wielu opracowaniach naukowych, jak i raportach branżowych, czy też dokumentach planistycznych (programach, strategiach, zaleceniach, itp.).

W opracowywanym dokumencie przyjęto nomenklaturę zalecaną przez Ministerstwo Sportu Rzeczpospolitej Polskiej[3]. **Sport** to wszelkie formy aktywności fizycznej, które mają na celu wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej lub osiągnięcie wyników sportowych na dowolnym poziomie współzawodnictwa. Współzawodnictwo takie podejmowane jest zwykle w sposób zorganizowany, na zasadach określonych obowiązującymi regułami sportowymi. Sport to także konkretny typ współzawodnictwa, objęty przepisami jednej międzynarodowej federacji sportowej. W ujęciu organizacyjnym sport to wielopodmiotowa struktura organizacyjna, której istotą jest organizowanie współzawodnictwa.

Ze sportem związane jest pojęcie **aktywności fizycznej**. Można ją definiować jako podejmowanie jakiegokolwiek wysiłku fizycznego o charakterze umiarkowanym lub intensywnym, bez względu na cel lub motywację podejmowania tego wysiłku. Aktywność fizyczna obejmuje zarówno wyczynowe lub rekreacyjne uprawianie sportu, lecz również inne zachowania, takie jak taniec czy praca w domu i ogrodzie. Pojęcie stosowane w dokumentach Światowej Organizacji Zdrowia[4] oraz Komisji Europejskiej[5], ze szczególnym uwzględnieniem prozdrowotnego aspektu aktywności fizycznej, składające się na koncepcję HEPA (ang. health-enhancing physical activity), tj. prozdrowotna aktywność fizyczna lub aktywność fizyczna pozytywnie wpływająca na zdrowie.

Ważnym obszarem zarządzania sportem w mieście jest też **rekreacja**, traktowana jako rodzaj sportowej aktywności fizycznej, który zasadniczo nie jest związany z uprawianiem sportu na zasadach określonych obowiązującymi regułami sportowymi. Rekreacja podejmowana jest w przestrzeni rekreacyjnej lub na obiektach infrastruktury rekreacyjnej (może to być np. spacer, zabawa na placu zabaw, w parku linowym, nordic walking, pływanie na pływalni itp.).

W odniesieniu do wyodrębnionej części sportu rozumianego jako konkretny typ współzawodnictwa określony regułami sportowymi, np. piłka siatkowa plażowa (sport: piłka siatkowa), kolarstwo torowe (sport: kolarstwo) czy skoki narciarskie (sport: narciarstwo) stosuje się pojęcie **dyscyplina (sportu)**. Istnieje wiele kryteriów podziału dyscyplin sportowych, ale najczęściej spotykany jest podział na sporty olimpijskie (dyscypliny sportowe uprawiane podczas letnich i zimowych Igrzysk Olimpijskich)[6] i inne (sporty nieolimpijskie).

---

[3] *Program rozwoju sportu do 2020. Aktualizacja*. Załącznik do uchwały nr 83 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2019 r. (poz. 905).

[4] Por.: *Global action plan on physical activity 2018–2030: more active people for a healthier world*. World Health Organization, Geneva 2018, s. 6

[5] Por.: *Biała księga na temat sportu.* Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 2007

[6] Por.: https://www.olympic.org/sports (dost. 20-08-2020)

Uwzględniając poziom zaangażowania w sport i obowiązujące wtedy reguły sport dzieli się na sport dla wszystkich (amatorski) i sport wyczynowy.

Sport amatorski (nazywany również jako: sport powszechny, sport rekreacyjny, sport masowy) to rodzaj sportu określony obowiązującymi regułami sportowymi, uprawiany w celu utrzymania sprawności fizycznej, zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia, związany (choć niekoniecznie) z uczestnictwem w imprezach sportowych nastawionych najczęściej na masowe uczestnictwo; sport uprawiany niezawodowo.

Natomiast **sport wyczynowy** (zawodowy) to rodzaj sportu określony obowiązującymi regułami sportowymi, uprawiany w celu osiągania jak najlepszych wyników w zawodach sportowych różnego szczebla poprzez prowadzenie systematycznego treningu. Uprawianie takiego sportu jest formą pracy zarobkowej.

Sport jest ważną dziedziną życia człowieka, różnorodną i wielowymiarową. Jest zjawiskiem społecznym, kulturowym i ekonomicznym. Współczesny sport traktowany może być jako pewien styl życia szerokich grup społecznych, zmierzający m.in. do poprawy stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także jako zjawisko ekonomiczne, gdyż podlega profesjonalizacji i komercjalizacji[7]. Te dwa trendy pobudzają m.in. inwestycje w regionie w infrastrukturę ogólną i celową dla uprawiania sportu i ewolucji konkretnych dyscyplin sportowych, co prowadzi także do przekształcania sportu z zabawy i pewnej formy rekreacji w konkurowanie sportowców, klubów sportowych, miast, narodów - w celu osiągniecia także sukcesu ekonomicznego.

Najważniejszymi aktami prawnymi regulującymi interwencję Państwa w sport są:

- ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1468, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688),
- ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. poz. 1051, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 1491),
- ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210, z późn. zm.),

W opracowaniach Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (GUS) znajduje się definicja **sportu** jako wszelkich form aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach[8].

W *Białej księdze sportu* podkreśla się socjalizacyjną rolę przynależności do zespołu, solidarność grupową, respektowanie zasad i reguł, w tym zasady fair play. Sport aktywizuje lokalne społeczności do działań organizacyjnych, przejawiających się w zakładaniu amatorskich klubów sportowych (forma

[7] por.: A. Sznajder: *Marketing sportowy*. PWE, Warszawa 2015, s. 21-30

[8] Por.: *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2013 i 2014*. GUS, Rzeszów 2015, s. 15

organizacji non-profit), opartych na wolontariacie, co wzmacnia aktywne postawy obywatelskie. Sport może być także wykorzystywany do celów integracji społecznej, integracji i równości szans rozwoju, czy też ogólnej poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego[9].

W innym dokumencie[10] UE wskazuje się, że głównym celem planowania rozwoju sportu powinno być propagowanie aktywności fizycznej dla zwiększenia uczestnictwa w sporcie przedstawicieli wszystkich grup społecznych. Infrastruktura sportowa musi być dostępna dla wszystkich grup społecznych. Działania administracji miasta mogą obejmować publiczne finansowanie budowy, renowacji, modernizacji oraz konserwacji obiektów sportowych i sprzętu sportowego, a także możliwości nieodpłatnego lub niedrogiego wykorzystania publicznych obiektów sportowych.

Współczesny sport, z uwagi na zaangażowane środki finansowe publiczne i prywatne, jak i realizowane cele ekonomiczne różnych organizacji, stanowi także produkt organizacji (przedsiębiorstwa, instytucji), jak i regionu (administracyjnie wyodrębnionej jednostki)[11].

Znaczenie gospodarcze sportu dla regionu zauważalne jest w wielu aspektach życia społecznego i ekonomicznego jednostek (mieszkańców, osób odwiedzających) oraz innych podmiotów rynku (przedsiębiorstw, administracji regionu, organizacji non-profit). Pozytywne skutki zarządzania sportem w zakresie przyciągania i realizacji wielkich wydarzeń sportowych zostały opisane w wielu opracowaniach[12]. Widoczne są one szczególnie w zakresie: infrastruktury transportowej i ogólnej, zaangażowania kapitału zewnętrznego w region, wzroście konsumpcji na różne produkty i usługi związane ze sportem, rozwoju infrastruktury sportowej służącej zarówno zawodnikom jak i mieszkańcom.

Sport jest także narzędziem promocji i rozwoju miast w różnych aspektach jego funkcjonowania[13], a pośrednio może przyczynić się do rozwoju współpracy prywatnych przedsiębiorców z organami administracji samorządowej miasta[14]. W tym kontekście wydaje się szczególnie zasadne projektowanie dokumentów planistycznych dla skuteczniejszego zarządzania sportem.

Realizacja założeń dla rozwoju sportu w różnych aspektach życia społecznego i gospodarczego uzależniona jest od aktywności w tym zakresie podmiotów administracji publicznej (państwowej, samorządowej), podmiotów sektora sportu zorganizowanego oraz sektora sportu

---

[9] por.: *Biała księga na temat sportu*. Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2007, s. 3-10

[10] por.: *Wytyczne UE dotyczące aktywności fizycznej. Zalecane działania polityczne wspierające aktywność fizyczną wpływającą pozytywnie na zdrowie.* Czwarty projekt skonsolidowany zatwierdzony przez Grupę Roboczą UE „Sport i Zdrowie" na zebraniu w dniu 25 września 2008 r., Bruksela 2008

[11] por.: K. Cieślikowski: *Komercjalizacja obiektów sportowych - przykłady dobrych praktyk*. Prezentacja na II Konferencji Menadżerów Sportu, AWF Katowice, 14 maj 2015

[12] por.: Aktualizacja Raportu na temat wpływu przygotowań i organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012TM na gospodarkę Polski przygotowana na zlecenie spółki celowej Ministra Sportu i Turystyki, PL.2012 Sp. z o.o., Warszawa 2012; G. Masterman: *Strategic Sports Event Management*. Elsevier Butterworth-Heinemann, London 2009

[13] por.: K. Cieślikowski, J. Kantyka: *Wykorzystanie wielkich wydarzeń w promocji miasta – na przykładzie Katowic*. w: Marketing miejsc - teraźniejszość czy przyszłość? Zeszyty Naukowe, Uczelnia Vistula, Warszawa 2015, s. 29-42

[14] por.: K. Cieślikowski: *Rozwój koopetycji w przemyśle spotkań*. SKKP, Warszawa 2014

niezorganizowanego. Wspieranie sportu przez organy władzy publicznej poruszono w Ustawie o sporcie[15], która nałożyła na organy władzy publicznej obowiązek tworzenia warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu jako zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego.

1.2 Planowanie i zarządzanie strategiczne na potrzeby rozwoju sportu w mieście

Administracja miasta ma obowiązek aktywnego sterowania procesami rozwoju lokalnego poprzez działania: regulacyjne, inicjujące, organizujące i stymulujące. Wymaga to aktywności, kreatywności, innowacyjności i determinacji w tych działaniach, znajomości uwarunkowań i mechanizmów jej rozwoju w określonych obszarach strategicznych, wiedzy i umiejętności umożliwiających stosowanie nowoczesnych metod zarządzania i podejmowanie racjonalnych decyzji prorozwojowych oraz zastosowanie właściwych instrumentów oddziaływania na skalę i tempo tegoż rozwoju.

Gminy to złożone i trudne do zarządzania organizacje, które działają w szybko zmieniających się warunkach związanych z ich otoczeniem. Są to uwarunkowania zewnętrzne stwarzające szanse i zagrożenia dla dalszego rozwoju gminy. Poprzez zaplanowane zarządzanie można zwiększyć zdolność adaptacyjną gminy do tych zmian. Z drugiej strony konieczne jest całościowe i zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów rozwojowych gminy. Dlatego dla potrzeb zarządzania ważne jest dobre rozpoznanie tych problemów, charakteru oraz siły powiązań i wzajemnych oddziaływań. Zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, gmina może opracować strategię rozwoju, która powinna być spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę[16].

Strategia w zarządzaniu organizacjami (a także w zarzadzaniu jednostkami terytorialnymi) odnosi się do procesu tworzenia i realizacji długookresowego planu dla uzyskiwania określonej pozycji względem otoczenia (bliższego i dalszego), prowadząc do stworzenia względnie trwałego wzorca działania. Zorientowane na rynek planowanie strategiczne jest procesem zarządzania polegającym na tworzeniu i utrzymywaniu optymalnych relacji pomiędzy celami organizacji i jego zasobami, a zmieniającymi się możliwościami powstającymi na rynku. Celem planowania strategicznego jest modelowanie i przemodelowanie organizacji i jej produktów tak, aby przynosiły zadowalające korzyści i dawały szanse rozwoju[17]. Pojęcie rynku należy w tym przypadku rozumieć szeroko jako zbiór wszystkich interesariuszy, czyli podmiotów zaangażowanych i zainteresowanych w rozwój sportu w mieście.

Strategia rozwoju to pewna koncepcja działania zmierzającego do zrównoważonego i długotrwałego rozwoju organizacji (przedsiębiorstwa, jednostki terytorialnej) lub sektora gospodarczego (np. sportu – szczególnie w ujęciu ekonomicznym), przedstawiona w formie zwartego

[15] Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz.U. 2010 nr 127 poz. 857, rozdz. 6, art. 27

[16] Por.: Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Dz.U. nr 227, Poz. 1658

[17] por.: P. Kotler: *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*, Felberg SJA, 1999, s. 8

dokumentu zawierającego procedury osiągania zamierzonych celów. Dokument taki powinien obejmować:

- diagnozę stanu istniejącego,
- analizy słabych i mocnych stron, a także analizy szans i zagrożeń w otoczeniu,
- określeniu celu strategicznego i celów pośrednich (szczegółowych),
- części dotyczącej sposobu realizacji złożonych celów, z wyszczególnieniem roli poszczególnych podmiotów, mechanizmu monitorowania i korygowania wdrażanej strategii[18].

Strategię określa się jako dokument zawierający zbiór reguł i zasad tworzących ramy dla operacyjnych działań w zakresie kształtowania stosunków organizacji z otoczeniem jako całością i poszczególnymi jego elementami. Tak rozumiana strategia stanowi ciąg komponentów, tworzący układ hierarchicznie uporządkowany, który wynika z ważności poszczególnych elementów otoczenia dla organizacji (przedsiębiorstwa, jednostki terytorialnej).

Analizę strategiczną przeprowadza się w oparciu o zalecane zestawy metod analizy, które pozwalają na zbadanie, ocenę i przewidywanie przyszłych stanów wybranych elementów przedsiębiorstwa (organizacji) i jego otoczenia z punktu widzenia możliwości przetrwania i rozwoju[19].

STRATEGIA jako dokument planistyczny pełni m.in. funkcje: diagnostyczną, porządkującą, informująco-promującą.

Funkcja diagnostyczna przejawia się w tym, iż w dokumencie planistycznym należy odnieść się do: stopnia realizacji już istniejących dokumentów danego obszaru decyzyjnego, tak aby wyciągnąć właściwe wnioski dla nowych treści (stanowiących kontynuację realizowanych zadań lub ich zmianę). Należy także odnieść się w dokumencie „strategia" do aktualnych zasobów materialnych i niematerialnych będących na terenie podlegającym planowaniu, a także będących w dyspozycji podmiotu opracowującego strategię.

Funkcja porządkująca strategii/programu przejawia się w tym, że poszczególne czynniki wpływające na rozwój opisywanego obszaru decyzyjnego (przedmiotu strategii) stanowią silne lub słabe strony, a także (w otoczeniu zewnętrznym) szanse i zagrożenia. Uporządkowanie ich sprzyja sformułowaniu właściwych celów strategicznych, operacyjnych, taktycznych, zadań, a także narzędzi ich realizacji i podziału kompetencji. Ustalone mogą być także narzędzia kontrolne i sposoby mierzenia stopnia realizacji tych celów, zadań itp.

Funkcja informacyjna – promująca przejawia się w pokazaniu dużego znaczenia przedmiotu strategii/programu dla podmiotu opracowującego taki dokument. W przypadku strategii/programu rozwoju sportu odbiorcami przekazu mogą być: inne podmioty zaangażowane w proces tworzenia i realizacji strategii/programu, mieszkańcy i odwiedzający, przedsiębiorcy lokalni i inwestorzy, a także

[18] por.: Programowanie rozwoju regionalnego. Poradnik dla samorządów województwa. Red. J. Hausner, MSAP AE Kraków 1999, s. 16

[19] por.: G. Gierszewska, M. Romanowska: *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*. PWE, Warszawa 2003, s. 17; Z. Pierścionek: *Zarządzanie strategiczne w przedsiębiorstwie. PWN, Warszawa 2015*, s. 98

inne podmioty funkcjonujące zazwyczaj w skali województwa, całego kraju czy też na rynku międzynarodowym.

Potrzeba planowania rozwoju sportu, jego świadomego projektowania rośnie wraz z wzrostem nakładów finansowych na sport i infrastrukturę sportowo-rekreacyjną w mieście, w tym szczególnie w obiekty sportowe.

Obiekt sportowy to samodzielny zwarty zespół budynków oraz urządzeń terenowych przeznaczonych do celów sportowych i rekreacyjnych, tzn. do zbiorowego lub indywidualnego doskonalenia sprawności i kultury fizycznej oraz czynnego odpoczynku i rozrywki[20]. Szczególny charakter obiektów sportowych wynika m.in. z:

- ich charakterystyki funkcjonalno-użytkowej,
- ich specjalizacji (obiekty poszczególnych rodzajów znacznie różnią się między sobą pomimo formalnej przynależności do jednej kategorii),
- zakresu świadczonych usług / aktywności,
- formy własnościowej i organizacyjnej,
- sposobu finansowania działalności obiektu.

W przygotowanej dla miasta Tychy strategii rozwoju sportu, przyjęto nomenklaturę i podział **obiektów sportowych**, zalecany przez Ministerstwo Sportu na dwie duże grupy (tab. 1):

- I grupa – obiekty sportowe niekomercyjne, raczej plenerowe (np. boiska plenerowe wolnostojące i osiedlowe, ścieżki rowerowe, ścieżki dla biegaczy, plenerowe stoły pingpongowe, lodowiska sezonowe, siłownie plenerowe, itp.)
- II grupa – obiekty komercyjne (w tym dalszy podział na rozrywkowe, sportowe komercyjne).

Tabela 1. Obiekty sportowe – podział

	Obiekty niekomercyjne	Obiekty komercyjne
plenerowe	**Obiekty sportowe niekomercyjne** (boiska plenerowe wolnostojące i osiedlowe, ścieżki rowerowe, ścieżki dla biegaczy, stoły pingpongowe, lodowiska sezonowe) **Obiekty rekreacyjne** (place zabaw, parki, ławeczki / stoliki, miejsce dobre do wspinania, miejsca spotkań skaterów).	**Obiekty sportowe komercyjne** (pole golfowe, basen, kręgielnia, lodowisko, klub tenisowy, klub fitness / siłownia, ścianka wspinaczkowa). **Obiekty rozrywkowe** (park linowy, wypożyczalnia sprzętu wodnego, wyciąg wakeboarding'owy, pole paintball'owe, tor kartingowy, strzelnica)
kubaturowe	Obiekty przy szkołach, parafiach, sale gimnastyczne	**Obiekty sportu zawodowego** (piłkarski stadion klubowy, stadion hokeja na lodzie, stadion lekkoatletyczny)

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie na podstawie S. Nowak, R. Wierzbicki: *Diagnoza społeczna zapotrzebowania na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną*, MSiT, Warszawa 2016, s. 9

[20] *Najlepsze praktyki: Zarządzanie obiektami sportowymi*. MSiT, Warszawa 2017, s. 7

Zarządca obiektu sportowego powinien uwzględniać charakter obiektu związany z zaspokajaniem potrzeb społecznych z zakresu szeroko rozumianych celów sportowych i rekreacyjnych mieszkańców i odwiedzających.

W warunkach gospodarki polskiej znaczna cześć wszystkich obiektów sportowych należy do administracji publicznej. Zatem procesy zarządzania sportem w istotny sposób odnoszą się także do planowania i zarządzania obiektami sportowymi w miastach.

2 Możliwości rozwoju sportu w mieście Tychy

2.1 Charakterystyka miasta Tychy z uwzględnieniem czynników wpływających na sport

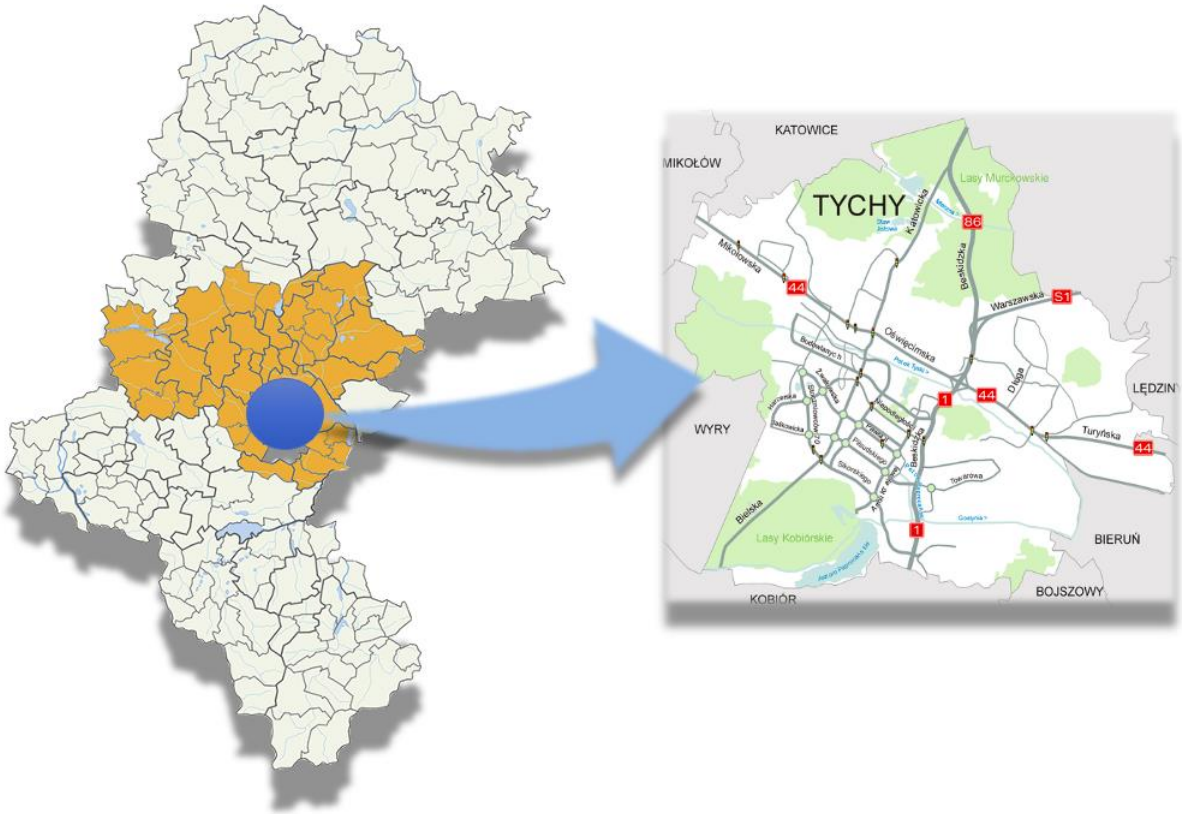
Tychy to miasto na prawach powiatu, o powierzchni 81,81 km^2, w którym mieszka 127 590 osób[21]. Miasto położone jest w centralnej części województwa śląskiego. Tychy sąsiadują od północy z Katowicami (stolicą województwa), od wschodu z powiatem bieruńsko-lędzińskim, od południa z powiatem pszczyńskim, a od zachodu z powiatem mikołowskim. Tychy są jedną z 41 gmin tworzących Górnośląsko Zagłębiowską Metropolię (2 245 tys. mieszkańców)[22].

Mieszkańcy Metropolii przemieszczają się swobodnie w celu zaspokajania swoich potrzeb, korzystając z dogodnych połączeń komunikacji zbiorowej, jak i sieci dróg różnego szczebla. Codzienne dojazdy do pracy generują ruch poza miejsce swojego zamieszkania, ale także wytwarzają więzi międzyludzkie (społeczne), które skłaniają do uprawiania sportu i aktywności fizycznej poza miejscem zamieszkania. Poza Tychami w 2020 roku pracowało 11 431 mieszkańców Tychów (w tym w gminach Metropolii – 8 680 osób)[23]. Najwięcej z nich dojeżdża do pracy w Katowicach – 4 699 osób, następnie do Mikołowa – 797, Bierunia – 751, Mysłowic – 480. Natomiast do pracy w Tychach przyjeżdża każdego dnia 15 433 osób (w tym 8 740 z Metropolii). Najwięcej z Bierunia – 1 459, a następnie Katowic – 1446, Lędzin – 1 074, Mikołowa – 715 i Bojszów – 630.

[21] zob.: *Wyniki badań bieżących - Baza Demografia - Główny Urząd Statystyczny, demografia.stat.gov.pl (dostęp 2020-09-20)*

[22] por.: http://infogzm.metropoliagzm.pl/infomapa.html (dost.: 13-09-2020)

[23] por.: http://infogzm.metropoliagzm.pl/infomapa.html (dost.: 13-09-2020)

Rys. 1. Tychy na tle województwa śląskiego i Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

źródło: https://metropoliagzm.pl oraz http://pl.wikipedia.org/wiki/Tychy (dost. 10-09-2020)

Tychy są miastem o dobrej dostępności komunikacyjnej. Przez Tychy przebiega droga krajowa nr 44, droga krajowa nr 86 i droga ekspresowa S1 (rys. 1). Ponadto w pobliżu miasta znajduje się kilka węzłów autostradowych. Odległość od najbliższego węzła autostradowego to 15 km (węzeł Murckowski na autostradzie A4 w Katowicach), ponadto do zjazdu na autostradę A1 w Gliwicach odległość wynosi 26 km (węzeł Sośnica), natomiast na A4 w Mysłowicach odległość to 20 km.

Do najbliższego lotniska z połączeniami międzynarodowymi – „Katowice – Pyrzowice" – z Tychów to tylko 46 km (czas przejazdu około 37 minut[24]). Ponadto w pobliżu miasta znajdują się także inne lotniska z połączeniami międzynarodowymi: Lotnisko im. Jana Pawła II w Krakowie (70 km; 40 minut) oraz lotnisko im. Leoša Janáčka w Ostrawie (105 km; 1 godzina i 20 minut)[25].

Na terenie miasta Tychy funkcjonuje stacja kolejowa PKP Tychy obsługująca pociągi Inter City, z bezpośrednimi połączeniami m.in. do: Warszawy, Wiednia i Pragi. Lokalne połączenia kolejowe obsługuje przewoźnik Śląskie Koleje Regionalne. Czas przejazdu pociągiem ze stacji PKP Tychy do stacji PKP Katowice wynosi 19 minut[26]. Na terenie miasta Tychy znajduje się 5 stacji kolejowych obsługiwanych przez tego przewoźnika. Przy dwóch z nich funkcjonują parkingi typu „park & ride". Jeden przy dworcu kolejowym stacji PKP Tychy, a drugi przy przystanku PKP Tychy Lodowisko

[24] według: https://mapy.google.pl (dost.: 6-09-2020)
[25] według: https://mapy.google.pl (dost.: 6-09-2020)
[26] por.: rozklad-pkp.pl

(w bezpośrednim sąsiedztwie Stadionu Zimowego). Ponadto przy dworcu kolejowym PKP Tychy jest sześć równoległych stanowisk dla komunikacji miejskiej, lokalnej i dalekobieżnej.

Od 2020 roku w mieście Tychy rozpoczęto wdrażanie Inteligentnego Systemu Zarządzania i Sterowania Ruchem (ang. ITS - Intelligent Transportation Systems), który usprawni komunikację w mieście, poprawi bezpieczeństwo, a także wprowadzi możliwość bezpośredniego sterowania ruchem. W ramach projektu ITS Tychy powstanie system sterowania i monitorowania ruchem drogowym, którym zostanie objętych blisko 40 skrzyżowań[27].

Dobra dostępność komunikacyjna sprzyja organizacji wydarzeń, także sportowych. W Tychach istnieje wiele obiektów, w których można organizować duże (pod względem liczby uczestników) wydarzenia sportowe. Największy z nich to Stadion Miejski (pomieści 15 000 osób na trybunach), a największy zadaszony obiekt spotkań w mieście to Stadion Zimowy, który pomieści na widowni około 2,5 tys. osób. Ponadto w mieście funkcjonuje wielofunkcyjna Hala Sportowa (widownia dla 1 250 osób)[28].

Osoby przyjeżdżające do Tychów i zainteresowane noclegiem w standardzie hotelowym mogą skorzystać z jednego z 8 hoteli (w tym 1 hotel czterogwiazdkowy, 6 hoteli trzygwiazdkowych, 1-dwugwiazdkowy). Hotele te dysponują łącznie 388 pokojami, 825 miejscami noclegowymi[29]. Ceny za pokój ze śniadaniem wahają się od 110 zł do 380 zł (w 2020 r.)[30].

Goście odwiedzający Tychy na imprezach sportowych mogą przed, jak i po imprezach skorzystać z zaplecza gastronomicznego w mieście. Poza obiektami hotelowymi (7 z 8 hoteli posiada restauracyjną salę), w Tychach funkcjonuje 141 obiektów gastronomicznych[31]. W tej liczbie znajdują się także obiekty, które mają wysokie oceny na wortalach tematycznych i portalach społecznościach podejmujących oceny obiektów gastronomicznych[32].

Na terenie miasta Tychy znajduje się 16 parków i skwerów[33] oraz wiele otwartych obiektów sportowych (w tym 17 siłowni plenerowych)[34] dla uprawiania różnych form aktywności fizycznej przez mieszkańców, jak i dla gości. Ponadto w Tychach jest wiele ścieżek rowerowych i kilka tras rowerowych ponadlokalnych, a od 2018 roku udostępniony jest mieszkańcom i odwiedzającym Tychy jeden z najnowocześniejszych w Polsce parków wodnych – Wodny Park Tychy[35], który aktualnie jest największą atrakcją turystyczną miasta (pod względem liczby odwiedzających gości spoza Tychów).

Ważną atrakcją turystyczną jest także Tyskie Browarium przy Browarze Książęcym w Tychach, które znajduje się na liście Szlaku Zabytków Techniki[36]. Rocznie odwiedzało Browarium nawet ponad

[27] https://its.tychy.pl (dost. 10-09-2020)

[28] http://mosir.tychy.pl/hala_sportowa.html (dost. 2-09-2020)

[29] informacje z: witryn internetowych hoteli: Piramida, Arena, Tychy, Flora, Stara Poczta, Daria, Aros, Corona; Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – baza hoteli skategoryzowanych http://bip.slaskie.pl

[30] Por.: booking.com.pl

[31] https://umtychy.pl/baza/gastronomia,4 (dost. 2-09-2020)

[32] http:// www.tripadvisor.com; http://facebook.com (dost. 2-09-2020)

[33] Por.: https://www.google.com/maps/ (dost.: 6-09-2020)

[34] http://umtychy.pl/baza/silownie-plenerowe,251?page=2 (dost. 2-09-2020)

[35] http://www.parkwodnytychy.pl ((dost. 2-09-2020)

[36] zabytkitechniki.pl (dost. 15-09-2020)

35 tysięcy osób[37] (restrykcje w czasie pandemii zachwiały mocno liczbami w ruchu turystycznym). Ponadto grupy przebywające w Tychach chętnie odwiedzają też: Muzeum Auschwitz w Oświęcimiu (20 km od Tychów), Muzeum Zamkowe w Pszczynie (20 km) lub uczestniczą w licznych imprezach kulturalnych na terenie miasta Tychy lub okolic.

Na terenie Tychów zarejestrowanych jest w REGON 25 214 podmiotów gospodarki narodowej[38]. We wschodniej części miasta znajduje się Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Podstrefa Tyska, gdzie prowadzi swoją działalność 50 firm[39]. Ponadto na terenie miasta Tychy swój zakład produkcyjny posiada największy producent piwa w Polsce - Kompania Piwowarska S.A. (właściciel m.in. marki Tyskie) oraz producent samochodów FIAT i inne firmy. Strefę aktywności gospodarczej stanowi także dzielnica Wilkowyje, gdzie znajdują się zakłady produkcyjne i usługowe kilkudziesięciu firm. W 2018 roku w Tychach działało 170 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego[40]. Od 1987 roku w Tychach funkcjonuje największa w Polsce giełda kwiatowa („Śląska Giełda Kwiatowa"), gdzie ponad 500 przedsiębiorców posiada swoje stanowiska do ekspozycji i obrotu towarowego. Giełda utrzymuje kontakty handlowe z innymi organizacjami branżowymi w kraju i zagranicą.

Mieszkańcy Tychów mogą na terenie miasta rozwijać się zawodowo (stopa bezrobocia w Tychach w 2020 roku wyniosła 2,1% i była jedną z najmniejszych w Metropolii) jak i zaspokajać swoje potrzeby w zakresie sportu. Cześć z nich aktywnie angażuje się także w struktury organizacyjne (formalne) działające na rzecz rozwoju sportu w mieście. Na terenie miasta Tychy w 2020 roku zarejestrowanych było 141 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w tym 55 związanych ze sportem[41]. Dla koordynacji przepływu informacji między tymi organizacjami, jak też usprawnienia przekazywania treści do tych organizacji uruchomiono specjalną platformę internetową[42].

Procesy formalizacji podmiotów zainteresowanych sportem w mieście sprzyjają zarządzaniu rozwojem sportu.

[37] informacja z wywiadu z panią Małgorzatą Grabowską, koordynator Tyskiego Browarium z dn. 26-04-2016
[38] *https://wyszukiwarkaregon.stat.gov.pl/appBIR/index.aspx* (dost. 15-09-2020)
[39] https://www.ksse.com.pl/inwestorzy-w-strefie-1106 (dost. 15-09-2020)
[40] Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne. https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica (dost. 10-09-2020)
[41] https://bip.umtychy.pl/jednostki-organizacyjne-um/informacje/38 ; https://bip.umtychy.pl/jednostki-organizacyjne-um/informacje/DUL (dost. 15-09-2020)
[42] por.: https://razemtychy.pl/ngo/baza-ngo (dost. 21-10-2020)

2.2 Kluczowi interesariusze rozwoju sportu w mieście Tychy

Pojęcie interesariuszy (stakeholders) w teorii zarządzania zostało zdefiniowane już w 1984 roku przez Freemana jako każda grupa lub jednostka, na którą organizacja wpływa lub która wywiera wpływ na osiągniecie celów organizacji[43]. Inne określenia to „grupy interesu", „oddziaływacze" czy też „partnerzy". W literaturze polskiej interesariuszy określa się jako grupy lub osoby bezpośrednio lub pośrednio zainteresowane działalnością organizacji w jej dążeniach do osiągania celu bądź jako nosicieli ryzyka[44]. Obłój stwierdza, że są to instytucje i organizacje, które spełniają dwa warunki: mają swoją stawkę (interes) w działaniu (tj. w decyzjach i efektach) organizacji oraz są w stanie wywrzeć efektywną presję na organizację i jej cele[45].

Bryson podkreśla, że troska o interesariuszy jest najbardziej istotnym elementem w całym procesie strategicznego zarządzania, ponieważ sukces w organizacji publicznej zależy od usatysfakcjonowania kluczowych interesariuszy[46]. W zarządzaniu marketingowym mówi się, że usatysfakcjonowanie oznacza zaspokojenie potrzeb, które w indywidualnej hierarchii interesariusza postrzegane są jako cenne (kluczowe). Przy czym, mogą one być w sprzeczności do celów ekonomicznych organizacji, czy też realizacji strategii miasta. Istnieje także pewne zagrożenie, że instytucje publiczne mogą rozwijać się i realizować swoje cele i strategie przez zaspokajanie tylko lub głównie interesów tych najbardziej wpływowych interesariuszy, aby utrzymać polityczną rację bytu organizacji i tym samym zabezpieczyć środki finansowe, które wraz z tym napływają.

Dla unikania takiego podejścia wprowadza się w tym opracowaniu podział interesariuszy według różnych kryteriów, uznając za najważniejszych dla administracji miasta Tychy (tzw. kluczowych interesariuszy) tych interesariuszy, którzy będą bezpośrednio (często i w bliskiej relacji z innymi podmiotami/ interesariuszami) zaangażowani w rozwój sportu w mieście Tychy. Druga grupa to zaangażowani pośrednio – okazjonalnie. Taki podział jest bliski spotykanym w teorii i praktyce zarządzania, podziałom interesariuszy na wewnętrznych i zewnętrznych[47]. Wewnętrzni interesariusze to dla administracji miasta Tychy ci, którzy są bezpośrednio zaangażowani w realizację celów i zadań strategii rozwoju sportu, a zewnętrzni to ci, którzy oddziałują na miasto Tychy w różnych obszarach jego funkcjonowania, a pośrednio także na sport. Interesariusze zewnętrzni (pośrednio/ okazjonalnie zaangażowani w rozwój sportu w Tychach) są również interesującą grupą partnerów w realizacji założeń strategii i stanowią pewien potencjał do rozwoju sportu w różnych obszarach i w różnym czasie.

---

[43] Por.: R.E. Freeman: *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Pitman Publishing Inc., Boston 1984, w: J. Świerk, *Koncepcja interesariuszy w zarządzaniu strategią – analiza przypadku gminy*, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica. 6. Inowrocław. 2016,

[44] Por.: A. Austen, W. Czakon: *Znaczenie interesariuszy dla zarzadzania organizacjami publicznymi*. [w:] A. Frączkiewicz-Wronka (red.): Wykorzystanie analizy interesariuszy w zarzadzaniu organizacją zdrowotną, Śląsk, Katowice 2012

[45] Por.: K. Obłój: *Strategia organizacji*. PWE, Warszawa 2007

[46] Por.: J. M. Bryson: *What to do when stakeholders matter. Stakeholder identification and analysis techniques*. Public Management Review, Vol. 6, No. 1, 2004, p. 21-53

[47] Por.: B. Wit: *Model biznesu z perspektywy interesariuszy.* W: Przedsiębiorstwo we współczesnej gospodarce - teoria i praktyka 2016, nr 4, s. 87-99

Każda z tych grup (bezpośrednio zaangażowani w sport i pośrednio; wewnętrzni i zewnętrzni) może być poddana dalszej desegregacji, przy użyciu różnych kryteriów segmentacji. Główny podział interesariuszy uwzględniając proces zaangażowania w interakcję (relację z administracją miasta, realizację działań w zakresie rozwoju sportu), jak i sposób finansowania, swoich zachowań rynkowych, czy też cel główny ich aktywności np.: w sporcie; pozwala wyodrębnić interesariuszy indywidualnych[48] i instytucjonalnych[49]. Oni mogą zostać dalej podzieleni według ogólnie przyjętych w teorii zarządzania kryteriów na kolejne podgrupy.

Proces podziału interesariuszy na różne grupy pomaga w zrozumieniu ich potrzeb i uwzględnieniu ich przy planowaniu i realizacji celów i zadań zapisanych w strategii.

I grupa - Interesariusze indywidualni

- Mieszkańcy miasta Tychy
    - w centrum miasta (śródmieście i osiedla literowe), poza centrum,
    - dzieci i młodzież; dorośli w wieku produkcyjnym; poprodukcyjni,
    - uczący się w Tychach, poza Tychami,
    - pracujący w Tychach, poza Tychami,
    - posiadający karty systemów typu Multisport, nieposiadający żadnych kart lojalnościowych dla sportu,
    - zawodnicy (sport wyczynowo), amatorzy, okazjonalnie zainteresowani sportem, obserwatorzy/ widzowie,
    - zawodnicy klubów w Tychach, poza Tychami,
    - preferujący sposób dotarcia do obiektu sportowego pieszo, rowerem lub innym podobnym, samochodem prywatnym, środkami komunikacji,
    - kobiety, mężczyźni,
    - rodzice, pary/małżeństwa bez dzieci, samotni,
    - zainteresowani sportami w zamkniętych pomieszaniach, otwartych przestrzeniach,
    - preferujący sporty grupowe, indywidualne; olimpijskie, nieolimpijskie,
    - należący do jednej lub więcej organizacji sportowych, lub żadnej,
    - zaangażowany w funkcjonowanie organizacji sportowej jako menadżer, pracownik administracyjny, trener/nauczyciel, zawodnik/ uczestnik zajęć, rodzic/ opiekun, aktywny kibic/uczestnik wydarzeń, obserwator medialny.

- Odwiedzający miasto Tychy
    - z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, z woj. śląskiego, z zagranicy (UE, inne),
    - bez noclegu, z noclegiem,

[48] Por.: M. McDonald, I. Dunbar: *Segmentacja rynku.* Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2003

[49] Por.: T.V. Bonoma, B.P. Shapiro: *Segmenting the Industrial Market*. Lexington Books, Lexington 1983; *Marketing na rynkach instytucjonalnych*. Red. T. Gołębiowski. PWE, Warszawa 2003

- służbowo, prywatnie,
- indywidualnie podróżujący, w gronie znajomych (grupie),
- rodzice, bez dzieci, samotni,
- samochodem, środkami komunikacji publicznej,
- raz w roku lub rzadziej, 2-3 razy w roku, 4-6 w roku, 7 i częściej,
- jako menadżer lub pracownik administracyjny, trener/nauczyciel, zawodnik/ uczestnik, rodzic/ opiekun, kibic,
- kobiety, mężczyźni,
- zainteresowani sportami w zamkniętych pomieszaniach, otwartych przestrzeniach,
- traktuje sport jako formę współzawodnictwa lub raczej jako formę rekreacji i wypoczynku.

II grupa - Interesariusze instytucjonalni

- Administracja publiczna
  - jednostka lokalna, wojewódzka, ogólnopolska (państwa), europejska, międzynarodowa,
  - wydziały UM Tychy, komórki typu MOSiR, spółki miasta Tychy,
  - zaangażowane bezpośrednio w sport (organizacja zajęć, wydarzeń), pośrednio,
  - jednostki zarządzające infrastrukturą sportową (obiektami sportowymi), niezarządzające.

- Podmioty prywatne (przedsiębiorstwa nastawione na zysk, dziejące na zasadach handlowych)
  - mikro, małe, średnie, duże przedsiębiorstwa,
  - z udziałem kapitału zagranicznego, bez kapitału zagranicznego,
  - siedziba główna organizacji w Tychach, woj. śląskim, w innym woj. w kraju, w UE, inne kraje,
  - zarządzające infrastrukturą sportową (obiektami sportowymi), niezarządzające.

- Organizacje pozarządowe
  - stowarzyszenia, fundacje, izby gospodarcze, inne (np. związki wyznaniowe, nieformalne grupy przyparafialne, itp.),
  - kluby sportowe, związki dyscyplin sportowych,
  - przedstawiciele dyscyplin olimpijskich, innych dyscyplin,
  - całoroczne dyscypliny, sezonowe,
  - małe, średnie, duże organizacje (ze względu na liczbę członków, pracowników)
  - siedziba organizacji w Tychach, w innym mieście GZM, w innym powiecie woj. śląskiego, w innym województwie w kraju, zagranica (w UE, inne kraje),
  - działające od dawna, średnio, nowe,
  - zarządzające infrastrukturą sportową (obiektami sportowymi), nie zarządzające,
  - prowadzące działalność dochodową, nieprowadzące takiej działalności.

Taki szeroki podział i rozpoznanie interesariuszy, uwzględnianie różnorodności ich potrzeb w procesie zarzadzania sportem w Tychach, przyczynić się może do:

- rozwoju transparentnego systemu gromadzenia danych o sporcie w mieście,
- efektywnego przetwarzania tych danych, zatem posiadania rzetelnych informacji o sporcie,
- poszerzenia wiedzy o potrzebach i możliwościach ich wykorzystania, czyli ogólnej mądrości w zakresie podejmowania określonych działań w odpowiednim miejscu i czasie na rzecz efektywnego zarzadzania sportem.

Działania te stanowią właściwy kierunek do wzrostu dobrobytu społeczeństwa i funkcjonujących w mieście organizacji (w tym przedsiębiorstw) oraz rozwoju kapitału intelektualnego miasta i jego konkurencyjności[50] w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, województwie śląskim, Polsce, Unii Europejskiej i na świecie.

Uzasadnienie wyboru kluczowych interesariuszy

Dokonując analizy różnych grup interesariuszy strategii rozwoju sportu w mieście Tychy (zał. 1 i 2) można wskazać tzw. „kluczowych" partnerów dla realizacji celów strategicznych w zakresie sportu w Tychach (zał. 3 i 4).

W grupie **interesariuszy indywidualnych** za kluczowych należy uznać przede wszystkim mieszkańców miasta Tychy. Są to podatnicy miasta, zainteresowani transparentnością wydatków z budżetu miasta Tychy. Z uwagi na rosnący odsetek osób starszych w mieście, będą w tej grupie osoby bez dzieci, samotne. Aktywność sportowa jest istotnym elementem życia rodziców z dziećmi w wieku szkolnym, których też należy traktować priorytetowo w opracowaniach dotyczących sportu. Osoby mieszkające i pracujące w Tychach to kolejna grupa, gdyż częściej i łatwiej niż pozostali mogą korzystać z oferty aktywności fizycznej zorganizowanej (sformalizowanej), jak i niezorganizowanej (np. rekreacji w plenerze na terenie miasta). Kluczowymi interesariuszami w grupie „mieszkańcy" będą osoby, które uprawiają sport wyczynowo (zawodowo), jak i amatorsko, przy czym założenie jest, że co najmniej raz w tygodniu. Przeznaczają na sport do 200 zł miesięcznie na osobę, są związani z co najmniej jedną organizacją sportową w Tychach, traktują sport jako formę współzawodnictwa. Dla nich oferta sportowa w mieście Tychy będzie stanowiła istotny element zainteresowania, będzie to produkt, który może zaspokoić ich potrzeby bieżące. Gotowi są ponosić koszty finansowe zaspokajania takich potrzeb, a zatem mogą stanowić grupę wymagających partnerów w rozwoju sportu, którzy chcą mieć realny wpływ na sport w Tychach.

Zarządzanie relacjami z tymi interesariuszami, poziomem ich zaangażowania, kreowania dobrej opinii o organizacjach nawzajem, wymaga poniesienia ze strony administracji miasta Tychy pewnych kosztów (ekonomicznych, społecznych, środowiskowych) do których należy w strategii też się odnieść. Podobnie jest z korzyściami, które można rozpatrywać jako: ekonomiczne, społeczne, środowiskowe.

[50] Por.: A. Jarosz-Angowska: *Kapitał intelektualny czynnikiem konkurencyjności regionu*. Studia Ekonomiczne 134. UE Katowice, 2013, s. 9-18.

Dotarcie z informacją, ewentualny dialog, konsultacje i współpraca z mieszkańcami miasta Tychy w zakresie rozwoju sportu może odbywać się poprzez (z wykorzystaniem) kluczowych **interesariuszy instytucjonalnych.** Stanowią oni ważną grupę partnerów realizacji strategii, pełniąc funkcję koordynującą, finansującą i wspierającą organizacyjnie proces rozwoju sportu w mieście Tychy. Jest to grupa obejmująca przede wszystkim jednostki administracji publicznej oraz organizacje pozarządowe, jako podmioty rynkowe z siedzibą w Tychach i działające głownie na terenie miasta Tychy lub w GZM. Są to podmioty różnej wielkości (ze względu na zaplecze personalne), a główne źródło finansowania ich działalności to środki publiczne lub składki członkowskie. Organizują lub są bezpośrednio zaangażowani w cykliczne wydarzenia sportowe w zakresie różnych dyscyplin sportowych, ale raczej olimpijskich. W związku z dominującym modelem finansowania sportu w Polsce (głównie ze środków publicznych) kluczowi interesariusze instytucjonalni to sponsorzy główni organizacji sportowych, obiektów sportowych, jak i wydarzeń sportowych w mieście. Mając na uwadze poziom oddziaływania na sport można zaliczyć do nich administrację Urzędu Miasta Tychy, w tym niektóre Wydziały[51], Spółki prawa handlowego (przede wszystkim Tyski Sport S.A., RCGW SA, KP GKS Tychy SA), a także organy doradcze – pełniące funkcje kontrolne także w zakresie inicjatyw na rzecz rozwoju sportu (Tyska Rada Seniorów, Tyska Rada Młodzieżowa, Rada Sportu Miasta Tychy, czy też Komisja Oświaty, Kultury i Sportu).

Rozwój sportu w mieście relacje i współpraca z interesariuszami sportu jest zawsze uwarunkowany specyficznymi dla danego miasta czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Ich analiza pozwala na efektywniejsze planowanie działań w zakresie rozwoju sportu, a także wykorzystywania w przyszłości pojawiających się szans i unikania zagrożeń.

2.3 Aktualne uwarunkowania wewnętrzne rozwoju sportu w mieście Tychy

Miasto Tychy (gmina miasto Tychy) stanowi we współczesnej gospodarce aktywny podmiot rynkowy, posiada osobowość prawną, funkcjonuje w otoczeniu wewnętrznym (mikrootoczeniu) i zewnętrznym (makrootoczeniu), dysponuje określonymi zasobami: ludzkimi, materialnymi, finansowymi oraz niematerialnymi. Prowadzi działania na rzecz zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych; jednocześnie podlegając kontroli społecznej i wpływom czynników zewnętrznych.

Rozwój miasta jest pojęciem wielowymiarowym oraz postrzegany jest jako zmiany ilościowe i jakościowe zachodzące w społecznym i gospodarczym funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego[52]. Zmiany te mogą się dotyczyć różnych obszarów zarządzania w gminie – np. do sportu, który jest zjawiskiem społecznym i ekonomicznym.

[51] Zaliczyć do nich należy głównie: Wydział Gospodarki Nieruchomościami (GGN), Wydział Innowacji i Inwestycji (RII), Wydział Planowania Przestrzennego i Urbanistyki (GWP), Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej (SPK), Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Europejskich (PRF), Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia (SWZ), Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (PZK)

[52] Por.: P. Jóźwiakowski: Istota i determinanty rozwoju lokalnego. w: Współczesne problemy rozwoju społeczno-gospodarczego. Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze, nr 5, Zielona Góra 2016, s. 67-78

Świadomy i celowy rozwój sportu przynosi wiele korzyści mieszkańcom, jak i przedsiębiorstwom funkcjonującym w mieście.

Proces podejmowania decyzji w zakresie zarządzania sportem i jego rozwoju powinien odbywać się z uwzględnieniem wielu czynników, tych na które administracja miasta może oddziaływać (w literaturze: uwarunkowania wewnętrzne), jak i tych na które musi uwzględniać w planowaniu rozwoju sportu, ale nie może na nie oddziaływać (uwarunkowania zewnętrzne). W niektórych opracowaniach[53] używane są dla tych dwóch grup nazwy: czynniki endogeniczne i egzogeniczne[54]. Należy pamiętać, że uwarunkowania, w których funkcjonuje gmina, warunki w jakich formułowana jest strategia sportu, są zmienne w czasie. Zatem należy je obserwować, gdyż w pewnych okolicznościach niektóre z nich sprzyjać mogą rozwojowi sportu w mieście lub go utrudniać.

Uwarunkowania wewnętrzne (tab. 2) w tym opracowaniu podzielono na cztery ważne dla miasta Tychy grupy: ludzkie (osobowe), materialne (w tym infrastrukturalne), organizacyjne (strukturalne, procesowe, relacyjne), finansowe (ekonomiczne). Natomiast uwarunkowania zewnętrzne (tab. 12) opisano w innej części opracowania poświęconej analizie strategicznej.

Tabela 2. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju sportu w Tychach

Zidentyfikowane uwarunkowania	Wpływ na zarządzanie sportem w mieście Tychy
Uwarunkowania społeczno-demograficzne	
Zmiany demograficzne w mieście	Rodzice z dziećmi dla wielu miast stanowią naturalną i główną grupę odbiorców działań w zakresie rozwoju sportu, jednak w ciągu ostatnich lat w Tychach znacząco wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym (w 2019 r. było to ponad 19% mieszańców). W związku z tym warto, aby działaniach na rzecz rozwoju sportu uwzględniać szczególnie preferencje i potrzeby tej grupy mieszkańców. Taki trend starzejącego się społeczeństwa jest zauważany w całym kraju, dlatego warto obserwować programy ponadlokalne skierowane do osób starszych i wykorzystywać możliwość w nich zapisane na rzecz swoich mieszkańców.
Zainteresowanie sportem w mieście	Od wielu lat w mieście Tychy rośnie liczba klubów sportowych, uczestników prowadzonych w tych klubach zajęć. Z oferty klubów korzystają nie tylko uczniowie tyskich szkół, ale również dzieci i młodzież spoza miasta Tychy. Przyczyniają się do tego także organizowane wydarzenia sportowe, zawody o różnej randze (lokalne, ogólnopolskie, międzynarodowe). Moda na sport w mieście Tychy stwarza okazję i konieczność rozwoju oferty sportowej w kolejnych latach planowania sportu w mieście. Jednocześnie skłania do dalszego obserwowania trendu i reagowania na potrzeby mieszkańców i odwiedzających w różnym wieku.

[53] Por.: R. Brol: *Czynniki rozwoju regionalnego*. w: D. Strahl (red.) Metody oceny rozwoju regionalnego, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2006, s. 16.;

[54] Por.: M. Gesina: *Istota i czynniki rozwoju lokalnego.* Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria: Administracja i Zarządzanie. - Nr 33 (106) (2015), s. 267-273

c.d. Tab. 2.

Migracje do pracy	Tychy są miastem Metropolii GZM. Z uwagi na bliskość innych miast (dobra dostępność samochodowa i komunikacją publiczną) wielu mieszkańców Tychów pracuje poza miastem zamieszkania. Czas spędzony przez nich poza Tychami, czas dojazdu i spotkań z osobami z innych miast, sprawia, że część potrzeb – w tym także w zakresie sportu – tacy mieszkańcy zaspokajają poza Tychami. Proces zainteresowania sportem w Tychach powinien uwzględniać specyfikę ich dnia pracy i organizacji wypoczynku. Jednocześnie znaczna cześć osób (ponad 8 000) przyjeżdża codziennie do pracy w Tychach. Jest to także interesująca grupa odbiorców oferty sportowej miasta Tychy.
Uwarunkowania materialne (w tym infrastrukturalne)	
Istniejące w mieście i planowane nowe obiekty sportowe	Infrastruktura dla uprawiania sportu jest podstawą jego dalszego rozwoju w gminie. Miasto Tychy posiada obiekty zadaszone i otwarte spełniające współczesne wymagania osób uprawiających sport. Niektóre z nich np. Stadion Miejski, Stadion Zimowy, Park Wodny Tychy, Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany, Stadion lekkoatletyczny – stanowią wizytówkę miasta. Rozwój sportu wymaga dalszego planowania kolejnych nowych obiektów z możliwościami realizacji innych aktywności sportowych. Ważnym elementem wpływającym na rozwój sportu jest też utrzymanie w pełnej sprawności i remonty istniejących obiektów sportowych
Infrastruktura wspomagająca wydarzenia sportowe	Rozwój sportu, w tym szczególnie organizacja imprez masowych, wymaga zapewnienia odpowiedniego miejsca spotkania (obiektu wraz z jego otoczeniem). Obiekty takie należy świadomie włączać w planowanie rozwoju sportu (zaliczyć do nich można: Mediateka, Muzeum Miejskie w Tychach, inne).
Dostępność komunikacją publiczną	Realizacja wydarzeń sportowych wymaga zapewnienia dostępności obiektów. Wydatki na komunikację publiczną w budżecie miasta Tychy to ponad 20%. Warto wykorzystywać ten potencjał także dla rozwoju sportu w mieście. W przypadku imprez masowych ponadlokalnych komunikacja publiczna może być nośnikiem informacji (promocji), a także popytu - nowych odwiedzających i wpłynąć pozytywnie na ekonomikę wydarzeń sportowych.
Rozwój nowoczesnych technologii	Czas pandemii pozwolił dostrzec konieczność organizowania wydarzeń, zajęć, spotkań z wykorzystaniem nowych technologii. Zwiększa się w ten sposób zasięg oddziaływania wydarzeń, a także rozwija potencjał promocyjny np. sportu. Obiekty sportowe i organizatorzy wydarzeń muszą uwzględniać te aspekty w procesie zarządzania swoimi usługami w sporcie na terenie miasta Tychy (np. szybki dostęp do Internetu dla każdego uczestnika wydarzenia).
Wzrost wymagań bezpieczeństwa	Bezpieczeństwo we współczesnym świecie obejmuje zarówno elementy materialne obiektów i otoczenia, jak i organizacyjne – spełnianie norm instytucji kontrolnych (SANEPID, Policja, itp..) Normy i zalecenia narzucane są także przez organizatorów wydarzeń sportowych o charakterze ogólnopolskim jak i międzynarodowym. W związku z tym należy to uwzględniać w planowaniu strategicznym inwestycji czy też innych działań na rzecz rozwoju sportu w mieście.

cd. tab. 2

Uwarunkowania organizacyjne (strukturalne, procesowe, relacyjne),	
Funkcjonowanie i aktywność w zakresie sportu instytucji kontrolnych i doradczych zarządu miasta Tychy	W rozwój sportu w mieście Tychy powinni włączać się członkowie Rady Miasta. Rada Sportu miasta Tychy i jako organ doradczy i opiniujący, powinna narzucać sobie i partnerom, standardy działania zmierzające do realizacji zapisów w dokumentach planistycznych miasta Tychy, w których zawarto odniesienia do sportu. Istnieje także konieczność uwzględniania rozwoju sportu w mieście przez wiele różnych wydziałów Urzędu Miasta Tychy (np.: Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Wydział Innowacji i Inwestycji, Wydział Planowania Przestrzennego i Urbanistyki, Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej, Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Europejskich, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Remontów). W procesie rozwoju sportu w mieście Tychy wskazana jest dalsza współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Tychy, (w tym m.in.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Zarząd Ulic i Mostów, Miejskie Centrum Kultury, Miejskie Centrum Oświaty, Muzeum Miejskie w Tychach). Administracja miasta Tychy może wspomagać sport także poprzez swoje spółki prawa handlowego, które ze względu na komercyjny sposób finansowania swojej działalności mogą znacząco wpływać na rozwój sportu w różnych aspektach.
Wydarzenia ponadlokalne w mieście Tychy	W procesie rozwoju sportu i jego popularyzacji wśród mieszkańców miasta Tychy, dużą rolę odgrywa możliwość uczestniczenia w wydarzeniach sportowych realizowanych na terenie miasta. Jest to zawsze pewna forma popularyzacji danej dyscypliny sportowej w mieście, ale także możliwość do nawiązania nowych kontaktów biznesowych funkcjonujących w mieście organizacji sportowych (i nie tylko), a także doskonalenia jakości świadczonych usług na rynku sportowym poprzez organizowanie takich wydarzeń.
Funkcjonowanie i rozwój organizacji pozarządowych	Organizacje pozarządowe mogą być narzędziem współpracy administracji miasta ze społeczeństwem lokalnym w różnych obszarach życia człowieka. Warto wspierać wszelkie inicjatywy w zakresie powstawania nowych organizacji, jak i projekty realizowane przez istniejące organizacje. W Tychach na stronie https://www.razemtychy.pl/ngo/baza-ngo?site=27 zapisano ponad 270 podmiotów. Część z nich prowadzi działalność aktywną a część zawieszoną. Administracja organizuje spotkania z nimi, a strona internetowa stała się platformą wymiany informacji o wzajemnej aktywności na rzecz NGO w mieście Tychy. Warto kontynuować takie postępowanie z naciskiem na identyfikację organizacji czy też projektów dotyczących sportu. Niektóre z nich mogą zaowocować realizacją wydarzeń sportowych masowych.
Sukcesy sportowe mieszkańców miasta Tychy	Niektórzy mieszkańcy Tychów aktywni sportowo od wielu lat odnotowują sukcesy sportowe w swoich dyscyplinach. Warto identyfikować takie osoby, wspierać je w zakresie rozwoju sportowego, ale także dla promocji miasta Tychy poza miastem oraz promocji sportu/dyscypliny wśród mieszkańców. Organizowane inicjatywy w tym zakresie (wybór sportowca roku) należy kontynuować.
Uwarunkowania finansowe i ekonomiczne	
Opłaty i podatki lokalne	Administracja miasta Tychy ustalając wysokość opłat i podatków lokalnych może wspierać rozwój sportu poprzez zwolnienia, ulgi czy też celowe przesunięcia czasowe w naliczaniu opłat. Może to być przydatne w rozwoju dyscyplin mniej popularnych, których komercjalizacja usług sportowych wymaga dłuższego czasu, lub też gdy organizator chce przyciągną do miasta imprezę sportową o znaczeniu ponadlokalnym. Konkurencja z innymi miastami może wymagać zachęty ekonomicznej do ulokowania imprezy w Tychach.

c.d. tab. 2

KSSE i inni inwestorzy w mieście Tychy	Sport współczesny jest doskonałą płaszczyzną nawiązywania kontaktów międzyludzkich, niezbędnego czynnika do rozwoju wielu różnych sfer życia gospodarczego w mieście. Należy stworzyć warunki i wymagać od podmiotów funkcjonujących na rynku sportowym w mieście, rozwoju współpracy z podmiotami gospodarczymi w Tychach, w tym szczególnie z inwestorami. Mogą oni być szczególnie zainteresowani wsparciem sportu w mieście dla większej identyfikacji swoich zakładów pracy ze społecznością lokalną, a także dla promocji swoich działań w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu.
Organizacje przedsiębiorców	Naturalnym partnerem administracji miasta Tychy są różne organizacje przedsiębiorców. Planowane inwestycje w infrastrukturę sportową mogą być poddawane informacji i dyskusji w tej grupie partnerów rozwoju sportu w mieście. Warto wypracować modele współpracy w tym zakresie i zidentyfikować liderów rozwoju sportu w mieście – lokalnych przedsiębiorców najbardziej zainteresowanych rozwojem sportu w mieście.
Dotacje i inne wydatki miasta Tychy na sport	Miasto Tychy z roku na rok zwiększa swoje wydatki na sport. Są to wydatki bezpośrednie (celowe) w formie dotacji sportowych, a także pośrednie na promocję miasta z wykorzystaniem obiektów, organizacji i wydarzeń sportowych, czy też wydatki na remonty i utrzymanie istniejących w administracji miasta Tychy obiektów sportowych (stadiony, hale, szkoły, ścieżki rowerowe, siłownie plenerowe i inne). Warto podtrzymywać zaangażowanie finansowe miasta Tychy w sport, ale także warto obserwować strukturę tych wydatków. Dominacja jednego czy też dwóch podmiotów jako beneficjentów tych środków finansowych musi być rzetelnie uzasadniona, transparentna i z narzuceniem celów strategicznych dla rozwoju sportu w mieście. W Tychach dominującymi podmiotami w przepływach finansowych są: Tyski Sport S.A., KP GKS Tychy S.A., MOSiR, Park Wodny Tychy (RCGW).

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne

Dla administracji miasta Tychy, w dłuższej perspektywie czasowej, ważne jest właściwe rozpoznanie uwarunkowań wewnętrznych[55]. Niektórzy autorzy podkreślają, że uwarunkowania wewnętrzne to wszelkie elementy często o charakterze specyficznym, unikatowym, odpowiadającym tylko danemu układowi lokalnemu[56]. Wynikają one także ze zlokalizowanych na danym obszarze zasobów materialnych i niematerialnych, potencjału gospodarczego, korzystnych warunków środowiskowo-przestrzennych i innych. Uwarunkowania wewnętrzne mogą być czynnikiem wyróżniającym miasto na tle konkurencji oraz istotnym elementem rozwoju kapitału intelektualnego miasta.

Dla osiągnięcia celów strategicznych konieczne jest, w swoich działaniach i planowaniu przyszłych aktywności, uwzględnienie także uwarunkowań zewnętrznych, które mogą stanowić źródło szans lub zagrożeń dla sportu w Tychach, o czym w dalszej części opracowania.

[55] Por.: M. Rogowska: *Endogeniczne determinanty rozwoju lokalnego*. W: Ekonomiczne Problemy Usług nr 61, Uniwersytet Szczeciński 2010, s. 353-361

[56] S. Korenik: *Rozwój regionu ekonomicznego na przykładzie Dolnego Śląska*. Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 1999, s. 38

2.4 Czynniki atrakcyjności miasta Tychy na rynku sportowym

Rynek w ujęciu wąskim (marketingowym) to zbiór aktualnych i potencjalnych nabywców (klientów), w ujęciu szerokim (ekonomicznym) to dostawcy i odbiorcy określonych produktów (usług) i relacje między nimi. Zatem można uznać, że rynek sportowy dla miasta Tychy to wszyscy interesariusze zaangażowani w rozwój sportu w mieście Tychy i interakcje zachodzące między nimi.

Sport uznany jest powszechnie za zjawisko społeczne i ekonomiczne, ale należy pamiętać, że może być także postrzegany, jako forma komunikacji z otoczeniem i kreowania pozytywnego wizerunku (np. miasta)[57]. Wynika to szczególnie z towarzyszących wydarzeniom sportowym emocji, rywalizacji, uniwersalnego charakteru spotkań, prostoty przekazu i skojarzeń oraz wielopłaszczyznowości odbioru komunikatów i uczestnictwa fizycznego[58]. Sport stał się ważnym przedmiotem zarządzania dla wielu miast w Polsce. Przy czym termin „miasto" oznacza zazwyczaj jednostkę administracyjną (podmiot zarządzający sportem na określonym obszarze), a także określone skupienie ludności[59], która identyfikuje się z danym obszarem, zamieszkuje na jego terenie, pracuje i realizuje inne funkcje życiowe[60].

Wykorzystanie sportu jako form promocji miasta zorientowanej na mieszkańców jak i odwiedzających, może być realizowane poprzez organizowanie wydarzeń sportowych w mieście, zaangażowanie znanych sportowców pochodzących z miasta lub uprawiających sport na jego terenie. Sprzyja to budowanie lokalnej „atmosfery sportowej", wyrażającej się w zaangażowaniu mieszkańców w sport i utożsamianiu się z miastem – np. jako kibice drużyn i zawodników z tego miasta[61].

Dostęp do sportu na terenie miasta, w różnej formie, pozwala kreować pozytywny wizerunek danego miasta. W tym celu miasta koncentrują się na budowie nowych obiektów sportowych lub przekształcaniu terenów niezagospodarowanych w miejsca przeznaczone dla sportu i rekreacji. Dzieje się tak zwłaszcza wówczas, gdy dane miasto zostaje gospodarzem znaczących wydarzeń sportowych. Ciekawie zaprojektowana infrastruktura sportowa, wykorzystująca nowoczesne technologie, może stanowić jedną z głównych atrakcji miasta, stać się jego symbolem na długie lata[62]. W Tychach np. takim obiektem jest Park Wodny Tychy, który otrzymał w 2020 roku Międzynarodową Nagrodę w Konkursie ICONIC AWARDS 2020 w kategorii innowacyjna architektura. Chętnie odwiedzany przez

---

[57] Por.: K. Cieślikowski: *Rola wydarzeń w promocji regionów turystycznych*. Prace Naukowe UE we Wrocławiu, 473/2017, s. 117–127; K. Cieślikowski, A. Brusokas: *Determinants of Effective Management in the Sport with the Use of Large Sport Arenas in Selected Cities*. European Journal of Service Management Vol. 21, 1/2017, s. 5-10

[58] P. Matecki, J. Semrau: *Sport jako element budowy przewagi konkurencyjnej miast i regionów*. w: H. Mruk, K. Kropielnicki, P. Matecki (red.), Marketing sportu, Wydawnictwo Sport & Business Foundation, Poznań 2006, s. 212-213

[59] Por.: *Miasta przyszłości – Wyzwania, wizje, perspektywy.* Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Luksemburg 2011, s. 2

[60] Por.: M. Helak. *Miasta dla młodych*. Europolis, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Warszawa 2019

[61] Por.: S. Bosiacki, J. Śniadek: *Sport jako instrument promocji miasta na przykładzie Poznania*. w: B. Sojkin (red.), Zarządzanie polskim sportem w gospodarce rynkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2011, s. 352

[62] https://www.architekturaibiznes.pl/architektura/kategoria/sport (dost. 30-08-2020)

tysiące gości – mieszkańców Tychów jak i odwiedzających[63]. Może być zaliczany do największych atrakcji sportowych miasta Tychy.

W literaturze i innych opracowaniach stwierdza się, że czynnikami atrakcyjności miast, istotnymi dla osób odwiedzających obiekty sportowe są: dostępność (przejazd i dotarcie do obiektu, oznakowanie przejazdów przez miasta, możliwość skorzystania z systemu komunikacji masowej, odpowiednia liczba miejsc parkingowych), odpowiednia lokalizacja obiektu (w pobliżu dużej grupy odbiorców docelowych oferty) [64], a także otoczenie obiektu sportowego (inne atrakcje w okolicy)[65]. W innych opracowaniach podejmujących identyfikację czynników atrakcyjności na rynku sportowym podkreśla się: wielofunkcyjność obiektów sportowych, sprawną obsługę na każdym etapie procesu komunikacji z klientem, liczne punkty gastronomiczne i toalety (zaspokajające potrzeby podstawowe odwiedzających), wykwalifikowany personel obiektu, nowoczesny model zarządzania obiektem[66].

Obiekty sportowe zaliczane są do tzw. infrastruktury sportowej formalnej (te obiekty były projektowane i realizowane z myślą o funkcji sportowej, a więc od początku dedykowane były aktywności fizycznej). Na atrakcyjności miasta dla rozwoju sportu może mieć znaczenie także infrastruktura sportowa nieformalną (zaaranżowane dla aktywności fizycznej podwórka i place zabaw, skwery, parkingi, czy też fragmenty budynków)[67].

Atrakcyjność sportową miasta można określić szeroko jako zespół jego cech i właściwości budzących zainteresowanie i uznanie interesariuszy sportu w mieście. Ocena atrakcyjności miasta opiera się o czynniki materialne, ale także niematerialne, poddawane zazwyczaj subiektywnym ocenom.

Kluczowe czynniki (elementy) atrakcyjności miasta Tychy na rynku sportowym to czynniki przyciągające mieszkańców i odwiedzających, a także przedsiębiorców i organizacje pozarządowe do sportu w mieście, a także te, które kreują pozytywny wizerunek miasta Tychy jako miasta przyjaznego dla sportu.

Zaliczyć można do nich: nowoczesne obiekty sportowe, wydarzenia sportowe, rozbudowaną infrastrukturę czasu wolnego, transparentne (na tle innych miast) zaangażowanie finansowe administracji miasta Tychy w sport w mieście, rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, sukcesy sportowe mieszkańców i zespołów różnych dyscyplin sportowych, dobrą dostępność komunikacyjną i dynamiczny rozwój gospodarczy przedsiębiorstw funkcjonujących w mieście Tychy (tab. 3).

[63] W 2019 roku Park Wodny Tychy odwiedziło ponad 523 tys. osób - https://www.pb.pl (dost. 24.02.2020)

[64] Por.: J. Berbeka: Marketing w sporcie, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004, s. 42

[65] Por.: J. Berbeka: Ewolucja form i roli obiektów sportowych w turystyce miejskiej. w: T. Żabińska (red.), Turystyka miejska. Prawidłowości i determinanty rozwoju, UE Katowice, s. 9-12.

[66] Por.: K. Cieślikowski: Nowoczesne obiekty sportowe jako atrakcyjne produkty turystyczne regionu. Przedsiębiorczość i Zarządzanie, XVIII, Wydawnictwo SAN, Warszawa 2017, s. 347–361

[67] Por.: M. Kostrzewska: Raport. Sport dla wszystkich w przestrzeni miasta. Przegląd rozwiązań przestrzennych i programów aktywizujących w wybranych krajach. Analiza desk-research, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa 2016, s.7

Tabela 3. Kluczowe czynniki atrakcyjności miasta Tychy na rynku sportowym

Zidentyfikowane czynniki atrakcyjności	uzasadnienie
Obiekty sportowe	W mieście Tychy funkcjonuje kilka obiektów sportowych, które swoją kubaturą, funkcjami i pojemnością osób zdecydowanie wyróżniają się od innych. Zaliczyć do nich należy: Stadion Miejski Tychy, Stadion Zimowy, Wodny Park Tychy, Arena Lekkoatletyczna, Hala Sportowa. Są to obiekty rozpoznawalne nie tylko w mieście Tychy, ale także i poza nim. Przyciągają mieszkańców i odwiedzających. Obiekty te wzbudzają zainteresowanie mediów i mają pozytywne opinie. Oferta ich jest szeroka i integrująca dla mieszkańców i odwiedzających. Z uwagi na swoje funkcje, rangę realizowanych w swoich zasobach wydarzeń, obiekty te przyciągają do współpracy także partnerów instytucjonalnych. Są wizytówką miasta i dumą mieszkańców.
Infrastruktura czasu wolnego	W Tychach jest wiele terenów do uprawiania aktywności fizycznej w plenerze. Parki i tereny zielone, siłownie plenerowe, tężnia, ścieżki rowerowe, są dostępne dla mieszkańców i odwiedzających. Uruchamiana jest infrastruktura i usługi wspomagające rozwój takiej aktywności fizycznej (realizowane są zajęcia sportowe dla seniorów, dzieci; uruchamiane są punkty naprawcze dla rowerów, rozwijana jest współpraca z operatorem wypożyczającym rowery, itd.). Statystyki osób korzystających pokazują duże zainteresowanie ofertą infrastruktury czasu wolnego w mieście Tychy. Zatem można przepuszczać że jest to ważny czynnik atrakcyjności miasta na rynku sportowym.
Wydarzenia sportowe	W ciągu ostatnich kilku lat zorganizowano w Tychach wiele wydarzeń sportowych ponadlokalnych (UEFA – U21, FIFA – U19, IIHF – mecze hokejowe Ligi Mistrzów, mecze ligi piłki nożnej, hokeja na lodzie, koszykówki i innych dyscyplin sportowych). Wydarzenia te można podzielić na: cykliczne i okazjonalne; lokalne i ponadlokalne – w tym międzynarodowe; małe i wielkie, itd. Każde z tych wydarzeń to duża dawka emocji, możliwość rywalizacji i zmierzenia się sportowców z Tychów z innymi. To popularyzacja sportu w mieście, w sposób z którego mieszkańcy są zadowoleni i chętnie uczestniczą w takich wydarzeniach.
Zaangażowanie finansowe miasta Tychy w sport	Sport powszechny w Polsce, rozwijający się na poziomie gminy, wymaga wsparcia finansowego przez administrację gminy. Tychy od wielu lat przeznaczają znaczne środki finansowe z budżetu miasta na sport. Jest to kwota, która co roku się powiększa (zał. 33). Uruchamiane są dotacje celowe dla lokalnych organizacji sportowych. Także podmioty zarządzające największymi obiektami sportu w mieście mogą liczyć na finansowanie ich funkcjonowania i rozwoju. Dzięki takim działaniom ze strony administracji miasta Tychy, mieszkańcy korzystają z atrakcyjnych cen wejściówek do obiektów.
Łatwa dostępność komunikacyjna	Rozwój sportu wymaga swobodnego przemieszczania się mieszkańców jak i odwiedzających do obiektów sportowych, na wydarzenia sportowe czy też zajęcia sportowe. Tychy mają sprawne (na tle innych miast w Polsce) połączenia kolejowe, autobusowe z innymi miastami i dzielnicami wewnątrz miasta. Ponadto w punktach przesiadkowych uruchomiono parkingi dla samochodów osobowych (zasada Park and Ride), z których mieszkańcy jak i odwiedzający miasto mogą przesiadać się na komunikację publiczną. Rozwiązania takie ułatwiają korzystanie ze sportu i kreują pozytywny wizerunek miasta w zakresie rozwoju zrównoważonego z uwzględnieniem rozwiązań proekologicznych.

c.d. tab. 3

Sukcesy sportowe	Mieszkańcy Tychów rozpoznają znane osoby związane z miastem i sportem. Były to zazwyczaj osoby, które osiągały sukcesy sportowe w swoich dyscyplinach na arenie międzynarodowej lub, co najmniej ogólnopolskiej. Administracja miasta wykorzystuje te osoby do kreowania pozytywnego wizerunku Tychów i angażuje się we współpracę z nimi. Mieszkańcy są dumni z tych sukcesów, często się z nimi utożsamiają, budując i rozwijając specyficzną więź z dyscypliną i tą osobą. Takie zachowanie dotyczy indywidualnych sportowców, jak i sukcesów sportowych lokalnych drużyn w różnych dyscyplinach sportu.
Znane marki w Tychach zaangażowane w sport	W Tychach funkcjonuje Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i inne tereny rozwoju zakładów produkcyjnych i usługowych. W mieście znajdują się siedziby lub oddziały znanych marek (Tyskie, FIAT, Rosa, Maxcom, Tymbark, Elmax i inne). Obecność tych marek stwarza okazję do podejmowania rozmów o wspieraniu sportu lokalnego. Sukcesy tych marek w Polsce i zagranicą pozwalają przypuszczać, że zaangażują się w sport na terenie miasta Tychy (bezpośrednio – np. sponsoring, lub pośrednio – np. poprzez wsparcie rozmów o przyciąganie wydarzeń sportowych do miasta).

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne

Ocena atrakcyjności miasta dla sportu wynika nie tylko z obiektywnych cech miejsca zamieszkania, miejsca odwiedzin, obszaru inwestycji i rozwoju własnego biznesu, ale także z subiektywnej oceny różnych grup interesariuszy. Zatem, administracja miasta Tychy w strategii rozwoju sportu nie będzie koncentrować się na badaniach rynkowych mieszkańców[68], lecz wykorzysta wiedzę ekspercką (analiza, synteza, wnioski) o podejmowanych już działaniach (inicjatywach) i zrealizowanych inwestycjach materialnych w zakresie rozwoju sportu dla wzmocnienia atrakcyjności miasta na rynku sportowym.

[68] Przez wiele lat inicjatywy administracji miasta Tychy w zakresie rozwoju sportu mogły być adresowane do różnych grup interesariuszy, w zależności od rodzaju realizowanych projektów i czasu. W związku z tym różne grupy interesariuszy rozwoju sportu w mieście nie są w stanie obiektywnie ocenić potrzeby kontynuowania takich działań, ani też ich wpływu na atrakcyjność miasta dla sportu.

3 Analiza potencjału materialnego dla rozwoju sportu w mieście Tychy

3.1 Obiekty sportowe komercyjne

Do komercyjnych obiektów sportowych tworzących materialny potencjał dla rozwoju sportu w mieście Tychy zaliczono te, które mogą generować znaczące korzyści wynikające z udostępniania obiektów w sposób przynoszący przychody instytucji zarządzającej nimi. W ten sposób działalność taka przyczynia się do zróżnicowania struktury przychodów tych instytucji i zwiększa budżet na rozwój sportu w mieście Tychy. Do najważniejszych obiektów sportowych w tej grupie (z uwagi na pojemność, swoje funkcje użytkowe, sposób eksploatacji, a także znaczenie ponadlokalne) zaliczyć należy:

- Stadion Miejski Tychy,
- Stadion Zimowy,
- Hala Sportowa,
- Wodny Park Tychy,
- Kryta Pływalnia,
- Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany.

Na każdym z tych obiektów realizowane są także zawody sportowe i inne wydarzenia ponadlokalne (wojewódzkie, ogólnopolskie, a nawet międzynarodowe) z różnych dyscyplin sportowych. Obiekty te odwiedzane są przez mieszkańców, jak i osoby przyjeżdżające do miasta Tychy z Polski i z zagranicy.

Stadion Miejski Tychy przy ul Edukacji 7 w Tychach to nowoczesny obiekt sportowy, dedykowany głównie zawodom sportowym z dyscypliny piłka nożna. Wybudowany był w latach od 2013 do 2015 na miejscu dawnego stadionu miejskiego. Został oddany do użytku 18 lipca 2015 roku. Właścicielem obiektu jest Miasto Tychy, a zarządza nim Tyski Sport S.A. – spółka, której głównym udziałowcem jest Miasto Tychy (100% udziałów).

Stadion posiada 15 150 miejsc siedzących dla widzów. Na terenie obiektu znajdują się także 317 miejsc parkingowych (w tym 197 ogólnodostępnych)[69]. W obiekcie udostępniane są pomieszczenia dla spotkań biznesowych, w tym: 10 pomieszczeń typu loża VIP, 4 studia spotkań biznesowych, 3 sale konferencyjne o łącznej powierzchni 499 m^2 (największa sala konferencyjna ma pojemność 300 osób). Od listopada 2015 roku na stadionie działa siłownia Active Point Fit & Gym. Na Stadionie funkcjonuje także restauracja „Stadionova" otwarta dla gości spoza stadionu oraz Tyska Galeria Sportu - oddział Muzeum Miejskiego w Tychach (pełna specyfikacja pomieszczeń obiektu znajduje się w zał. 5.) Stadion spełnia wymagania PZPN[70], a także międzynarodowych organizacji piłkarskich UEFA[71] i FIFA[72].

Pierwszym wydarzeniem sportowym po przebudowie Stadionu Miejskiego był na tym obiekcie towarzyski mecz piłki nożnej pomiędzy GKS Tychy a 1.FC Köln w dniu 18.07.2015 r. Aktualnie stadion wykorzystywany jest głównie przez Klub Piłkarski GKS Tychy SA. Korzysta z niego zarówno drużyna seniorska, jak i młodzieżowa GKS Tychy.

[69] por.: https://gkstychy.info/stadion/ (dost. 6.12.2020)
[70] Polskiego Związku Piłki Nożnej
[71] The Union of European Football Associations
[72] Fédération Internationale de Football Association

Stadion Miejski Tychy był jedną z aren Mistrzostw Europy U-21 w 2017 roku (rozegrano na nim trzy spotkania fazy grupowej i jeden półfinał tego turnieju) oraz Mistrzostw Świata U-20 w 2019 roku (odbyło się na nim sześć spotkań fazy grupowej, jeden mecz 1/8 finału i jeden ćwierćfinał). Ponadto odbyły się tutaj także mecze reprezentacji Polski kobiet. Od początku otwarcia do końca roku 2019 na obiekcie rozegrano blisko 90 meczów piłkarskich, które z trybun stadionu obejrzało ponad pół miliona widzów[73]. W dniu 11.10.2020 r. na Stadionie Miejskim w Tychach rozegrano mecz piłki nożnej 3. kolejki drugiej grupy dywizji C Ligi Narodów UEFA, w którym Armenia zmierzyła się z Gruzją. Z uwagi na restrykcje wprowadzone w czasie pandemii COVID-19 wydarzenie odbyło bez udziału publiczności. Mecz pierwotnie planowano rozegrać w stolicy Armenii, ale został przeniesiony z powodu toczącego się konfliktu zbrojnego pomiędzy tym krajem i Azerbejdżanem[74].

Stadion Zimowy przy ul. Generała de Gaulle'a 2 w Tychach to drugi pod względem liczby osób na widowni obiekt sportowych w mieście (2 535 osób). Właścicielem obiektu jest Miasto Tychy, a zarządza nim Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach (MOSiR). Początki funkcjonowania tego obiektu sięgają 1969 roku, gdy w tym miejscu oddano do użytku sztuczne lodowisko. W 1974 roku tafla została zadaszona, a cztery lata później zbudowane zostały ściany oraz trybuny. W 1992 roku zmodernizowano system chłodzenia oraz wymieniono płytę lodowiska oraz system orurowania. W 2007 roku przeprowadzono kosztem ponad 40 mln zł generalny remont obiektu. Uroczyste ponowne otwarcie obiektu z udziałem m.in. Ministra Sportu i Szefa Polskiego Komitetu Olimpijskiego odbyło się 16 stycznia 2009 roku. Obiekt monitoruje pięćdziesiąt siedem kamer, a wokół niego znajduje się parking na około 200 samochodów[75]. Wewnątrz Stadionu Zimowego znajduje się lokal, w którym realizowane są usługi restauracyjne. Obiekt przeznaczony jest przede wszystkim jako miejsce rozgrywek hokeja na lodzie zespołu GKS Tychy mężczyzn. Przy czym, na tym obiekcie grają mecze hokeja na lodzie kobiety - zespół Atomówki Tychy. Drużyna hokeja na lodzie mężczyzn GKS Tychy to 5-krotny Mistrz Polski (stan na koniec sezonu 2020/21) i wielokrotny finalista rozgrywek ligi polskiej Reprezentował Polskę w rozgrywkach międzynarodowych Pucharu Kontynentalnego i Europejskiej Ligi Mistrzów hokeja na lodzie organizowanych przez IIHF[76]. W okresach między meczami ligowymi hokeja na lodzie, jak i między treningami organizowane są „ślizgawki" dla wszystkich osób zainteresowanych jazdą na łyżwach. Stadion Zimowy to także obiekt wielofunkcyjny. Odbywały się na nim imprezy wystawiennicze (Tyskie Targi Budownictwa), promocyjne (premiera modelu samochodu marki Lexus) czy też kulturalne (rewia na lodzie, koncerty charytatywne i inne).

Hala Sportowa znajduje się przy al. Piłsudskiego 20 w Tychach. Właścicielem obiektu jest Miasto Tychy, a zarządza nim MOSiR w Tychach. Obiekt ten został oddany do użytku w maju 2008 roku. Wewnątrz znajduje się wielofunkcyjne boisko z drewnianą podłogą sportową o wymiarach 44x22 m,

[73] Informacje od Tyski Sport S.A. w dniu 30.11.2020

[74] https://sport.tvp.pl/50205964/liga-narodow-armenia-gruzja-odbedzie-sie-w-tychach (dost. 8.12.2020)

[75] por.: http://mosir.tychy.pl/stadion_zimowy.html (dost. 6.12.2020)

[76] The International Ice Hockey Federation

co pozwala na rozgrywanie zawodów krajowych i międzynarodowych różnych dyscyplin gier zespołowych, tj. piłka ręczna, koszykówka, piłka nożna halowa oraz siatkówka. Z hali korzystają szkoły i sekcje sportowe MOSM Tychy[77] (piłka ręczna, koszykówka, zapasy), a także tyskie kluby sportowe: GKS Tychy - koszykówka, GKS FUTSAL Tychy oraz TKS Tychy - siatkówka. W obiekcie jest też mała sala treningowa o powierzchni 156 m^2, wyposażona w lustra, która przeznaczona jest do treningów sztuk walki, fitness oraz treningów kondycyjnych. Pomieszczenia dodatkowe obejmują: 4 zespoły szatniowe, 2 szatnie dla sędziów, pomieszczenie odnowy – sauna i siłownia. Parking przy Hali Sportowej przygotowany jest dla 230 samochodów i trzech autokarów. Hala udostępniana jest także dla rozgrywek amatorskich, jak i spotkań konferencyjnych. Widownia mieści ok. 1 250 osób. Na trybunach mogą zasiadać 924 osoby, w tym 8 miejsc przygotowano dla osób niepełnosprawnych[78]. Obiekt dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych i wyposażony w schodołaz oraz rampę mobilną umożliwiającą zjazd z asystą osoby niepełnosprawnej na parkiet.

Wodny Park Tychy zlokalizowany jest przy ul. Sikorskiego 20 w Tychach. Budowany był w latach 2015-2018. Właścicielem obiektu i podmiotem zarządzającym jest Regionalne Centrum Gospodarki Wodno-Ściekowej S.A. Głównymi atrakcjami Wodnego Parku Tychy są[79]: baseny zewnętrzne, w tym strefa dla dorosłych i dla dzieci oraz sauny zewnętrzne; basen ze sztuczną falą z plażą, zakończony sceną widowiskową; basen z podnoszonym dnem; aqualoop - jedyna w Polsce tak ekstremalna zjeżdżalnia; symulator surfingu – pierwszy w Polsce w obiekcie basenowym; folia EFTE na dachu, umożliwiająca opalanie naturalnym światłem słonecznym wewnątrz budynku; łaźnie piwne oferujące relaksacyjne, ale i prozdrowotne, wieloetapowe seanse piwne; wydzielona, edukacyjna przestrzeń multimedialno-doświadczalna poświęcona wodzie; „amfiteatr słońca” – pomieszczenie wykorzystywane do tematycznych projekcji, nagrzewania ciała promieniowaniem podczerwonym, aromaterapii i koloroterapii; uzupełnieniem oferty są punkty gastronomiczne na terenie obiektu (dwie restauracje i pijalnia soków).

Na terenie obiektu funkcjonuje także klub fitness. Obiekt dysponuje parkingiem dwupoziomowym. Na poziomie górnym może zaparkować do 109 samochodów, a na dolnym do 105. W strefie parkowania jest także miejsce dla 4 autobusów, a na placu wejściowym znajduje się parking rowerowy z 60 miejscami postojowymi.[80] Wodny Park Tychy stał się największą atrakcją turystyczną miasta Tychy. W 2019 roku odnotowano 523 tysiące wejść. Byli to głównie goście odwiedzający miasto Tychy[81].

Kryta Pływalnia przy ul. Edukacji 9 w Tychach to obiekt oddany do użytku w 1976 roku i gruntownie zmodernizowany w 2001 roku. Przy obiekcie jest parking z 34 miejscami parkingowymi,

[77] MOSM - Miejski Ośrodek Sportu Młodzieżowego
[78] por.: https://mosir.tychy.pl/11 (dost.: 6.12.2020)
[79] por.: https://umtychy.pl/126598-tychy-wodny-park-tychy (dost. 8.12.2020);
[80] https://www.wodnypark.tychy.pl/ (dost.: 7.12.2020)
[81] https://www.wodnypark.tychy.pl/ (dost.: 7.12.2020)

w tym 4 miejsca dla osób niepełnosprawnych. Właścicielem obiektu jest Miasto Tychy, a obiektem zarządza MOSiR w Tychach.

Głównym wyróżnikiem obiektu jest niecka sportowa o głębokości do 3,8 m z jedną trzymetrową trampoliną, umożliwiająca przeprowadzenie zawodów w skokach do wody.

Ponadto dla odwiedzających dostępna jest także wanna hydromasażowa, zjeżdżalnia, sauna sucha, leżanki. Budynek został przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

W odrębnym pomieszczeniu znajduje się brodzik dziecięcy o wymiarach 10,5 x 6m umożliwiający prowadzenie zajęć nauki pływania i aquaaerobiku w grupach zorganizowanych.

Na pływalni znajduje się gabinet odnowy biologicznej, składający się z sauny suchej 14-osobowej, sauny parowej 6-osobowej, katedry do biczy wodnych, wypoczywalni z wagą lekarską i pokoju masażu wraz z siłownią[82]. Dodatkowo w obiekcie dostępnych jest 9 pokoi gościnnych, z pełnym węzłem sanitarnym, przeznaczonych głównie jako baza noclegowa podczas zawodów organizowanych na pływalni.

Część pomieszczeń obiektu jest wynajmowana na potrzeby gastronomiczne, sali fitness wraz z siłownią i solarium oraz na sklepik sportowy. Na terenie obiektu funkcjonują także prywatne szkoły nauki pływania.

Pływalnia uczestniczy w miejskim programie "3+ Liczna rodzina" i "Aktywni 60 plus", w ramach którego proponuje 50% rabatu na bilet wstępu na krytą pływalnię (w tym sauna, siłownia), oraz organizuje powszechną naukę pływania dla uczniów klas III tyskich szkół podstawowych.

Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany obejmuje różne atrakcje do aktywnego spędzania czasu na otwartej przestrzeni oferowane dla mieszkańców i odwiedzających miasto Tychy. Zlokalizowany jest nad Jeziorem Paprocańskim w Tychach przy ul Parkowej 8. Znajdują się tu ścieżki rowerowe, ścieżki gruntowe, piaszczysta plaża ze strzeżonym w sezonie kąpieliskiem[83].

Przy samej plaży można wypożyczyć sprzęt pływający (kajaki, rowerki wodne), jest też plac zabaw dla dzieci, wodny plac zabaw, boiska do siatkówki oraz koszykówki, jak i park linowy. Na terenie Ośrodka znajdują się obiekty gastronomiczne.

W 2020 roku oddano do użytku nowoczesną przystań kajakową „Ośrodek sportów wodnych MARINA". Przystań składa się z dwóch części – szkoleniowej i magazynowej. W pierwszej znajdą się m.in. szatnie, siłownia, świetlica, pokoje dla trenerów, zaplecze sanitarne i pomieszczenia techniczno-gospodarcze, a w drugiej – hangar o powierzchni 165 metrów kwadratowych[84]. Z nowej przystani korzysta sekcja kajakarska Miejskiego Ośrodka Sportu Młodzieżowego. Powstały także pomosty, przestrzeń do wodowania oraz trybuny dla kibiców. Całość zaprojektowano tak, aby dach budynku był przedłużeniem istniejącej już promenady. Inwestycja kosztowała 10 mln zł, stanowi własność miasta Tychy a administratorem jest MOSiR Tychy.

[82] https://mosir.tychy.pl/12 (dost. 6.12.2020)

[83] https://mosir.tychy.pl/27-mosir-osrodek-wypoczynkowy-paprocany (dost. 6.12.2020)

[84] http://umtychy.eu/129183-tychy-osrodek-sportow-wodnych-marina-paprocany (dost. 6.12.2020)

Pozostałe obiekty sportowe, które cześć swoich przychodów generują z usług komercyjnych (wynajem obiektu, organizowane na terenie obiektu zajęcia sportowe i aktywności fizycznej, realizowane wydarzenia sportowe, itp.) to:

- Kompleks Sportowy Paprocany (zespół boisk piłkarskich z trybunami dla 430 osób),
- SMS Arena Tychy (zadaszony obiekt będący własnością APN SMS Tychy, dwa boiska i sala gimnastyczna),
- 3 baseny ze strefami rekreacji (w hotelach: Piramida, Arena, Stara Poczta),
- ośrodki jeździeckie (prywatne: Krajka, Oxer, Gajówka, Capriola),
- prywatne korty tenisowe (Servicom sp. z o.o., Tenis Team - klub tenisowy),
- fitness kluby (15 obiektów należących do prywatnych właścicieli),
- szkoły tańca (7 podmiotów prywatnych),
- minigolf Tychy (sezonowy obiekt prywatny),
- kompleks usługowo-sportowy „U Przewoźnika” (sala do bilarda, do squasha, kręgielnia),
- infrastruktura ścieżek rowerowych, punktów napraw i wypożyczenia rowerów dla projektu Tyski Rower.

Należy pamiętać, że w innych miejscach miasta Tychy znajduje się także infrastruktura sportowa, która również może być użytkowana komercyjnie, np. boiska piłkarskie „Orlik”, wykorzystywane do organizacji rozgrywek komercyjnych. Inny przykład to zaplecze sportowe w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Jednak z uwagi na ich główne przeznaczenie (zaplecze sportowe dla aktywności fizycznej uczniów i ich rodzin – mieszkańców Tychów) ta infrastruktura szkolna nie została wymieniona w grupie „obiekty sportowe komercyjne”.

3.2 Obiekty sportowe niekomercyjne

Do niekomercyjnych obiektów sportowych, tworzących materialny potencjał dla rozwoju sportu w mieście Tychy, zaliczono te, które głównie oferują swoje przestrzenie nieodpłatnie dla mieszkańców, z przeznaczeniem dla zaspokajania ich potrzeb społecznych, w tym szczególnie sportowych i rekreacyjnych.

Do najważniejszych z nich, z uwagi na silne oddziaływanie na zorganizowane grupy sportowe, a także sformalizowany proces ich utrzymania, zalicza się:

- Arena Lekkoatletyczna Tychy,
- boisko do futbolu amerykańskiego,
- Zespół Boisk Piłkarskich na os. A (zespół boisk piłkarskich z trybunami dla 400 osób),
- boisko treningowe do golfa,
- lodowiska sezonowe (3 obiekty).

Arena Lekkoatletyczna przy ulicy Edukacji w Tychach, którą oddano do użytku pod koniec 2020 roku, to obiekt sportowy o pojemności 500 miejsc siedzących, posiadający wiatę i wieżę sędziowska

dla sędziów i komentatorów obsługujących imprezy sportowe, kontenery stalowe na sprzęt lekkoatletyczny oraz sprzęt porządkowy. Na terenie obiektu znajduje się bieżnia o długości 400 metrów z sześcioma torami, rów z wodą do biegów z przeszkodami, skocznie do skoku w dal i trójskoku, skocznia do skoków wzwyż, dwie skocznie do skoków o tyczce, a także rzutnie do pchnięcia kulą, rzutu oszczepem oraz rzutu dyskiem i młotem. Na tym obiekcie jest także teren rozgrzewkowy dla lekkoatletów (dwustronna bieżnia o długości 60 m, dwustronna skocznia do skoku w dal i trójskoku oraz rzutnia do pchnięcia kulą). Koszt inwestycji to 20 626 408,43 zł.[85].

Boisko do futbolu amerykańskiego zlokalizowane jest przy placu Zbawiciela w Tychach. Ma nawierzchnię z trawy syntetycznej na podbudowie z kruszywa kamiennego. Na obiekcie znajdują się także miejsca siedzące dla publiczności (300 osób). W ramach inwestycji, która kosztowała 3,5 mln zł., wykonano także zaplecze szatniowo-socjalne dla zawodników (2 x 45 osób), dla sędziów (10 osób) oraz pomieszczenie magazynowe na sprzęt. Obiekt jest ogrodzony i oświetlony. Właścicielem obiektu jest Miasto Tychy, a zarządza nim MOSiR Tychy. Obiekt ten jest miejscem rozgrywania meczów i treningów futbolu amerykańskiego przez lokalny Klub Sportowy Falcons Tychy oraz służy do przeprowadzania meczów oraz treningów piłki nożnej przez kluby KS Siódemka Tychy, APN SMS Tychy.

Boisko treningowe do golfa przy ul. Sikorskiego w Tychach zostało otwarte w 2019 roku. Jest to obiekt sportowy przeznaczony do nauki i treningu gry w golfa. Obiekt ogólnodostępny jest od maja do końca września. Obiekt stanowi własność miasta Tychy i jest zarządzany przez MOSiR Tychy. Korzystają z niego głównie członkowie Tyskiego Klubu Golfowego. Na jego terenie znajduje się dziesięć stanowisk do wybijania piłek na długość 250 metrów. Każda osoba może w ten sposób doskonalić swoje umiejętności w asyście profesjonalnego trenera. Poza Drivingiem jest również Putting i Chipping green - popularnie zwane "Green" - obszar bardzo krótko przystrzyżonej trawy, na którym znajdują się dołki z flagami. Green służy do trenowania uderzeń do dołka z różnych odległości. Między greenami stworzony został bunkier z piachem - sand bunker, naturalna przeszkoda, z której golfista wybija piłkę.

Lodowiska sezonowe to obiekty infrastruktury sportowej miasta Tychy montowane co roku w okresie zimowym, nieodpłatnie dostępne dla mieszkańców i odwiedzających. Są to obiekty przy ulicy Brzozowej 2, Parkowej 17, Edukacji (w Parku Miejskim przy Żyrafie). Zarządza nimi MOSiR Tychy. Na terenie obiektów znajdują się szatnie, wypożyczalnie łyżew, automaty z napojami gorącymi i zimnymi. Obiekty są oświetlone i posiadają zaplecze techniczne do utrzymania lodowiska w bezpiecznym użytkowaniu (systemy chłodzenia, ogrodzenia, maszyny jezdne, itp.).

Zespół Boisk Piłkarskich im. Alfreda Potrawy przy ul. Generała Andersa 22 w Tychach to obiekt sportowy, składający się z trzech boisk do gry w piłkę nożną. Boisko trawiaste o wymiarach 105 x 68 m – jest podstawowym boiskiem do przeprowadzania treningów pierwszej drużyny KP GKS TYCHY oraz do rozgrywania meczów mistrzowskich juniorów i trampkarzy (APN SMS Tychy, Polonia Tychy, KP GKS Tychy). Obok boiska mieści się trybuna z 400 miejscami siedzącymi. Treningi odbywają się głównie na boisku ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach 90x45 m (w pełni oświetlone) oraz na drugim boisku z trawy naturalnej o wymiarach 90x45 m. Do najpopularniejszych zawodów rozgrywanych na boiskach na osiedlu A należy zaliczyć Deichmann Mini Mistrzostwa Europy oraz Wakacyjną Ligę Piłki Nożnej.

[85] por.: informacje z MOSiR Tychy (dost. 6.03.2021)

Obiekt ten należy do miasta Tychy, a zarządza nim MOSiR Tychy. Wykorzystywany jest głownie przez lokalne kluby sportowe nieodpłatnie, a incydentalnie wynajmowany jest dla celów komercyjnych według cennika zamieszczonego na stronie internetowej MOSiR Tychy[86].

Na terenie miasta Tychy znajdują się także 4 inne obiekty niekomercyjne - boiska wielofunkcyjne z zapleczem technicznym do organizacji zajęć sportowych (zał. 9) zarządzane przez MOSiR Tychy, a także 8 innych wykorzystywanych głównie do gry w piłkę nożną (zał. 10.).

Oprócz opisanych już obiektów stanowiących infrastrukturę dla rozwoju sportu, w tym szczególnie sportu zorganizowanego udostępnianych nieodpłatnie (niekomercyjnie), zauważyć należy, iż na terenie miasta Tychy znajdują się inne obiekty niekomercyjne tzw. „ogólnodostępne" (dostęp do nich nie wymaga wcześniejszej rejestracji, spełnienia szeregu warunków dostępu dostosowania się do godzin otwarcia, itp.). **Tyski Zakład Usług Komunalnych** zarządza i utrzymuje 74 miejsca na terenie miasta Tychy, zaliczone do grupy *obiekty plenerowe infrastruktury sportowej i rekreacyjnej*, w tym m.in.:

- 22 miejsca – „Parki miejskie i skwery" (zał. 6)
- 32 miejsca – „Place zabaw i inne miejsca rekreacji dzieci" (zał. 7)
- 23 miejsca – „Plenerowe miejsca rekreacji sportowo-ruchowej" (w tym m.in.: pump truck, skate park, siłownie plenerowe, rolkostrady itp.) - zał. 8.

Parki miejskie i skwery to miejsca spacerów i rekreacji ruchowej dla każdego. Zlokalizowane na terenie całego miasta w bliskim sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych. Place zabaw stanowią często pierwsze miejsce rekreacji ruchowej najmłodszych mieszkańców Tychów i miejsce spotkań plenerowych rodziców i bliskich. Pozostałe miejsca rekreacji ruchowej (pump truck, skate park, siłownie plenerowe, rolkostrady, itp.) to najczęściej nowe (powstałe w ostatnich kilku latach) obiekty, budowane w celu popularyzacji sportu i aktywności fizycznej mieszkańców. Korzystanie z nich jest całkowicie nieodpłatne.

Ponadto, istotne znaczenie dla rozwoju sportu w Tychach ma **zaplecze sportowe szkół**, które udostępniane jest mieszkańcom, lokalnym klubom sportowym. Obecnie Miasto Tychy jest organem prowadzącym 68 publicznych szkół i placówek oświatowych różnego typu, funkcjonujących w 54 jednostkach organizacyjnych (placówkach oświatowych)[87], na terenie których znajdują się obiekty infrastruktury sportowej kubaturowej, jak i plenerowej. Do tych podmiotów zalicza się, m.in.:

- 25 szkół podstawowych (w tym: 18 samodzielnych szkół podstawowych, 4 w zespołach szkolno –przedszkolnych, 3 szkoły w zespołach szkół (muzyczna, specjalna, szkoła podstawowa dla dorosłych),

[86] por.: https://mosir.tychy.pl/85 (dost.8.12.2020)

[87] por.: Placówki oświatowe w Tychach: 18 samodzielnych przedszkoli, 18 samodzielnych szkół podstawowych, 4 zespoły szkolno -przedszkolne, 3 samodzielne licea, 1 samodzielne technikum, 7 zespołów szkół (w tym Zespół Szkół Muzycznych), 2 młodzieżowe domy kultury, 1 Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna.

- 17 szkół ponadpodstawowych (w tym: 4 licea ogólnokształcące, 6 techników, 5 szkół branżowych 1 stopnia, 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, 1 szkoła policealna - szkoły te funkcjonują samodzielnie lub w zespołach szkół).[88]

W listopadzie 2020 roku Miejskie Centrum Oświaty w Tychach wysłało kwestionariusz analizy potencjału zaplecza sportowego do wybranych szkół i zespołów szkół - 33 placówek. Przedszkola, Młodzieżowe Domy Kultury i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nie wypełniały ankiety.

33 placówki oświatowe w Tychach wypełniły kwestionariusz, w którym dokonały charakterystyki posiadanej na swoim terenie infrastruktury sportowej. Na podstawie analizy otrzymanych odpowiedzi (wypełnionych kwestionariuszy) zauważyć można, że: 94% placówek oświatowych w Tychach (31 wskazań) posiada salę gimnastyczną, a 91% (30 placówek) wielofunkcyjne boisko sportowe. Zespół Szkół Muzycznych im. Feliksa Rybickiego nie dysponuje żadnym z tych dwóch pomieszczeń (posiada tylko małą salę gimnastyczną). Natomiast w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3 nie ma dużej sali gimnastycznej, a w Technikum nr 2 oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 nie ma wielofunkcyjnego boiska sportowego.

Najwięcej elementów infrastruktury sportowej na swoim terenie posiada Szkoła Podstawowa nr 40 z Oddziałami Integracyjnymi im. gen. Jerzego Ziętka w Tychach (wskazała 8 różnych). Dwie szkoły mają w swoich zasobach kryte baseny pływackie (Sportowa Szkoła Podstawowa nr 19 im. Mikołaja Kopernika, Zespół Szkół nr 5 Technikum nr 4 im. Hanny i Kazimierza Wejchertów). Na terenie dwóch szkół w Tychach znajdują się korty tenisowe (Szkoła Podstawowa nr 40 z Oddziałami Integracyjnymi im. gen. Jerzego Ziętka, II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Cypriana Kamila Norwida). W Technikum nr 2 znajduje się jedyna w tyskich szkołach „sala lustrzana", a w I Liceum Ogólnokształcącym im. Leona Kruczkowskiego „sala fitness" (zał. 11).

Niemal wszystkie obiekty sportowe w grupie „**niekomercyjne**" (zarówno plenerowe, jak i kubaturowe) należą do administracji publicznej miasta Tychy i są zarządzane przez podległe Urzędowi Miasta Tychy jednostki administracyjne (MOSiR, TZUK, MCO). Dokładniejsza analiza miejsc aktywności fizycznej, rywalizacji i uprawiania sportu pozwala zauważyć także takie obiekty jak Spółdzielczy Dom Kultury Tęcza i inne (np. 5 klubów osiedlowych: „Magdalena", „Olimpia", „Orion", „Regina", „Uszatek")[89], których właścicielem i zarządcą jest Tyska Spółdzielnia Mieszkaniowa Oskard. Są to miejsca spotkań mieszkańców – głównie członków Spółdzielni. Stanowią one także materialny potencjał dla rozwoju sportu w mieście Tychy. Na co dzień pomieszczenia w tych klubach wykorzystywane są także jako miejsca aktywności ruchowej seniorów i dzieci czy organizacji zawodów sportowych (np. Turnieje Szachowe w Tęczy[90]).

[88] por.: informacja z MCO w Tychach (dn.:8.02.2021)

[89] por.: https://www.oskard.tychy.pl/kontakt (dost. 8.12.2020)

[90] por.: http://www.chessarbiter.com/turnieje/2019/ti_2685/regulations.html?l=pl (dost. 8.12.2020)

4 Struktury organizacyjne dla rozwoju sportu w mieście Tychy

4.1 Rozwój organizacji sportowych w Tychach na tle innych miast

Podmiotami niezbędnymi do funkcjonowania i rozwoju rynku usług sportowych w każdym mieście (w tym także do organizacji wydarzeń sportowych) są kluby sportowe. Można dokonać ich analizy jako podmiotów rynkowych, z uwzględnieniem sekcji sportowych, liczby aktywnych członków, liczby osób ćwiczących, liczby trenerów – instruktorów prowadzących zajęcia. W Polsce Główny Urząd Statystyczny **(GUS) gromadzi te dane w cyklach dwuletnich,** a dodatkowo także informacje na temat liczby sekcji sportowych, jak i osób prowadzących zajęcia ogółem z podziałem na jednostki administracyjne.

Klub sportowy, w statystyce publicznej, to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna[91]. Natomiast **sekcja sportowa** to według GUS - jednostka organizacyjna w klubach sportowych, realizująca zadania statutowe, skupiająca zawodników uprawiających jeden rodzaj sportu. Każda sekcja sportowa musi być zarejestrowana we właściwym polskim związku sportowym[92]. **Związki sportowe** to organizacje działające w formie stowarzyszenia lub związku stowarzyszeń. Składają się z co najmniej 3 klubów sportowych[93]. **Członek klubu sportowego** to osoba, która posiada ważną legitymację członkowską klubu lub spełnia inne określone wymogi, jeśli klub przyjął inne zasady członkostwa. **Ćwiczącym** natomiast nazywa się osobę, która czynnie uprawia określony rodzaj sportu uczestnicząc systematycznie w treningach, bądź w innej formie zajęć sportowych oraz w imprezach sportowych lub rekreacyjnych. **Trener sportu** to osoba posiadająca tytuł zawodowy, uprawniający do prowadzenia zorganizowanych zajęć w zakresie danego sportu w klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie sportowym, organizowanym przez polski związek sportowy. **Instruktor sportowy** to osoba, która ukończyła studia wyższe w obszarze kształcenia umożliwiającym uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności instruktorskich lub posiada co najmniej średnie wykształcenie oraz ukończyła specjalistyczny kurs instruktorów w danym sporcie i zdała egzamin końcowy[94]. Dla osób, które prowadzą zajęcia sportowe, a nie spełniają kryteriów stawianych trenerom lub instruktorom sportu, GUS wprowadził kategorię „inne osoby prowadzące zajęcia sportowe".

Dla charakterystyki organizacyjnych aspektów i oceny rozwoju sportu w Tychach dokonano porównania wybranych zmiennych[95] miasta Tychy do innych 12 miast na prawach powiatów znajdujących się w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM) i Jaworzna. Pokazano trendy i wyliczono wskaźniki wytypowanych zmiennych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Porównanie miasta Tychy do tych miast jest szczególnie uzasadnione, gdyż mieszkańcy Tychów, jak i tych 13 miast przemieszczają się często między granicami tych miast (do pracy, do szkoły, na zakupy, na wydarzenia

[91] *Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie*. Dz. U. 2010 r. Nr 127 poz. 857, z późn. zm.

[92] *Pojęcia stosowane w statystyce publicznej. Dziedzina turystyka i sport.* GUS, Warszawa 2016

[93] *Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie*. Dz. U. 2010 r. Nr 127 poz. 857, z późn. zm

[94] *Pojęcia stosowane w statystyce publicznej. Dziedzina turystyka i sport.* GUS, Warszawa 2016

[95] Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS, członkowie, ćwiczący ogółem, sekcje sportowe, trenerzy, instruktorzy sportowi, inne osoby prowadzące zajęcia sportowe

sportowe, korzystają z atrakcji czasu wolnego, czy też z infrastruktury sportowej). Ponadto te miasta wykorzystano także dla porównań w poprzednich opracowaniach planistycznych dotyczących sportu w Tychach.

Istotną zmienną pokazującą rozwój sportu w mieście, a także pokazującą możliwości zaangażowania mieszkańców w organizacje sportowe, w tym także w realizację wydarzeń (jeżeli te organizacje podejmują się realizacji lub uczestnictwa w wydarzeniach sportowych) może być liczba **klubów sportowych**.

Ustawa o sporcie nie precyzuje, jaką formę prawną powinien mieć klub sportowy, nie podaje wprost jego definicji, wskazuje jednak, że klub sportowy musi posiadać osobowość prawną. Założyciele klubu sportowego mogą sami zdecydować o jego formie prawnej w zależności od swoich potrzeb i możliwości.

Kluby sportowe w Polsce mogą działać w formie:

- stowarzyszeń lub fundacji zarejestrowanych w KRS (powstają i rejestrują się jak inne stowarzyszenia/ fundacje)
- uczniowskich klubów sportowych,
- stowarzyszeń wpisanych do ewidencji starosty właściwego ze względu na siedzibę klubu (wtedy, gdy nie prowadzą działalności gospodarczej, a co więcej jej prowadzenia nie może przewidywać statut takiego stowarzyszenia, ponieważ wtedy muszą zarejestrować się w KRS),
- spółek kapitałowych, tj. zarejestrowanych w KRS spółek z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółek akcyjnych (podmioty te są przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą, wiele piłkarskich klubów pierwszoligowych działa w takiej formie prawnej).

Osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie sportu można uznać także za klub sportowy (taką możliwość daje ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, a w PKD można znaleźć kod na jej oznaczenie - 93.12.Z). Jednak podmiot taki (osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą w formie klubu sportowego) nie jest np. uprawniony do otrzymywania dotacji na zadania sportowe[96].

Dla potrzeb charakterystyki miasta Tychy i porównania z innymi miastami w zakresie funkcjonowania i rozwoju klubów sportowych przyjęto definicje zalecane przez GUS i dokonano analizy dostępnych danych (tab. 4.).

W ciągu 4 lat liczba klubów sportowych w Tychach wzrosła o 20,0 %, osiągając liczbę 30 podmiotów[97]. Na tle innych badanych miast to czwarty wynik (po Świętochłowicach, Siemianowicach Śląskich, Piekarach Śląskich). Liczba klubów sportowych w 2018 r. w tych miastach była zdecydowanie mniejsza niż w Tychach. Na przestrzeni lat 2014 – 2018 nastąpił dalszy wzrost formalizacji aktywności

[96] por.: http://poradnik.ngo.pl/organizacje-sportowe (dost. 17.19.2020)

[97] przy czym należy zauważyć, że liczba faktycznie zaewidencjonowanych organizacji sportowych zarejestrowanych w Urzędzie Miasta Tychy jest większa niż zgłoszonych do GUS. Jednak z uwagi na konieczność porównania do innych miast, jak również przy założeniu, że w innych miastach sposób gromadzenia danych w GUS obarczony jest podobnym marginesem błędu co w Tychach to dane na poziomie pokazania pewnego trendu i porównania z innymi miastami można uznać za właściwe.

sportowej w mieście Tychy, co w dłuższej perspektywie czasowej może pozytywnie wpływać na procesy zarządzania rozwojem sportu w mieście. Ponadto zauważyć należy, że w Katowicach (miasto sąsiadujące z Tychami, w którym także znaczna cześć mieszkańców Tychów prowadzi aktywność zawodową, edukacyjną czy też inną w ramach swojego czasu wolnego) posiada największą liczbę klubów sportowych w regionie (104 klubów zgłoszonych do statystyk GUS w 2018 r., co stanowi 23,3% z wszystkich badanych miast), a liczba klubów sportowych w Tychach w 2018 roku stanowiła 6,7% wszystkich 446 klubów sportowych w tych miastach (w 2014 było to 5,9%).

Tabela 4. Liczba klubów sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 – 2018

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie klubów w 2018 r.
1.	Bytom	34	38	37		8,8 %		8,3 %
2.	Chorzów	30	27	22		-26,7 %		4,9 %
3.	Dąbrowa G.	25	31	27		8,0 %		6,1 %
4.	Gliwice	46	41	37		-19,6 %		8,3 %
5.	Jaworzno	23	24	24		4,3 %		5,4 %
6.	Katowice	100	116	104		4,0 %		23,3 %
7.	Mysłowice	15	15	14		-6,7 %		3,1 %
8.	Piekary Śląskie	13	13	18		38,5 %		4,0 %
9.	Ruda Śląska	29	33	34		17,2 %		7,6 %
10.	Siemianowice Śl.	10	16	13		30,0 %		2,9 %
11.	Sosnowiec	28	31	30		7,1 %		6,7 %
12.	Świętochłowice	10	14	16		60,0 %		3,6 %
13.	**Tychy**	25	30	30		**20,0 %**		**6,7 %**
14.	Zabrze	38	43	40		5,3 %		9,0 %
	razem	*426*	*472*	*446*		*4,7 %*		*100,0 %*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Kolejnym parametrem, który może zostać poddany analizie na podstawie danych GUS, jest *dostępność organizacji sportowych dla mieszkańców* wyrażona liczbą klubów sportowych, przypadającą na 10 000 mieszkańców (tab. 5). W Tychach w dniu 30.06. 2018 roku mieszkało 128 049 osób (tab. 5). Oznacza to, że wskaźnik liczby klubów sportowych, przypadających na 10 tys. mieszkańców, w 2018 roku wynosił 2,34 (jest to znacznie lepiej niż w 2014 roku, gdy było to to **1,94)**. Wskaźnik z 2018 roku dla miasta Tychy jest nieco poniżej średniej dla GZM (2,40) i jest zdecydowanie mniejszy od Katowic (3,25).

Tabela 5. Liczba klubów sportowych w Tychach przypadającą na 10 000 mieszkańców w 2018 r.

l.p.	miasto	Liczba klubów sportowych w 2018 r.	liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania (stan na dzień 30 VI 2018 r.)		Liczba klubów sportowych na 10 000 mieszkańców
1.	Bytom	37	167 672		2,21
2.	Chorzów	22	108 668		2,02
3.	Dąbrowa Górnicza	27	120 777		2,24
4.	Gliwice	37	180 708		2,05
5.	Jaworzno	24	91 758		2,62
6.	Katowice	104	295 449		3,52
7.	Mysłowice	14	74 578		1,88
8.	Piekary Śląskie	18	55 450		3,25
9.	Ruda Śląska	34	138 215		2,46
10.	Siemianowice Śląskie	13	67 330		1,93
11.	Sosnowiec	30	203 094		1,48
12.	Świętochłowice	16	50 185		3,19
13.	**Tychy**	**30**	**128 049**		**2,34**
14.	Zabrze	40	173 784		2,30
	razem	*446*	*1 855 717*		*2,40*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Tabela 6. Liczba członków klubów sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2018 r.
1.	Bytom	3 419	4 271	3 511		2,7 %		7,7 %
2.	Chorzów	3 483	2 977	2 061		- 40,8 %		4,5 %
3.	Dąbrowa G.	2 649	4 244	2 808		6,0 %		6,2 %
4.	Gliwice	4 711	4 554	4 702		-0,2 %		10,3 %
5.	Jaworzno	1 804	2 261	1 933		7,2 %		4,2 %
6.	Katowice	10 255	12 488	9 605		-6,3 %		21,1 %
7.	Mysłowice	760	728	889		17,0 %		2,0 %
8.	Piekary Śląskie	597	1 100	1 404		135,2 %		3,1 %
9.	Ruda Śląska	2 928	2 824	3 459		18,1 %		7,6 %
10.	Siemianowice Śl.	971	2 066	1 780		83,3 %		3,9 %
11.	Sosnowiec	2 737	3 913	3 528		28,9 %		7,8 %
12.	Świętochłowice	1 053	1 130	1 161		10,3 %		2,6 %
13.	**Tychy**	1 463	2 467	4 597		**214,2 %**		**10,1 %**
14.	Zabrze	4 517	5 667	4 062		-10,1 %		8,9 %
	razem	*41 347*	*50 690*	*45 500*		*10,0 %*		*100,0 %*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Kolejnym parametrem poddanym analizie jest liczba członków w klubach sportowych (tab. 6). W 30 klubach sportowych zgłoszonych w do statystyk GUS i zarejestrowanych na terenie miasta Tychy w 2018 r. odnotowano 4 597 członków. W latach od 2014 do 2018 oznacza to największy w badanych miastach wzrost (o 214,2%). Czyli wraz z rosnąca liczbą klubów, zainteresowanie mieszkańców Tychów udziałem w aktywności sportowej sformalizowanej, przejawiającej się w przynależności do klubu sportowego, rosło zdecydowanie szybciej niż w innych miastach. Na tle innych analizowanych miast liczba członków klubów sportowych w Tychach to 10,1 % z ogółu członków we wszystkich klubach badanych miast GZM i Jaworzna (tab. 6).

Taki wzrost liczby członków klubów sportowych wiąże się z większą aktywnością sportową mieszkańców Tychów, ale także z tym, że tyskie kluby sportowe poprzez jakość świadczonych usług i wykorzystywaną infrastrukturę są w stanie przyciągać członków również z innych miast.

Kolejna zmienna to liczba osób ćwiczących w klubach sportowych. W Tychach w 2018 roku odnotowano 4 529 osób (tab. 7). W 2014 roku były to 3 200 osoby - oznacza to wzrost w ciągu 4 lat o 41,5%. Zmniejszyła się różnica między liczbą członków klubów a osobami ćwiczącymi. W 2014 roku wynosiła ona 1 773 osoby – czyli 54,3% ćwiczących nie było członkami tych klubów, a w 2018 roku tylko 68 osób.

Tabela 7. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 – 2018

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2018 r.
1.	Bytom	3 142	4 168	3 539		12,6 %		7,2 %
2.	Chorzów	3 514	3 359	2 389		-32,0 %		4,8 %
3.	Dąbrowa G.	3 664	4 485	3 853		5,2 %		7,8 %
4.	Gliwice	4 855	4 128	4 668		-3,9 %		9,5 %
5.	Jaworzno	1 937	2 452	2 279		17,7 %		4,6 %
6.	Katowice	9 927	10 167	11 542		16,3 %		23,4 %
7.	Mysłowice	837	979	990		18,3 %		2,0 %
8.	Piekary Śląskie	641	1 073	1 370		113,7 %		2,8 %
9.	Ruda Śląska	3 018	3 145	3 580		18,6 %		7,3 %
10.	Siemianowice Śl.	916	1 670	1 406		53,5 %		2,9 %
11.	Sosnowiec	2 586	3 798	3 627		40,3 %		7,4 %
12.	Świętochłowice	994	1 137	1 184		19,1 %		2,4 %
13.	**Tychy**	**3 200**	**4 080**	**4 529**		**41,5 %**		**9,2 %**
14.	Zabrze	4 413	5 785	4 375		-0,9 %		8,9 %
	razem	*43 644*	*50 426*	*49 331*		*13,0 %*		*100,0 %*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Udział ogólnej liczby osób ćwiczących w mieście Tychy w 2018 w ogólnej liczbie ćwiczących w klubach sportowych badanych miast **wyniósł 9,2%** (tab. 7). Największy udział ma miasto Katowice, a następnie Gliwice. Są to dwa miasta z silnymi ośrodkami akademickimi.

Interesująca dla charakterystyki rozwoju sportu w mieście wydaje się też analiza liczby sekcji sportowych, w których ćwiczą osoby uprawiające sport (tab. 8). Na terenie miasta Tychy w 2018 roku odnotowano (wg danych GUS) **56 sekcji sportowych**, w 30 klubach sportowych (w 2014 roku było 41 sekcji w 25 klubach). Oznacza to wzrost ogólnej liczby sekcji sportowych w Tychach o 36,6% w ciągu czterech lat (tab. 8).

Tabela 8. Liczba sekcji sportowych w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2018 r.
1.	Bytom	50	56	52		4,0 %		7,6 %
2.	Chorzów	42	42	34		-19,0 %		5,0 %
3.	Dąbrowa G.	33	41	33		0,0 %		4,8 %
4.	Gliwice	79	75	71		-10,1 %		10,4 %
5.	Jaworzno	42	47	36		-14,3 %		5,3 %
6.	Katowice	199	196	170		-14,6 %		24,9 %
7.	Mysłowice	20	20	20		0,0 %		2,9 %
8.	Piekary Śląskie	18	20	25		38,9 %		3,7 %
9.	Ruda Śląska	34	37	44		29,4 %		6,5 %
10.	Siemianowice Śl.	16	23	19		18,8 %		2,8 %
11.	Sosnowiec	43	45	40		-7,0 %		5,9 %
12.	Świętochłowice	21	22	27		28,6 %		4,0 %
13.	**Tychy**	**41**	**51**	**56**		**36,6 %**		**8,2 %**
14.	Zabrze	58	73	55		-5,2 %		8,1 %
	razem	*696*	*748*	*682*		*-2,0 %*		*100,0 %*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Najwięcej sekcji sportowych odnotowano w klubach sportowych w Katowicach, następnie w Gliwicach (miastach akademickich). W Tychach w ciągu 4 lat nastąpił wzrost liczby sekcji sportowych o 36,6% i jest to drugi najszybszy wzrost na tle badanych miast. Piekary Śląskie odnotowały wzrost o 38,9%. Jednak liczba sekcji w tym mieście w 2018 roku wyniosła 25. **Zatem można powiedzieć, że w latach 2014–2018 dynamika rozwoju możliwości uprawiania sportu w Tychach, jak i samej aktywności sportowej mieszkańców w Tychach, na tle innych miast jest bardzo duża**.

Rozwój organizacyjny sportu w Tychach przejawia się także we wzroście ogólnej liczby osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych i poszczególnych sekcjach (jest to ogólna liczba trenerów, instruktorów sportowych, innych osób prowadzące zajęcia sportowe). W 2018 roku w Tychach było takich osób 189 (tab. 9), podczas gdy w 2014 roku to 143 osoby. Oznacza to wzrost w ciągu 4 lat o 32,2%. Należy zauważyć, że liczba trenerów w ogólnej liczbie osób prowadzących zajęcia (do których oprócz trenerów GUS zalicza jeszcze instruktorów sportowych i inne osoby) w Tychach wzrosła z 72 w 2014 roku do 140 trenerów w 2018 roku i co stanowi 74,1%. Jest to najwyższy wskaźnik ze wszystkich badanych miast w regionie (zał. 12).

Tabela 9. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2018 r.
1.	Bytom	172	208	176		2,3 %		6,7 %
2.	Chorzów	150	159	133		-11,3 %		5,1 %
3.	Dąbrowa G.	201	239	222		10,4 %		8,5 %
4.	Gliwice	260	270	256		-1,5 %		9,8 %
5.	Jaworzno	107	122	136		27,1 %		5,2 %
6.	Katowice	546	591	655		20,0 %		25,1 %
7.	Mysłowice	50	55	63		26,0 %		2,4 %
8.	Piekary Śląskie	35	52	76		117,1 %		2,9 %
9.	Ruda Śląska	157	172	195		24,2 %		7,5 %
10.	Siemianowice Śl.	40	69	50		25,0 %		1,9 %
11.	Sosnowiec	130	184	189		45,4 %		7,2 %
12.	Świętochłowice	49	61	69		40,8 %		2,6 %
13.	**Tychy**	143	175	189		**32,2 %**		**7,2 %**
14.	Zabrze	182	225	202		11,0 %		7,7 %
	razem	*2 222*	*2 582*	*2 611*		*17,5 %*		*100,0 %*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach (189 os.) pozwala na osiągniecie wskaźnika 14,76 takich osób na 10 000 mieszkańców (tab. 10). Zdecydowanym liderem wśród analizowanych miast są Katowice ze wskaźnikiem 22,17 osób prowadzących zajęcia sportowe na 10 tys. mieszkańców. Taki wynik miasta Katowice oferuje łatwiejszy dostęp i kontakt ćwiczącego z trenerami i instruktorami.

Dalszy wzrost liczby osób prowadzących zajęcia sportowe w Tychach może spowodować wzrost konkurencji między nimi w zakresie realizacji usług dla klientów indywidualnych, ale także może zwiększyć dostępność do trenerów i instruktorów.

Tabela 10. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach przypadającą na 10 000 mieszkańców w 2018 r. na tle innych miast

l.p.	miasto	Liczba os. prowadzących zajęcia sport. W 2018 r.	liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania (stan na dzień 30 VI 2018 r.)		Liczba os. prowadzących zajęcia sportowe na 10 000 mieszkańców
1.	Bytom	176	167 672		10,50
2.	Chorzów	133	108 668		12,24
3.	Dąbrowa Górnicza	222	120 777		18,38
4.	Gliwice	256	180 708		14,17
5.	Jaworzno	136	91 758		14,82
6.	Katowice	655	295 449		22,17
7.	Mysłowice	63	74 578		8,45
8.	Piekary Śląskie	76	55 450		13,71
9.	Ruda Śląska	195	138 215		14,11
10.	Siemianowice Śląskie	50	67 330		7,43
11.	Sosnowiec	189	203 094		9,31
12.	Świętochłowice	69	50 185		13,75
13.	**Tychy**	189	**128 049**		**14,76**
14.	Zabrze	202	173 784		11,62
	razem	*2 611*	*1 855 717*		14,07

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Tabela 11. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych przypadającą na liczbę osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach w 2018 r. na tle innych miast

l.p.	miasto	Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w 2018 r.	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w 2018 r.		Liczba osób ćwiczących na 1 osobę prowadzącą zajęcia sportowe
1.	Bytom	176	3 539		20,11
2.	Chorzów	133	2 389		17,96
3.	Dąbrowa Górnicza	222	3 853		17,36
4.	Gliwice	256	4 668		18,23
5.	Jaworzno	136	2 279		16,76
6.	Katowice	655	11 542		17,62
7.	Mysłowice	63	990		15,71
8.	Piekary Śląskie	76	1 370		18,03
9.	Ruda Śląska	195	3 580		18,36
10.	Siemianowice Śląskie	50	1 406		28,12
11.	Sosnowiec	189	3 627		19,19
12.	Świętochłowice	69	1 184		17,16
13.	**Tychy**	**189**	**4 529**		**23,96**
14.	Zabrze	202	4 375		21,66
	razem	*2 611*	*49 331*		18,89

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 19-06-2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

W 2018 roku w Tychach na jedną osobę prowadzącą zajęcia sportowe przypadało 23,96 ćwiczących (w 2014 roku było to 22,38 osoby) – patrz tab. 11. Podczas, gdy średnia dla analizowanych miast to 18,89 osoby. Oznacza to, że pomimo wysokich już liczb i dynamicznego wzrostu liczby bezwzględnej trenerów, instruktorów sportu i innych osób prowadzących zajęcia sportowe, w Tychach jest zapotrzebowanie na kolejne osoby zaangażowane w pracę z ćwiczącymi w klubach sportowych.

Wskaźnik 23,96 osoby ćwiczące przypadające na jedną osobę prowadzącą zajęcia sportowe oznacza, że dla utrzymania wysokiej jakości swoich usług (wynikającą z indywidualnego podejścia do zajęć, czy też dużej uwagi poświęcanej uczestnikom zajęć), instruktorzy sportowi i trenerzy w Tychach muszą poświęcić więcej czasu i włożyć więcej wysiłku w organizację zajęć sportowych, niż jest to w innych miastach.

4.2 Jednostki administracyjne i spółki kapitałowe miasta Tychy kluczowe dla rozwoju sportu w Tychach

Mając na uwadze fakt, iż jednym z głównych elementów rozwoju współczesnego sportu w miastach jest infrastruktura sportowa, to analizując tę infrastrukturę, a także sposobów finansowania i eksploatacji dostępnych obiektów sportowych, można zidentyfikować kluczowe organizacje dla rozwoju sportu na danym obszarze. Podmioty zarządzające tymi obiektami, a także podmioty eksploatujące te obiekty i instytucje uczestniczące w procesie finansowania tych obiektów i realizowanych tam usług, są głównymi graczami na rynku sportowym w Tychach.

W warunkach gospodarki polskiej, gdzie znaczna cześć przychodów finansujących rozwój sportu w wielu miastach pochodzi ze środków publicznych, można wyróżnić trzy grupy organizacji w Tychach:

- jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Tychy[98], w tym:
  - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach (MOSiR),
  - Miejskie Centrum Oświaty (MCO),
  - Tyski Zakład Usług Komunalnych (TZUK).
- Spółki Prawa Handlowego z Udziałem Miasta Tychy[99], w tym:
  - Tyski Sport SA,
  - KP GKS Tychy SA,
  - RCGW SA.
- Wydziały Urzędu Miasta Tychy[100], w tym:
  - Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej,
  - Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia.

[98] https://bip.umtychy.pl/jednostki-organizacyjne-miasta (dost. 12-11-2020)
[99] https://bip.umtychy.pl/spolki-prawa-handlowego (dost. 12-11-2020)
[100] https://bip.umtychy.pl/jednostki-organizacyjne-um (dost. 12-11-2020)

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach (MOSiR) jest samodzielną jednostką gminy, nieposiadającą osobowości prawnej, działającą jako wyodrębniona jednostka budżetowa Miasta Tychy. Został powołany w 1975 roku jako podmiot zarządzający dwoma obiektami: Ośrodek Wypoczynkowy i pawilon noclegowy w Paprocanach. Od 1976 roku w zarządzanie przekazano do MOSiR-u kryty basen wraz z hotelem[101]. Od tamtego czasu zmieniano wiele razy listę obiektów zarządzanych przez MOSiR i zakres zadań. Aktualne cele i zadania MOSiR-u są zapisane w jego Statucie przyjętym Uchwałą nr 0150/XLVII/910/06 Rady Miasta Tychy z dnia 29 czerwca 2006 r. (patrz zał. 14). Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach zarządza m.in.: Stadionem Zimowym, Halą Sportową przy al. Piłsudskiego, Krytą Pływalnią, Boiskami Sportowymi, Ośrodkiem Wypoczynkowym Paprocany, Kompleksem Sportowym Paprocany, Polem Golfowym, czy też Boiskiem do futbolu amerykańskiego, a w sezonie zimowym trzema lodowiskami sezonowymi. Ponadto w ramach MOSiR-u realizowane są różne imprezy sportowe (w tym masowe z wykorzystaniem infrastruktury sportowej miasta Tychy), zajęcia sportowe dla mieszkańców, a także uruchamiane i rozliczane dotacje celowe ze środków publicznych budżetu Miasta Tychy. MOSiR jest kluczową organizacją dla realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju sportu w mieście.

Kolejnym podmiotem o dużym oddziaływaniu na sport w Tychach jest **Miejskie Centrum Oświaty (MCO),** które zapewnia obsługę finansowo – księgową, administracyjną, prawną, organizacyjną i informatyczną wszystkich jednostek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Tychy[102]. Miejskie Centrum Oświaty koordynuje pracę przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie miasta W każdej szkole znajduje się zaplecze sportowe dla realizacji różnych zajęć sportowych i aktywności fizycznej mieszkańców Tychów. W niektórych szkołach infrastruktura sportowa wynajmowana jest także komercyjnie.

Tyski Zakład Usług Komunalnych (TZUK) to kolejna jednostka budżetowa w Tychach, która odpowiedzialna jest za rozwój i utrzymanie istniejącej infrastruktury sportowej[103]. Szczególnie tej ogólnodostępnej służącej na co dzień mieszkańcom do różnych form aktywności fizycznej (parki, tereny zielone, siłownie plenerowe i inne). Powołana została Uchwałą 0150/XLVII/1056/0 Rady Miasta Tychy z dnia 30 września 2010 r. Powierzchnie, jak i miejsca do rekreacji i aktywnego wypoczynku mieszkańców, są stale rozbudowywane, a utrzymanie bieżących zasobów materialnych jest coraz bardziej kosztowne. Ponieważ infrastruktura sportowa TZUK jest zlokalizowana na terenie całego miasta, to prawdopodobnie jej stan techniczny i wizualny stanowi pierwszy punkt odniesienia dla mieszkańców o tym jak miasto dba o rozwój sportu wśród mieszkańców. Rola TZUK w rozwoju sportu (w tym szczególnie infrastruktury sportowej) będzie w Tychach coraz większa.

Następna grupa podmiotów znacząco wpływających na rozwój sportu w mieście to spółki prawa handlowego z udziałem Miasta Tychy (Tyski Sport SA, KP GKS Tychy SA, RCGW SA.)

[101] https://mosir.tychy.pl/strona/o-nas (dost. 15-11-2020)
[102] http://bip.tychy.edu.pl (dost. 15-11-2020)
[103] https://tzuk.tychy.pl/24 (dost. 15-11-2020)

Tyski Sport S.A. został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Gospodarczym 13 kwietnia 2011 roku pod numerem 000383275. Jedynym akcjonariuszem Spółki jest Gmina Miasta. Na początku głównym celem Spółki była budowa nowoczesnego Stadionu Miejskiego. W statucie z 2018 roku wskazuje się zarządzanie infrastrukturą sportowo – komercyjną na tym obiekcie, zarządzanie klubem sportowych trzysekcyjnym (piłka nożna, hokej na lodzie, koszykówka). Ponadto w dokumentach założycielskich zapisano cele: organizacja imprez kulturalno-sportowych dla mieszkańców miasta Tychy oraz okolic, osiągnięcie sukcesu sportowego (Mistrzostwa Polski w hokeju na lodzie, awans drużyny piłkarskiej do I ligi oraz koszykarskiej do II ligi), prowadzenie działalności społeczno-edukacyjnej, otwarcie się na kibiców, promocja sportu jako rozrywki rodzinnej[104].

Od dnia 24 września 2018 roku sekcja piłki nożnej została wyodrębniona z Tyskiego Sportu SA do powołanej celowo nowej firmy **Klub Piłkarski GKS Tychy SA.** 100% udziałów objął w niej Tyski Sport S.A. Klub Piłkarski GKS Tychy zarządza klubem sportowym jednosekcyjnym najpopularniejszej dyscypliny sportowej w Polsce, a ponadto jest głównym organizatorem wydarzeń sportowych na Stadionie Miejskim w Tychach.

Regionalne Centrum Gospodarki Wodno-Ściekowej SA (RCGW SA) to firma, która działa od 1996 roku. Całościowym udziałowcem jest Miasto Tychy. RCGW SA od 2018 roku zarządza największą atrakcją turystyczną miasta Tychy, a zarazem miejsce rozrywki i różnych aktywności fizycznych mieszkańców i odwiedzających - Wodnym Parkiem Tychy. Zakres działań realizowanych na terenie Parku obejmuje także prowadzenie zajęć sportowych, czy też organizację zawodów sportowych.

Poza podmiotami bezpośrednio oddziałującymi na sport w Tychach, poprzez różne aktywności dla relacji swoich celów i zadań, na rozwój sportu w mieście wpływają także Wydziały Urzędu Miasta Tychy (w tym szczególnie: Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia).

Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej pełni szczególną rolę w popularyzacji sportu i różnej aktywności fizycznej mieszkańców i odwiedzających miasta Tychy. Poprzez swoje kampanie promocyjne może pokazywać infrastrukturę sportową miasta i wydarzenia tam realizowane. Ponadto w swojej działalności może odnosić się do innych organizacji (klubów sportowych) działających w Tychach. Sukcesy sportowców z różnych dyscyplin i promowanie ich, szczególnie tych sportowców, którzy są związani z miastem, to ważne zadania dla rozwoju sportu w mieście Tychy.

Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia to kolejna jednostka w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Tychy, która inicjuje i podejmuje aktywności w zakresie różnych form promocji aktywności fizycznej. Działania te zorientowane były głównie na osoby starsze, niepełnosprawne. Wydaje się, że rola tego wydziału w rozwoju sportu będzie coraz większa, z uwagi na strukturę demograficzną mieszkańców Tychów, która wskazuje, iż z roku na rok rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Tychów.

[104] https://bip.tyski-sport.pl/pod/podmiot_prawo.php?cat=4&nr=45 (dost. 15-11-2020)

4.3 Pozostałe organizacje sportowe

Do pozostałych jednostek wpływających na rozwój sportu w mieście Tychy zalicza się kluby sportowe nie będące w zarządzaniu administracji Miasta Tychy. Ustawa o sporcie nie precyzuje, jaką formę prawną powinien mieć klub sportowy, nie podaje wprost jego definicji, wskazuje jednak, że klub sportowy musi posiadać osobowość prawną. Założyciele klubu sportowego mogą sami zdecydować o jego formie prawnej w zależności od swoich potrzeb i możliwości.

Liczba klubów sportowych odnotowanych w Wydziale Spraw Obywatelskich w Urzędzie Miasta Tychy w 2020 roku wyniosła **78 podmioty**[105] (jest to więcej niż w 2015 roku o dwa podmioty), w tym:

- 23 z nich to kluby sportowe działające w formie stowarzyszeń, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej z siedzibą w Tychach (stan na dzień: 30.09.2020)
- 27 to stowarzyszenia kultury fizycznej, ze 143 stowarzyszeń w ogóle zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym z siedzibą w Tychach oraz wykazie jednostek terenowych stowarzyszeń (23 października 2020 r.).
- 6 - stowarzyszeń zwykłych z siedzibą w Tychach podejmujących się działań na rzecz promocji i rozwoju sportu (z ogólnej liczby 11 takich stowarzyszeń w październiku 2020 r.)
- 22 to uczniowskie kluby sportowe z siedzibą w Tychach (stan na dzień 7.05.2020).

Aktywność klubów sportowych, w tym szczególnie tych zaliczanych do organizacji non-profit, realizowana może być także z wykorzystaniem środków publicznych uruchamianych z różnych programów pomocowych. W 2019 roku 15 podmiotów (stowarzyszeń) współpracowało z miastem w zakresie:

- organizacji swoich imprez sportowo-rekreacyjnych (12 podmiotów),
- organizowania zadań sportowych oraz animacji różnego typu środowiskowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży w oparciu o bazę sportową (3 podmioty),
- prowadzenia klubu kibica (1 podmiot).

W projektach zrealizowanych w ramach tej współpracy uczestniczyło 13 588 osób [106].

Do znaczących podmiotów dla rozwoju sportu w mieście Tychy należy zaliczyć te, które realizują swoje cele sportowe przygotowując projekty opisane we wnioskach o dotacje z miasta Tychy zgodne z „Uchwałą Rady Miasta Tychy z dnia 28.11.2013 w sprawie określenia warunków i trybu finansowania wspierania rozwoju sportu w mieście Tychy". Co roku jest to około 40 wniosków o dotacje. W latach 2017 – 2019 swoje wnioski składały łącznie 34 organizacje sportowe (większość

[105] https://bip.umtychy.pl/jednostki-organizacyjne-um/informacje/DUL (dost. 17.10.2020)

[106] Por.: Sprawozdanie z realizacji Programu Współpracy Miasta Tychy z Organizacjami Pozarządowymi w roku 2019. Razemtychy.pl, maj 2020, https://bip.umtychy.pl/sprawozdania-ngo/2020/5 s. 6-7, (dost. 10-10-2020)

z nich składa wnioski co roku) – w tym KP GKS Tychy S.A i Tyski Sport S.A. (lista w zał. 15). Organizacje te składały wnioski w zakresie różnych dyscyplin sportowych, przy czym najwięcej wniosków dotyczyło piłki nożnej.

Na szczególną uwagę zasługuje stowarzyszenie **Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy,** które (po spółkach miejskich Tyski Sport SA, KP GKS Tychy SA) jest znaczącym podmiotem otrzymującym wsparcie miasta Tychy na realizację usług sportowych. Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy powstała na spotkaniu założycielskim w dniu 1.02.2011 roku jako APN GKS Tychy. Na początku działalności celem stowarzyszenia było zjednoczenie w Tychach kilku mniejszych klubów, które już nie chciały ze sobą rywalizować o zawodników i boiska treningowe. Aktualnie APN SMS Tychy (do 1.03.2021 r. funkcjonowało pod nazwą APN GKS Tychy) funkcjonuje jako stowarzyszenie, które jest właścicielem kilku spółek odpowiedzialnych za realizację swoich usług i osiąganie celów organizacji. Celem głównym APN SMS Tychy jest promowanie i rozwijanie piłki nożnej wśród dzieci i młodzieży na terenie miasta Tychy, województwa śląskiego i Polski poprzez budowanie odpowiednich warunków do nowoczesnego, kompleksowego i zindywidualizowanego szkolenia piłkarskiego z zachowaniem zasad fair play oraz edukacji szkolnej[107]. W swoich zasobach materialnych stowarzyszenie to dysponuje własnym zapleczem sportowym udostępnianym także komercyjnie innym podmiotom.

[107] www.akademiasmstychy.pl (dost. 04-03-2021)

5 Analiza SWOT na potrzeby opracowania strategii rozwoju sportu w Tychach

5.1 Analiza uwarunkowań pozarynkowych PEST

Analiza strategiczna rozwoju sportu uwzględnia zmiany zachodzące w otoczeniu zewnętrznym miasta Tychy, na które administracja nie ma wpływu, a które musi obserwować i adekwatnie reagować na zmiany zachodzące w tym otoczeniu. Uwarunkowania zewnętrzne (nazywane także pozarynkowymi) zgodnie z techniką analizy PEST podzielono na cztery grupy: polityczno-prawne, ekonomiczno-finansowe, społeczno-kulturowe, techniczno-technologiczne; następnie dokonano ich analizy i opisu oraz określono kierunki zmian i siłę oddziaływania na rozwój sportu w Tychach w latach 2021-2020 (tab. 12).

Tabela 12. Analiza PEST kluczowych uwarunkowań pozarynkowych

Zidentyfikowane uwarunkowania	Opis uwarunkowań i ich wpływ na zarządzanie sportem w mieście Tychy	Siła oddziaływania na rozwój sportu w Tychach
Uwarunkowania polityczno-prawne		
Ustawy i rozporządzenia ogłaszane przez centralne organy władzy państwowej	Istnieje konieczność uwzględniania w planach rozwoju, inwestycjach materialnych czy też rozwiązaniach organizacyjnych zaleceń administracji państwowej w zakresie sportu, w tym szczególnie: ustawy o sporcie, ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie, ustawy o systemie oświaty, ustawy o fundacjach, ustawy o stowarzyszeniach, ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawa o związku metropolitarnym województwa śląskiego. Pozwoli to unikać konfliktu prawnego, a także łatwiej aplikować o fundusze państwowe na realizację celów obejmujących elementy rozwoju sportu w mieście.	duża
Opracowania, zalecenia i dokumenty planistyczne urzędów administracji rządowej	Wpływ na rozwój sportu w Tychach będą miały działania i decyzje ministerstwa odpowiedzialnego za sport, w tym szczególnie: nowy program rozwoju sportu, raporty analityczne poświęcone infrastrukturze sportowej, organizacjom sportowym czy też zachowaniom i potrzebom sportowym mieszkańców Polski. Obserwacja i analiza tych opracowań pozwala dostosowywać działania do aktualnych potrzeb społecznych mieszkańców i aplikować o zewnętrzne formy finansowania inwestycji w zakresie realizacji zapisanych w opracowaniach ministerialnych zaleceń.	duża
Opracowania i dokumenty planistyczne krajowych organizacji sportowych	Administracja Miasta Tychy przygotowując inwestycje materialne w obiekty sportowe na terenie miasta (budowa, rozbudowa, remonty obiektów sportowych i infrastruktury dla rekreacji i wypoczynku mieszkańców), a także organizując struktury administracyjne rozwoju sportu (w tym szczególnie dla dyscyplin sportowych wiodących w mieście) powinna także uwzględniać zalecenia polskich związków sportowych (różnych dyscyplin) i ogólnopolskich organizacji pozarządowych związanych ze sportem. Szczególnie pozytywnie może wpłynąć to na rozwój współpracy z tymi instytucjami, promocję określonych sportów, czy też organizację zawodów ponadlokalnych, a nawet ogólnopolskich.	średnia

cd. tab. 12

Unijne normy i dyrektywy	W procesie rozwoju sportu powinny być respektowane zalecenia Komisji Europejskiej zapisane w „Białej księdze na temat sportu". Ponadto należy obserwować pojawiające się opracowania i zalecania w sprawie bieżącej sytuacji na rynku sportowym i starać się stosować do nich. Szczególnie jest to ważne, gdy w ramach rozwoju sportu w mieście Tychy będzie rozwijana współpraca międzynarodowa z różnymi partnerami.	średnia
Opracowania, zalecenia i dokumenty planistyczne międzynarodowych organizacji w tym także sportowych	Zalecenia Światowej Organizacja Zdrowia (WHO) są jednoznaczne - sport należy rozwijać ze szczególnym uwzględnieniem prozdrowotnego aspektu aktywności fizycznej, składające się na koncepcję HEPA (ang. health-enhancing physical activity), tj. prozdrowotna aktywność fizyczna lub aktywność fizyczna pozytywnie wpływająca na zdrowie. Ponadto w procesie rozwoju sportu należy uwzględniać zasady i zalecenia Światowej Agencji Antydopingowej (World Anti-Doping Agency, WADA), szczególnie w zakresie organizacji zajęć, czy też zawodów dyscyplin olimpijskich. W przypadku aktywności miasta dla rozwoju określonej dyscypliny sportu przydatne (a nawet konieczne) jest respektowanie regulacji i zaleceń Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (MKOl), czy też międzynarodowej federacji sportowej w danej dyscyplinie sportu (np. FIFA[108], UEFA[109], IIHF[110], FIBA[111]).	mała
Uchwały, opracowania i zalecenia samorządu województwa śląskiego	Rozwój sportu w mieście Tychy odbywa się w powiązaniu z działaniami wielu podmiotów rynkowych miasta, które są w różnej interakcji z innymi poza Tychami, w tym szczególnie często z podmiotami w województwie śląskim. Dlatego istnieje konieczność analizy bieżącej i uwzględniania w rozwoju sportu w mieście zapisanych zaleceń, kierunków, priorytetów w nowej strategii sportu województwa śląskiego uchwalonej przez Samorząd Województwa Śląskiego.	średnia
Dokumenty planistyczne miast i gmin Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	Miasta GZM, w tym szczególnie Katowice jako miasto wojewódzkie, stanowią określoną grupę strategiczną, z którą Tychy w różnych dziedzinach życia wchodzą w interakcję. Miasta te mogą być konkurentami w rozwoju sportu lub partnerami dla efektywnego wykorzystania posiadanych zasobów (np. przy wspólnej organizacji wydarzeń sportowych), czy też rozbudowie posiadanej infrastruktury sportowej (np. ścieżki rowerowe - połączone trasy między miastami, wspólny system wypożyczeni rowerów, itp.)	duża
Uwarunkowania ekonomiczno-finansowe		
Stopy procentowe kredytów inwestycyjnych	Należy obserwować sytuację gospodarczą w kraju i na świecie. Rosnące obciążenia finansowe gmin i przedsiębiorstw, inne niekorzystne zamiany gospodarcze mogą spowodować mniejszą elastyczność cenową usług sportowych, jak i innych usług związanych z rozwojem sportu w mieście.	średnia
Sezonowość popytu na określone dyscypliny sportowe	Duża liczba wydarzeń w określonym czasie (np. jesienią i wiosną) powoduje, że zarządzający sportem, obiektami sportowymi mogą w tym okresie podnosić ceny za świadczone usługi. Zatem należy identyfikować okresy wzmożonego zainteresowania określoną dyscypliną sportu.	duża

[108] Fédération Internationale de Football Association

[109] The Union of European Football Associations

[110] International Ice Hockey Federation

[111] Fédération Internationale de Basketball Association

c.d. tab. 12

Ustawa o podatku od towarów i usług VAT	Jeżeli jest stabilizacja i przewidywalność rozwiązań podatkowych to bardzo pozytywnie wpływa na rozwój sportu, a także skłania do współpracy z płatnikami VAT.	mała
Rozwój gospodarczy regionu	Silny czynnik wzmacniający proces udoskonalania jakości usług sportowych i poszerzania oferty o nowe dodatkowe usługi, rozwoju infrastruktury sportowej, czy też popularyzacji sportu.	duża
Programy pomocowe dla lokalnych przedsiębiorstw i organizacji	Należy obserwować różne zewnętrzne możliwości finansowania inwestycji, gdyż mogą znacząco wspomagać inwestycje materialne w sport, jak i wspomagać działania promocyjne określonych dyscyplin sportowych (np. wyjazdy na zagraniczne staże, wymiany uczniów, wydarzenia sportowe, itd.).	średnia
Inflacja	W Polsce w ostatnich latach raczej jest na niskim poziomie. Skłania to zarządzających finansami do planowania długoterminowo inwestycji także w materialne wyposażenie obiektów sportowych, infrastruktury wspomagającej sport, i inne związane ze sportem.	mała
Uwarunkowania społeczno-kulturowe		
Zmiany demograficzne	Społeczeństwo polskie się starzeje. Coraz więcej osób starszych uczestniczy w życiu społecznym miast. Będzie przybywało programów centralnych i wojewódzkich skierowanych na tę grupę społeczną. Należy uwzględnić i poddać szczególnej analizie możliwości rozwoju sportów (np. w zakresie aktywności fizycznej, zajęć w plenerze, infrastruktury ogólnej i innych) zorientowanych na osoby w wieku poprodukcyjnym.	duży
Migracje do pracy poza miejsce stałego zamieszkania	W procesie rozwoju sportu i oferty dla mieszkańców należy pamiętać, że część z nich pracuje poza Tychami, a jednocześnie, że w Tychach pojawiają się codziennie osoby spoza miasta[112]. Warto to uwzględnić w planowaniu zajęć sportowych, czy też organizowaniu wydarzeń.	średni
Aktywny tryb życia	Sport staje się „modny", tzn., że popularność aktywności sportowej sprzyja rozwojowi innych obszarów gospodarczych w mieście. Wiele produktów i wydarzeń na terenie miasta może być uatrakcyjnianych przez usługi rekreacji i aktywnego wypoczynku.	duży
Coraz większa skłonność do uczestnictwa w wydarzeniach	Współczesna gospodarka to gospodarka współdzielenia. Inni ekonomiści mówią że jest oparta o ekonomię doświadczeń. Jednak aby te dwa nurty mogły się rozwijać, konieczne są interakcje bezpośrednie miedzy ludźmi – na spotkaniach. Wydarzenia sportowe są doskonałą formą wymiany poglądów i doświadczeń, a także okazją do współdzielenia posiadanych zasobów materialnych i niematerialnych dla organizacji przygotowujących te imprezy. Zatem, nawet w czasach pandemii, jak i po, będzie rosło znaczenie różnych wydarzeń dla rozwoju miasta także w zakresie sportu.	duży
Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców	Ekologiczne rozwiązania nie ograniczają się tylko do emisji spalin, ale także dotykają różnych dziedzin życia i funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Współczesne obiekty sportowe muszą być wyposażane w urządzenia spełniające oczekiwania uczestników wydarzeń, zajęć sportowych. Przynosi to oszczędności, a także buduje pozytywny wizerunek podmiotów zarządzających.	średni

[112] por.: https://metropoliagzm.pl/2020/08/17/info-gzm-jak-przemieszczaja-sie-pracownicy-w-metropolii/ (dost. 12-10-2020)

c.d. tab. 12

Uwarunkowania techniczno-technologiczne		
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	Wraz z rozwojem komunikacji publicznej dla mieszkańców pojawiły się usługi transportu dla odwiedzających (np. na i z lotniska do miasta, z dworca kolejowego na stadion sportowy). Spojrzeń na środki transportu i rozwiązania w transporcie publicznym stosowane jako udogodnienia nie tylko dla mieszkańców, może stanowić wsparcie dla rozwoju sportu – szczególnie w zakresie organizacji wydarzeń sportowych. Tychy mają jeden z lepszych systemów komunikacji publicznej w Polsce. Warto go rozwijać w szerszym kontekście, niż tylko dojazdy do pracy mieszkańców i uwzględniać potrzeby odwiedzających szczególnie w czasie realizacji wydarzeń sportowych ponadlokalnych czy też międzynarodowych.	średni
Robotyzacja i automatyzacja	Usługi w obiektach sportowych związane z bezpieczeństwem (monitoring), czy też organizacją przestrzeni wokół obiektu sportowego (parking), wspomagane są nowoczesnymi rozwiązanymi technicznymi. Podnosi to koszty inwestycji i funkcjonowania tych obiektów, ale także pozwala wyróżnić się na konkurencyjnym rynku sportu, poprawiając komfort uczestników.	średni
Informatyzacja społeczeństwa	Rośnie skłonność i umiejętność mieszkańców do korzystania z internetowej formy kontaktu[113]. Wymusza to konieczność większego zaangażowania administracji miasta Tychy, jak i menadżerów obiektów sportowych, organizacji sportowych w Tychach, o rozwój tej formy komunikacji (internetowej) z wszystkimi interesariuszami sportu w mieście Tychy. Sporty elektroniczne będą coraz popularniejszą formą aktywności sportowej wśród różnych grup mieszkańców. Tradycyjne zajęcia sportowe, jak wydarzenia sportowe, coraz częściej będą realizowane w formie tzw. hybrydowej – czyli cześć interakcji międzyludzkich będzie tradycyjna na spotkaniach fizykalnych, a część online. Mając to na uwadze obiekty sportowe i organizatorzy wydarzeń, muszą zapewnić uczestnikom szybkie połączenia internetowe.	duży

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów (*2020 Sports Industry Outlook. Breaking down the latest sports market trends*. Deloitte Development LLC, 2020; *Report - Megatrends*, EY, New York, 2020; *Future Of Global Sport*. Association of Summer Olympic International Federations Maison du Sport International, Lusanne 2019)

[113] por.: *Raport. Polak w Internecie.* Grupa naTemat, Warszawa 2020; *Raport. Jak Polacy korzystają z telefonu i Internetu w czasie pandemii.* Krajowy Rejestru Długów, Warszawa 2020

5.2 Analiza otoczenia bliższego dla rozwoju sportu w Tychach

Dla potrzeb opracowania analizy strategicznej rozwoju sportu w Tychach dokonano także identyfikacji i analizy: kluczowych graczy – dostawców, nabywców, konkurencji aktualnej, a także możliwości pojawienia się nowej konkurencji (tab. 13).

Tabela 13. Kluczowe obszary strategiczne otoczenia bliższego w zarządzaniu sportem w Tychach

Oddziaływanie na dostawców - stopień koncentracji - łatwość zmiany dostawcy i konkurencja dostawców - uzależnienie jakości od dostaw	Dostawców na rynku usług sportowych w Tychach można podzielić na cztery grupy: - I – **obiekty sportowe** (komercyjne, niekomercyjne; plenerowe i zamknięte) – podmioty zarządzające nimi - II - wytwórców podstawowych usług sportowych (**kluby sportowe**, osoby prowadzące zajęcia sportowe, animatorzy wydarzeń sportowych, szkoły sportowe) - III – dostawcy usług wspomagających (hotele, restauracje, przewoźnicy, firmy ubezpieczeniowe, informatyczne, izby gospodarcze, itp.) - IV – organizatorzy wydarzeń sportowych (dyscyplin olimpijskich, dyscyplin nieolimpijskich), w tym podział także na organizatorzy imprez lokalnych, wojewódzkich, ogólnopolskich, międzynarodowych. Dostawcy z grupy I (**obiekty sportowe**) są podstawą rozwoju sportu w mieście. Ich podział opisany we wcześniejszej części opracowania stanowi tylko pewien zarys możliwości realizacji usług i imprez sportowych. Ważnym aspektem ich funkcjonowania jest finansowanie utrzymania/obsługi i remontów tych obiektów na odpowiednim poziomie, zapewniającym już nie tylko bezpieczeństwo dla realizacji w nich wydarzeń (zarówno cyklicznych – takich jak szkoleń, treningów, jak okazjonalnych) ale także spełnianie coraz to nowych wymagań instytucji organizujących wydarzenia czy też związków sportowych. Grupa II to wiele podmiotów, w tym szczególnie ważna – **kluby sportowe,** dla których głównych źródłem aktywności rynkowej jest świadczenie usług w zakresie sportu i aktywności fizycznej dla mieszkańców i odwiedzających. Podmioty te pełnią ważną funkcję społecznych aspektów rozwoju sportu oraz w procesie komunikacji ze społeczeństwem, jak i przedsiębiorcami. Prowadzą swoje usługi w sposób mniej lub bardziej sformalizowany o różnym poziomie sukcesów sportowych. Grupa III to tzw. dostawcy usług wspomagających, którzy przy okazji rozwoju usług i wydarzeń sportowych na terenie miasta stają się jego beneficjentami i mogą być włączani w różne inicjatywy w tym zakresie, a nawet sami je inicjować poprzez swoje kontakty biznesowe. Grupa IV to organizatorzy imprez sportowych, których można podzielić według bardzo wielu kryteriów emporiograficznych, jednak szczególnie istotny wydaje się podział ze względu na skalę oddziaływania organizowanych przez nich imprez/wydarzeń, która w znacznej mierze wynika z kontaktów bezpośrednich osób zarządzających nimi i/lub przynależności do różnych organizacji lokalnych lub międzynarodowych. Współpraca z tymi organizatorami wydaje się szczególnie ważna dla popularyzacji sportu i wykorzystania sportu do promocji miasta oraz pozyskania nowych źródeł finansowania dalszego jego rozwoju.

c.d. tab. 13

Oddziaływanie na odbiorców/beneficjentów - koncentracja odbiorców i uzależnienie sprzedaży od jednego lub niewielkiej ich liczby - kontrola kanałów komunikacji i dystrybucji	Odbiorcami / beneficjentami planowania strategicznego rozwoju sportu w Tychach są przede wszystkim nabywcy: • indywidualni (mieszkańcy miasta Tychy, odwiedzający), • instytucjonalni (przedsiębiorstwa, kluby sportowe – organizacje non-profit, instytucje administracji publicznej). **Klienci indywidualni** (mieszkańcy, jak i odwiedzający) to osoby, które wyrażają jakiekolwiek zainteresowanie aktywnym uprawianiem sportu (amatorsko, zawodowo) lub jakiejkolwiek rekreacji ruchowej, a także osoby tzw. „obserwatorzy" którzy chętnie przyjdą popatrzeć na wydarzenie sportowe. Dotarcie do nich z informacjami i ich zaangażowanie w rozwój sportu wymaga za każdym razem dokładnej segmentacji i doboru odpowiednich narzędzi marketingu w tym szczególnie w zakresie promocji, z uwzględnieniem miejsca ich zamieszkania (Tychy, lub inne). **Klienci instytucjonalni** to przede wszystkim przedsiębiorstwa posiadający swoją siedzibę (centralę lub oddział) na terenie miasta Tychy, którzy mogą być zainteresowani aktywnym włączaniem się w promocję i/lub finansowanie rozwoju sportu w Tychach i/lub zaoferowanie usług sportowych, biletów na wydarzenia sportowe swoim pracownikom. Przy czym należy zauważyć, że mogą się także pojawić w tej grupie klienci instytucjonalni – którzy planują rozgłos swojej marki w Polsce i mogą wykorzystać miasto Tychy (sport w mieście Tychy) w tym celu, szczególnie przy okazji realizowanych w Tychach wydarzeń sportowych ponadlokalnych. **Kluby sportowe** (fundacje, stowarzyszenia, czy też spółki akcyjne miejskie) to klienci, którzy bezpośrednio angażują się w rozwój sportu, a nawet są jego bezpośrednimi beneficjentami. Do tej grupy można zaliczyć także szkoły, które są bezpośrednimi partnerami programów sportowych na terenie miasta z uwagi na sposób finansowania ich działalności. Głównym podmiotem oddziaływującym bezpośrednio na wszystkie te grupy w Tychach, a także koordynującym różne inicjatywy sportowe tych beneficjentów jest MOSiR Tychy, który sam także zarządza znaczną częścią istotnych obiektów sportowych w mieście.
Konkurencja - siła konkurentów bezpośrednich i pośrednich - udział w rynku	W odniesieniu do zidentyfikowanych grup odbiorców/ beneficjentów rozwoju sportu w Tychach, głównymi konkurentami wydaje się (tak jak w poprzednich latach): - Urząd Miasta Katowice jako współorganizator imprez sportowych w regionie, - uczelnie wyższe w miastach GZM (w tym szczególnie AWF Katowice) – jako organizatorzy usług sportowych i zarządzający rozbudowanymi obiektami sportowymi, - kluby i obiekty sportowe w południowych dzielnicach Katowic, a także w pow. mikołowskim, pow. bieruńsko-lędzińskim, pow. Pszczyńskim, - administracje innych miast GZM zaangażowane w realizację imprez sportowych i utrzymanie obiektów o charakterze ponadlokalnym (np.: Ruda Śląska – Aquadrom, Dąbrowa Górnicza – Aquapark, kluby z wyższych poziomów rozgrywek/lig w różnych dyscyplinach sportowych – w tym szczególnie piłki nożnej, itp.) Konkurenci adresują ofertę w zakresie sportu do podobnych segmentów rynku, co administracja miasta Tychy i wykorzystują podobne narzędzia i formy promocji. Oferują zajęcia sportowe jak i/ lub imprezy masowe. Żaden z tych konkurentów nie posiada dominującego udziału w rynku usług sportowych, jednak siła oddziaływania na klienta przez aktywność promocyjną (względem klienta indywidualnego), jak i proces formalizacji współpracy (z klientem instytucjonalnym – kluby sportowe czy też firmy) sprawia, że szczególnie administracja miasta Katowice wydaje się wyróżniającym konkurentem, a z uwagi na sukcesy sportowe zawodników i szeroką kadrę trenerską oraz obiekty sportowe z różnych dyscyplin to jest nim Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach, która może przejmować zawodników szczególnie utalentowanych w różnych dyscyplinach sportowych.

cd. tab. 13

Możliwość pojawienia się nowych dostawców usług i substytutów - atrakcyjność sektora - bariery wejścia - ochrona formalnoprawna	Atrakcyjność rynku usług sportowych dla podmiotów chcących na nim funkcjonować wydaje się w Polsce na średnim poziomie. Jednak z uwagi na rosnącą skłonność do przeżywania coraz silniejszych emocji przez klientów różnych rynków, a także skłonność do ciągłych doświadczeń i kontaktów bezpośrednich z drugim człowiekiem, sytuacja ta może się zmienić. Rynek sportowy może stać się wyjątkowo atrakcyjny dla różnych podmiotów (prywatnych, jak i dla administracji miast). Jednak dla wielu miast istotną barierą wejścia jest infrastruktura materialna dla rozwoju sportu lub problemy z utrzymaniem jej w ciągłej gotowości do świadczenia usług sportowych i rekreacyjnych na poziomie oczekiwanym przez mieszkańców. Istniejące obiekty sportowe w mieście Tychy i ich wyposażenie pozwalają na organizację zajęć sportowych i wydarzeń zarówno lokalnych, jak i ponadlokalnych. Jednak wykorzystanie wszystkich atutów tych nowoczesnych obiektów i organizowania tam wydarzeń ponadlokalnych, a nawet międzynarodowych, wymaga nawiązywania silnych relacji z instytucjami ogólnopolskimi i międzynarodowymi. Postępują budowy kilku nowych obiektów sportowych w innych miastach GZM, w ciągu kilku lat nasili się konkurencja między miastami w zakresie przyciągania do współpracy organizacji krajowych, czy też międzynarodowych dla realizacji różnych imprez sportowych, jak i innych form zagospodarowania posiadanych zasobów materialnych w tych miastach. Ochrona formalno-prawna posiadanych relacji jest niewielka. Zatem pewną formą obrony jest nawiązywanie współpracy z pojawiającymi się coraz to nowymi konkurentami na tym rynku w regionie.

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne

5.3 SWOT dla sportu w Tychach

Dla określenia **silnych i słabych** stron miasta Tychy w zakresie rozwoju sportu dokonano analizy różnych czynników, na które ma wpływ administracja miasta Tychy, a także tych, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do rozwoju sportu w mieście. Przygotowano listę 32 czynników obejmujących elementy potencjału materialnego i niematerialnego (w tym osobowego, procesowego, finansowego, organizacyjnego) rozwoju sportu w mieście Tychy (zał. 16). Następnie zidentyfikowano najważniejsze z nich dla rozwoju sportu i dokonano oceny spełnienia tych czynników przez miasto Tychy. W procesie tym uczestniczyli członkowie zespołu opracowującego Strategię rozwoju sportu w mieście Tychy na lata 2021 – 2025, a także najbardziej zaangażowane we współpracę z miastem Tychy w zakresie rozwoju sportu w mieście tyskie organizację sportowe.

Dla określenia **szans i zagrożeń** dla rozwoju sportu w Tychach dokonano analizy różnych czynników zewnętrznych, które oddziaływają na administrację miasta Tychy jak i organizacje sportowe w mieście.

Przygotowano listę 31 czynników otoczenia politycznego, ekonomicznego, społecznego i techniczno-technologicznego rozwoju sportu w mieście Tychy (zał. 17). Następnie poproszono wybrane organizację sportowe, które są najbardziej zaangażowane we współpracę z miastem Tychy w zakresie rozwoju sportu w mieście, o wyrażenie opinii, jak dany czynnik wpływa na rozwój sportu (stanowi dużą szansę i wpływa pozytywnie na rozwój sportu, czy też stanowi duże zagrożenie – wpływ negatywny) oraz o ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia danego czynnika w przyszłości (w kolejnych 5 latach).

W ten sposób, do najważniejszych szans zaliczono te czynniki wskazywane przez respondentów jako stwarzające możliwości rozwoju sportu, ale także oznaczone jako te z największym prawdopodobieństwem ich wystąpienia. W przypadku identyfikacji zagrożeń postępowano podobnie, tzn. wybrano tylko te, które wskazywane były przez respondentów jako zagrożenia, ale także te które wśród nich były oznaczane z największym prawdopodobieństwem ich wystąpienia.

Zestawienie uwarunkowań kluczowych dla rozwoju sportu w Tychach (tab. 14) pozwala na podsumowanie rozważań nad czynnikami stanowiącymi silne i słabe strony miasta Tychy w rozwoju sportu oraz nad czynnikami stwarzającymi szanse lub zagrożenia, które wynikają ze zmian zachodzących w otoczeniu.

Tabela 14. Kluczowe uwarunkowania rozwoju sportu w Tychach - SWOT na lata 2021-2025

Silne strony miasta Tychy	Słabe strony miasta Tychy
- Utrzymanie istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych - Funkcjonowanie strefy ekonomicznej w mieście Tychy - Kontrola efektywności wydatków publicznych na sport w mieście Tychy - Transparentność wydatków publicznych na sport w mieście - Sprawne rozliczanie projektów sportowych przez administracje miasta Tychy Te elementy są zarówno bardzo ważne dla rozwoju sportu w Tychach i stosunkowo dobrze spełnione przez administrację miasta, stanowią silne strony. - Dotacje jako dominujące źródło finansowania profesjonalnych organizacji sportowych - Ogólnodostępne strefy aktywności fizycznej dla mieszkańców (siłownie terenowe, itp.) Te elementy są bardzo dobrze spełnione przez administrację miasta, jednak nie są wskazywane jako bardzo ważne dla rozwoju sportu z punktu widzenia organizacji sportowych w mieście. - Wprowadzanie regulacji formalno-prawnych dla organizacji sportowych Ten czynniki uznawany jest jako ważny dla rozwoju sportu, ale także jako dobrze spełnione przez miasto Inne: - *doświadczenie w realizacji międzynarodowych imprez sportowych* - *nowoczesne obiekty sportowe spełniające wygania realizacji imprez ponadlokalnych* - *dobra dostępność komunikacyjna miasta dla odwiedzających*	- Wspieranie lokalnych organizacji sportowych i inicjatyw rozwoju sportu w Tychach w poszukiwaniu zewnętrznych sposobów finansowania ich rozwoju (poza miastem) To zdecydowanie najsłabszy element zarządzania sportem w Tychach. Wynikać to może również z czasu pandemii, który uruchomił aktywności różnych przedsiębiorców w aplikowaniu do programów pomocowych - Promocja wydarzeń, obiektów i organizacji sportowych z Tychów skierowana poza miasto Tychy Ten element otrzymał wskazanie jako czynnik ważny i spełniony w bardzo małym stopniu przez miasto Tychy. - Dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych w mieście dla odwiedzających - Dotacje jako dominująca forma finansowania amatorskich organizacji sportowych - Sukcesy klubów sportowych z Tychów na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej - Współpraca administracji miasta Tychy z instytucjami ponadlokalnymi - Współpraca międzynarodowa tyskich szkół w zakresie sportowym Te elementy otrzymały wskazanie jako czynniki ważne i spełnione w średnim stopniu przez miasto Tychy. - Promocja wydarzeń, obiektów i organizacji sportowych z Tychów skierowana do mieszkańców Tychów Ten elementy otrzymał wskazanie jako czynnik ważny i spełniony w średnim stopniu przez miasto Tychy.

c.d. tab. 14

Szanse	Zagrożenia

- Sukcesy sportowe Polaków na arenie międzynarodowej
- Organizacja międzynarodowych imprez sportowych w województwie śląskim
- Wzrost aktywności sportowej mieszkańców Polski
- Rozwój projektów wspierających dyscypliny sportowe mniej popularne
- Stabilizacja struktur organizacyjnych dla rozwoju sportu w Polsce
- Transparentne kryteria dystrybucji środków publicznych (centralnych) na sport i infrastrukturę sportową
 	
Te elementy zostały uznane za największe szanse dla rozwoju sportu w mieście.
 	
- Stworzenie korzystnych warunków podatkowych dla podmiotów prywatnych wspierających finansowo sport
- Wzrost gospodarczy w Polsce
 	
Te dwa elementy to także szanse, jednak mniej prawdopodobne w niż pozostałe
 	
inne
- *rosnące zainteresowanie organizacji międzynarodowych realizacją imprez sportowych w Polsce*
- *rozwój współpracy miast na prawach powiatów*
- *bliska lokalizacja i możliwość rozwoju szerszej współpracy z Akademią Wychowania Fizycznego w Katowicach*
- *bliska odległość stolicy administracyjnej województwa*
- *dodatni wskaźnik migracji wewnętrznej GZM do miejsca pracy (zał. 18)*
	- Kryzys gospodarczy w Polsce
	- Zmienność regulacji formalno-prawnych na poziomie ogólnopolskim
	
	Te dwa czynniki zostały uznane za największe zagrożenia dla rozwoju sportu w mieście o dużym prawdopodobieństwie ich wystąpienia w najbliższych latach
	
	- Rosnąca inflacja
	- Ograniczenie wydatków na programy pomocowe w Polsce
	
	To również kolejne dwa czynniki uznane za bardzo duże zagrożenia dla rozwoju sportu w mieście przy czym ich prawdopodobieństwo ich wystąpienia respondenci uznali za nieco mniejsze
	
	- Niestabilność polityczna w Polsce
	- Zmiany programowe w szkolnictwie w Polsce
	- Zmiany finansowania oświaty w Polsce
	- Zmiany demograficzne (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym)
	- Zmiany finansowania oświaty w Polsce
	
	Inne:
	- *rozwój konkurencji*
	  ○ *w tym aktywności innych miast metropolii w zakresie rozwoju sportu*
	  ○ *w tym innych obiektów sportowych na ternie Katowic i powiatów sąsiednich*
	
	- *rosnące koszty utrzymania obiektów*
	  ○ *w tym wynikające z dynamiki zmian w zakresie bezpieczeństwa w obiektach sportowych*
	  ○ *a także z konieczności stosowania coraz nowszych i na coraz większą skalę sposobów komunikacji z klientami docelowymi*
	
	- *ograniczane wydatki na programy pomocowe*

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne.

Dokonując analizy SWOT zauważyć można, że w Tychach przeważają silne strony, jednak otoczenie stwarza zarówno wiele szans na dalszy rozwój, jak i zagrożeń, które administracja miasta Tychy musi uwzględniać w swoich planach związanych z rozwojem sportu. Sytuacja w czasie planowania rozwoju sportu w Tychach to okres pandemii COVID19, a kolejne lata obarczone są dużą niepewnością w funkcjonowaniu wielu rynków. Zmiany zachodzące w procesach społecznych, komunikacji, w rosnącej roli i znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia człowieka wpłyną także na rynek sportowy.

Zasoby materialne miasta Tychy (obiekty sportowe, infrastruktura komunikacyjna), jak i niematerialne – osobowe i organizacyjne (w zakresie organizacji i prowadzenia zajęć sportowych, szkoleń, treningów), prognozy rozwoju uwarunkowań społeczno-ekonomicznych pozwalają na realizację strategii rozwoju sportu w Tychach w oparciu o **model agresywny maxi-maxi**, która wydaje się najbardziej odpowiednia.

Dynamika zmian zachodzących w miastach GZM (rozwój infrastruktury dla realizacji wielkich wydarzeń, sukcesy klubów sportowych innych miast w najwyższych klasach rozgrywkowych) mogą powodować obawy o poziom atrakcyjności sportu w Tychach. Jednak z uwagi na optymistyczne prognozy, szczególnie w zakresie skłonności mieszkańców do aktywności sportowej i zainteresowania sportem, jak i doświadczenie w realizacji międzynarodowych wydarzeń sportowych w mieście Tychy, można podejrzewać, że to wszystko pozytywnie wpłynie na rozwój sportu w Tychach.

Dotyczyć to może zarówno sportu wyczynowego, jak i amatorskiego, a także większego wykorzystania sportu, jako formy promocji miasta (w tym promocji obiektów, wydarzeń, czy też klubów wspartej przez administrację miasta).

Zasoby infrastrukturalne, które planowane są zazwyczaj w miastach w długim czasie i wymagają znacznych nakładów finansowych, w mieście Tychy już są w znacznej mierze zrealizowane, co jest dużym atutem, który należy umiejętnie dalej promować wraz z ustalonymi miernikami efektywności takich działań. Wydaje się też, że skala poczynionych inwestycji, jak i ranga posiadanych w zarządzaniu obiektów oraz wielkość wydatków na sport w Tychach (zob. zał. 33), przyczyniają się do tego, że sport jest ważną gałęzią lokalnej gospodarki. Model zarządzania sportem powinien opierać się o sprawdzone (z sukcesem) schematy organizacyjne, a także transparentne zarządzanie finansami publicznymi z tym związanymi.

W przypadku mniejszych obiektów sportowych (boisk osiedlowych, szkolnych obiektów sportowych – z uwagi na stosunkowo małe środki na ich utrzymanie i remonty) należy realizować scenariusz rozwoju sportu w Tychach oparty o model strategii konkurencyjnej **mini-maxi**. Ograniczania słabości (wynikających głównie z możliwej pogarszającej się jakości usług) i wykorzystaniu nadarzających się okazji w otoczeniu (np. do organizacji imprez sportowych i zajęć dla klientów mniej wymagających, mieszkańców) – przy współpracy i wsparciu ze strony administratorów dużych obiektów sportowych, tzw. liderów w branży (Stadion Miejski w Tychach, Stadion Zimowy, Hala Sportowa, Wodny Park Tychy), a także realizacji wydarzeń o znaczeniu wojewódzkim.

6 Zakres realizacji celów strategicznych Programu rozwoju sportu miasta Tychy w latach 2016-2020

6.1 Analiza celu - aktywne wspieranie sportu wyczynowego

Analiza celów strategicznych poprzedniego okresu planistycznego stanowi ważny etap w procesie planowania nowej strategii rozwoju sportu. Pozwala na uzasadnienie kontynuacji niektórych działań, które przynoszą sukces, a także na wskazanie problemów w zakresie osiągania zamierzonych celów i konieczność ich modyfikacji.

Zakładany termin realizacji celu strategicznego „aktywne wspieranie sportu wyczynowego" to koniec 2020 roku. Kryteria wartościowe i ilościowe (tzw. cele szczegółowe) wskazywane do oceny realizacji tego celu były okresowo monitorowane.

Pierwszy cel szczegółowy zapisany w Programie rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016 - 2020 „**Wzrost wielkości zaangażowania kapitału prywatnego w finansowanie sportu w dyscyplinach strategicznych o 30% w porównaniu do 2015 r**." który miał być osiągnięty do końca 2020 r. został zrealizowany (zał. 35). W latach 2015 – 2020 odnotowano wzrost przychodów komercyjnych o 83,2% w Tyskim Sporcie S.A. - podmiocie wpływającym bezpośrednio lub pośrednio (poprzez KP GKS Tychy S.A.) na rozwój dyscyplin strategicznych w mieście Tychy. Wzrost ten odnotowano przy jednoczesnym wzroście ogólnym przychodów o 50,7% i wzroście wielkości dotacji celowej w tej spółce o 25,2%.

Kolejnym cel szczegółowy opisano „**Awans, co najmniej o jedną klasę rozgrywkową klubów z dyscyplin strategicznych lub co najmniej utrzymanie aktualnego poziomu sportowego**". Do końca 2020 roku kluby sportowe (w ramach dyscyplin strategicznych) występujące w swoich rozgrywkach, utrzymały poziom rozgrywek z 2016 roku. Ponadto dla utrzymania i poprawy poziomu sportowego zawodników, a także pobudzenia zainteresowania sportem wśród mieszkańców, popularyzacji sukcesów sportowych zawodników klubów sportowych z miasta Tychy, administracja miasta realizuje zadanie „kontynuacja systemu motywacyjnego (system nagród) dla wyróżniających się sportowców i działaczy na rzecz sportu w mieście".

MOSiR Tychy wspólnie z lokalną gazetą „Twoje Tychy", na początku każdego roku (od 2010 r.) organizuje konkurs[114] na najpopularniejszego sportowca poprzedniego roku w kategoriach seniorów i młodzieżowców (od 2019 roku także kategoria „najpopularniejszego trenera sportowego"). W wyborach organizowanych w latach 2016 – 2020 oddano łącznie 18 494 głosów (zał. 26). Najczęściej w ciągu tych 5 lat laureatami (na miejscach od 1. do 5.) byli przedstawiciele dyscyplin: hokej na lodzie 15 razy, kajakarstwo – 9 razy, piłka nożna – 8 razy, pływanie – 5 razy, lekkoatletyka – 4 razy, po dwa razy - futsal, strzelectwo, futbol amerykański, po jednym razie – judo, jujitsu, snowboard.

[114] Konkurs odbywał się pod nazwą „Tyskie laury sportowe" (dziesięć edycji) a od 2019 roku „Najpopularniejszy Tyski Sportowiec Roku"

Natomiast Prezydent Miasta Tychy (zgodnie z Uchwałą Rady Miasta[115]) oraz Miejskie Centrum Oświaty (MCO) - zgodnie z Regulaminem stypendiów „Tyskie Orły”[116], przygotowują stypendia i nagrody specjalne dla wyróżniających się sportowców. Łączna pula nagród i stypendiów w latach 2016 – 2020 wyniosła 1 652 000,00 zł (zał. 25), przy czym wysokość stypendium Miasta Tychy pn. „Tyskie Orły” za wybitne osiągnięcia sportowe uczniów wyniosła 202 000 zł (co stanowi 12,2%) całej sumy. Z uwagi na zwiększenie liczby stypendystów stypendium Tyskie Orły kwota na stypendia dla młodych sportowców (uczniów) wzrosła z 22 000 zł w roku 2016 do 53 000 zł w 2020 r. (czyli wzrost o 141%).

W ramach celu „aktywne wspieranie sportu wyczynowego” w Tychach prowadzone są klasy sportowe m.in. w szkołach podstawowych na terenie miasta Tychy (np. w SP 35, SP 36, i innych). W 2017 roku Akademia Piłki Nożnej GKS Tychy (od 1.03.2021 nazwa Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy), która co roku otrzymuje dotacje celową na rozwój sportu (w ramach swojej działalności) uruchomiła Szkołę Mistrzostwa Sportowego[117] . Ponadto, od września 2019 r. w Zespole Szkół nr 1 w Tychach funkcjonują oddziały mistrzostwa sportowego objęte patronatem spółki Tyski Sport S.A.[118] (w roku szkolnym 2019/2020 – 2 oddział, 2020/21 – 3 oddziały). W roku szkolnym 2020/2021 w szkołach publicznych na terenie miasta Tychy było 30 oddziałów sportowych (4,67% z ogólnej liczby oddziałów[119]), w których odnotowano 589 uczniów, co stanowiło 4,32% z ogólnej liczby uczniów w tyskich szkołach publicznych (zob. zał. 23). W tej liczbie były 3 oddziały mistrzostwa sportowego z 56 uczniami[120].

Działania te sprzyjają także realizacji celu szczegółowego „**wzrost liczby osób prowadzących zajęcia szkoleniowe i trenerskie na terenie miasta Tychy o 20% w porównaniu do wielkości tej z 2015 roku**”. Informacje o liczbie takich osób gromadzi Główny Urząd Statystyczny (GUS). Dane te są publikowane w miesiącu lipcu co dwa lata. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w Tychach (tab. 8.) wzrosła z 143 w 2014 r. do 189 osób w 2018 r. (czyli o 32,2%). Zatem cel ten zapisany w Programie rozwoju sportu został osiągnięty już w 2018 r. W dniu składania tego dokumentu, GUS nie opublikował jeszcze danych za 2020 r.

W Tychach prowadzone są także działania na rzecz umożliwienia kontaktu mieszkańcom z osobami zaangażowanymi profesjonalnie w sport lub jego rozwój w mieście Tychy. Funkcjonująca w Tychach „Tyska Galeria Sportu” (oddział Muzeum Miejskiego w Tychach) posiada swoją siedzibę na

[115] por.: Uchwała nr XXXVII/571/17 Rady Miasta Tychy z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia wyróżnień i nagród Miasta Tychy w związku z osiągnieciami w działalności sportowej oraz ustanowienia nagród i wyróżnień za osiągnięte wyniki sportowe; oraz Uchwała Rady Miasta nr IV/47/11 z dnia 27 stycznia 2011 roku w sprawie ustanowienia wyróżnień i nagród miasta Tychy w związku z osiągnieciami w działalności sportowej oraz ustanowienia nagród i wyróżnień za osiągnięte wyniki sportowe

[116] por.: UCHWAŁA NR XII/229/19 RADY MIASTA TYCHY z dnia 31 października 2019 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr IX/174/19 Rady Miasta Tychy z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie ustanowienia stypendium miasta Tychy pn. „Tyskie Orły” dla uzdolnionych uczniów za wyniki w nauce i znaczące osiągniecia naukowe lub artystyczne oraz przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendiów miasta Tychy pn. „Tyskie Orły”; Regulamin dostępny online: https://www.oswiata.tychy.pl/stypendia-i-zasilki/tyskie-orly.html (dost.: 02-03-2021)

[117] por.: http://www.smstychy.pl (dost. 10.10.2020)

[118] por.: https://www.tychy.pl/2019/03/05/nowe-klasy-mistrzostwa-sportowego/ (dost. 10.10.2020)

[119] Por.: bez szkół specjalnych i szkół dla dorosłych

[120] informacja od MCO w Tychach z dn. 3.10.2021

Stadionie Miejskim w Tychach, realizuje spotkania ze znanymi postaciami sportu. W latach 2016-2020 zorganizowano 44 takie wydarzenia (zał. 19). Identyfikacja wyjątkowych osób - gości związanych z sportem w mieście Tychy, zapraszanie ich do współpracy przy promocji sportu w Tychach, stanowi także element zapisanego w Programie rozwoju sportu na lata 2016-2020 tzw. „programu ambasadorów miasta Tychy w oparciu o znane postacie sportu". Przy czym „program ambasadorów" w pełnej swej formie wymaga jeszcze aktywniejszego wsparcia Wydziału Promocji Urzędu Miasta Tychy i rozwijania różnych form współpracy z tymi zidentyfikowanymi, znaczącymi, sportowcami związanymi z miastem Tychy.

Następny cel szczegółowy w ramach aktywnego wspierania sportu wyczynowego zapisano „**przyciąganie i organizacja co najmniej 5 imprez sportowych o randze międzynarodowej w ciągu roku**", który także został osiągnięty.

Dla realizacji tego celu szczegółowego wyznaczono zadania:

- uruchomienie systemu i budżetu promocyjnego na rzecz wielkich wydarzeń sportowych,
- realizacja przedsięwzięć sportowych w roku wspólnie z innymi miastami i/lub AWF Katowice.

Od roku 2016 do końca 2020 administracja miasta Tychy wydała bezpośrednio na promocję miasta z wykorzystaniem wydarzeń sportowych łącznie 2 144 236,14 zł (zał. 20). Kwota ta była przeznaczona na promocję miasta Tychy z wykorzystaniem siedmiu międzynarodowych i ogólnopolskich wydarzeń sportowych:

- Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO U21 (Tychy i 5 innych miast w Polsce)[121],
- Mistrzostwa Świata w Hokeju na Lodzie U-20 Dywizji 1B (Polska i 5 innych państw)[122],
- Pucharu Polski w hokeju na lodzie 2018 (GKS Tychy i trzy inne drużyny)[123],
- Champions Hockey League 2018 (GKS Tychy w grupie C z drużynami z trzech innych krajów)[124]. Bramka hokeisty Michaela Cichego została uznana przez obserwatorów rozgrywek za najładniejszy gol CHL[125],
- Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej FIFA -U20,
- Champions Hockey League 2019,
- Puchar Polski 2020- 1/4 finału GKS Tychy- Cracovia.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w ciągu 5 lat miasto Tychy było dwukrotnie „miastem gospodarzem" międzynarodowej imprezy w najpopularniejszej na świecie i w Polsce dyscyplinie sportowej – piłce nożnej.

Od 18 do 23 czerwca 2017 w Tychach rozgrywano mecze piłki nożnej w ramach finałów Mistrzostw Europy UEFA EURO 2017 U21. W sumie cztery pojedynki Mistrzostw Europy U21 z trybun

[121] por.: https://www.laczynaspilka.pl/reprezentacja/reprezentacje-mlodziezowe/reprezentacja-mlodziezowa-u-21/ruszyla-sprzedaz-biletow-na-uefa-euro-u21-20171 (dost. 15.12.2018)

[122] por.: http://pzhl.org.pl/category/ms-u20-dywizji-ib-tychy-2018/ (dost. 15.12.2018)

[123] por.: http://pzhl.org.pl/tag/puchar-polski/ (dost. 15.12.2018)

[124] por.: https://www.championshockeyleague.com/en/news/gks-tychy-prepare-for-first-chl-adventure (dost. 10.12.2018); https://pl.wikipedia.org/wiki/Hokejowa_Liga_Mistrzów_(2018/2019),

[125] http://www.championshockeyleague.com/en/videos/great-goal-what-a-move-by-michael-cichy

Stadionu Miejskiego zobaczyło prawie 40 000 osób. Mecze Mistrzostw Europy U21 transmitowało ponad 30 stacji telewizyjnych do 150 krajów. Relacje na całym świecie oglądało około 150 milionów widzów. To o 25 proc. Więcej niż podczas poprzedniej edycji takiego turnieju. Po raz pierwszy w historii kibice w Afryce i Australii mogli zobaczyć mecze piłkarskie z tych Mistrzostw. Relacje prosto ze stadionu w Tychach przeprowadzały największe telewizje na świecie m.in BBC, SKY SPORTS, RAI SPORT, ZDF i RTL[126].

Od 23 maja do 15 czerwca 2019 r., Tychy były jednym z 6 polskich miast gospodarzy Mistrzostw Świata FIFA-U20 Polska 2019 (oprócz Tychów to także: Bielsko-Biała, Gdynia, Lublin, Łódź, Bydgoszcz). W procesie przygotowania do tego wydarzenia sportowego realizowane były także spotkania z przedstawicielami ogólnopolskich i międzynarodowych organizacji sportowych[127]. W Mistrzostwach Świata U-20 brały udział reprezentacje z 24 krajów[128]. W Tychach odbyło się 8 meczów piłkarskich.

Zatem należy uznać, iż budżet promocyjny miasta Tychy i współpraca z innymi miastami przy organizacji wydarzeń sportowych zostały uruchomione, jednak brakuje jeszcze rozwiązań systemowych i transparentnych procedur dla ubiegania się o środki finansowe z budżetu promocyjnego (np.: miernika atrakcyjności wydarzeń sportowych), które umożliwiłyby dostęp do nich przez inne podmioty rynku sportowego w mieście, a także zachęciły różnych organizatorów do realizacji ponadlokalnych wydarzeń sportowych w Tychach.

6.2 Analiza celu – rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Realizację kolejnego celu strategicznego: „rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej" zapisano na cały okres planistyczny przyjętego Programu (koniec 2020 roku). Kryteria wartościowe i ilościowe (tzw. cele szczegółowe) wskazywane do oceny realizacji tego celu były zaplanowane na lata 2017, 2019 i 2020.

Cel szczegółowy „**oddanie do użytku parku wodnego**" został zrealizowany rok później niż zapisano w Programie rozwoju sportu. Wodny Park Tychy oddano do użytku w maju 2018 roku. Obiekt ten pełni funkcje rekreacyjne dla mieszkańców oraz osób odwiedzających miasto i stał się jedną z największych atrakcji turystycznych miasta Tychy[129]. W obiekcie realizowane są również zajęcia sportowe dla uczniów szkół w Tychach, a także zawody sportowe.

Kolejny cel szczegółowy zapisany w Programie to „**Oddanie do użytku nowej areny lekkoatletycznej wraz z boiskiem obok Stadionu Miejskiego**", zaplanowano go na koniec 2019 roku.

---

126 Por.: https://dziennikzachodni.pl/mistrzostwa-europy-u21-w-tychach-turniej-na-poziomie-ligi-mistrzow-zdjecia/ar/12235080 (dost. 10.03.2021)

127 por.: https://umtychy.pl/artykul/5347/tychy-oficjalnie-miastem-gospodarzem-mistrzostw-swiata (dost. 20.11.2018)

128 Poza Polską, na turniej zakwalifikowały się jeszcze zespoły: Arabia Saudyjska, Argentyna, Ekwador, Francja, Honduras, Japonia, Katar, Kolumbia, Korea Południowa, Mali, Meksyk, Nigeria, Norwegia, Nowa Zelandia, Panama, Portugalia, RPA, Senegal, Tahiti, Ukraina, Urugwaj, USA, Włochy.

129 Por.: www.tripadvisor.com (dost. 10.02.2021)

Realizacja tego celu, z uwagi na procedury przetargowe została opóźniona[130] i obiekt ten oddano do użytku pod koniec 2020 roku.

Do końca 2020 roku zaplanowano także w Programie osiągniecie celu szczegółowego „**budowa kilku mniejszych obiektów sportowych i modernizacja (doposażenie) istniejących**". W ramach tego celu wyznaczono i zrealizowano zadania:

- budowa Mariny Żeglarskiej na O.W. „Paprocany" – w 2020 r. oddano do użytku marinę kajakową nad Jeziorem Paprocańskim;
- budowa obiektu do nauki gry w golfa (np. typu Driving Range) – zadanie zrealizowane (członkowie Tyskiego Klubu Golfowego mogą przez cały sezon korzystać z treningowego obiektu Driving Range przy ul. Sikorskiego 20 w Tychach - za Wodnym Parkiem Tychy). Obiekt ten jest wyposażony w dziesięć stanowisk do wybijania piłek;
- doposażenie obiektów typu „Orlik" w zadaszenie pneumatyczne, trybuny – zadanie nie jest realizowane z uwagi na brak celowych środków finansowych. Zadanie to realizuje z własnych środków Akademia Piłki Nożnej GKS Tychy (od 1.03.2021 nazwa Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy), która zbudowała taki obiekt dla rozwoju swoich usług. Na potrzeby klubów sportowych zbudowano jest nowe boisko o sztucznej nawierzchni z trybunami, na którym rozgrywać można mecze futbolu amerykańskiego, a także prowadzić treningi piłki nożnej;
- doposażenie istniejących obiektów w specjalistyczny sprzęt dedykowany określonym dyscyplinom sportowym, a także dostosowywanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych – te zadania są realizowane na bieżąco w miarę potrzeb i możliwości finansowych MOSiR Tychy (zał. 36), a także w ramach finansowania programów dotacyjnych na rzecz rozwoju sportu w Tychach.

Ważnym zadaniem, dla ogółu mieszkańców zainteresowanych aktywnością sportową i rekreacyjną, jest utrzymanie i rozbudowa dróg rowerowych, szlaków do biegania, parków rolkowych, parków ćwiczeń na otwartej przestrzeni, itp. To zadanie również jest realizowane na bieżąco poprzez kolejne inwestycje w rozbudowę i utrzymanie ścieżek rowerowych, czy też modernizację parków spacerowych i doposażenie ich w miejsca aktywności ruchowej. Zarządzanie siłowaniami plenerowymi i innymi miejscami rekreacji ruchowej na otwartej przestrzeni opisanymi wcześniej w opracowaniu, przejął Tyski Zakład Usług Komunalnych (zob. zał. 6, 7, 8). Natomiast długość ścieżek rowerowych w Tychach utrzymywanych przez MZUiM wynosi ponad 50 km. W latach 2016 - 2018 powstały ścieżki rowerowe w pasach drogowych ulic: Niepodległości, Orzeszkowej, Żorskiej, Armii Krajowej, Dmowskiego, Piłsudskiego, Wieniawskiego, Wyszyńskiego, Obywatelskiej, (w sumie ponad 10 km nowych ścieżek o łącznej wartości inwestycji 8 mln zł.). W 2019 i 2020 roku wykonano kolejne inwestycje na ulicach Oświęcimskiej, Beskidzkiej, Grota-Roweckiego, Przemysłowej i Metalowej[131].

Następnym zapisanym w Programie rozwoju sportu celem szczegółowym było „**zwiększenie wydatków na utrzymanie i remonty istniejących obiektów sportowych do poziomu**

[130] por.: http://www.etychy.org (dost. 11.10.2020)

[131] na podstawie informacji z MZUiM Tychy

odpowiadającego ich eksploatacji przez uczestników zajęć sportowych". Określono dla jego realizacji zadania:

- do końca 2020 podniesienie o 20 % wydatków na remonty,
- wyrównanie tempa wzrostu wydatków na utrzymanie i remonty obiektów sportowych do tempa wzrostu popularności sportu,

Obserwacja bieżąca wydatków z budżetu miasta Tychy na oznaczone w tym celu zadania jest realizowana na bieżąco (zał. 21). Łączna kwota wydatków na remonty obiektów sportowych w latach 2016 do 2020 wyniosła **9 958 574,14 zł (**natomiast kwota podlegająca rozliczeniu MOSiR Tychy - **2 893 351,86 zł).** Są to głównie remonty obiektów sportowych znajdujących się w zasobach szkół na terenie miasta Tychy, jak i Stadionu Zimowego, publicznego boiska sportowego.

Uwzględniając te dane należy zauważyć, iż średnia kwota wydatków z budżetu miasta Tychy na remonty obiektów sportowych w latach 2016 do 2020 wyniosła 1 868 840,15 zł, co oznacza wzrost o 304 % w porównaniu do 2015 r. Natomiast inwestycje zaplanowane na lata 2016 – 2020 jako rozbudowa innej infrastruktury sportowej, w tym budowa stadionu lekkoatletycznego (patrz zał. 22.), wyniosły **34 127 476,93** zł. Należy zaznaczyć, iż wydatki w tych pozycjach kosztowych z roku na rok są wyższe, co było zgodne z założeniami Programu rozwoju sportu.

6.3 Analiza celu – Promocja i wspieranie form aktywności ruchowej i rekreacyjnej

Zakładany termin realizacji celu strategicznego „promocja i wspieranie form aktywności ruchowej i rekreacji" to koniec 2020 roku. W Programie zaplanowano także osiągnięcie celów szczegółowych w tzw. między okresach, w odniesieniu do tego celu.

Cel szczegółowy to „**wzrost zainteresowania sportem dzieci i młodzieży wśród członków istniejących klubów sportowych o 20% w porównaniu do 2015 r**." został osiągnięty. Liczba ćwiczących dzieci i młodzieży w klubach sportowych na terenie miasta Tychy wzrosła z liczby 2 702 osób w 2014 r. do liczby 3 619 osób w 2018 r., czyli o 33,9% (zał. 24). Najpopularniejsza dyscyplina sportowa w Polsce i Tychach – piłka nożna, jest najmocniej wspierana przez administracje miasta Tychy celowymi dotacjami na rozwój sportu (46,32% całkowitej kwoty dotacji na projekty zrealizowane w latach 2016 – 2020, zob. zał. 30). Administracja miasta Tychy realizując zadania własne i przyjęte uchwały Rady Miasta Tychy, uruchamia co roku proces naboru wniosków o dotacje dla projektów sprzyjających rozwojowi sportu w mieście[132]. Dotacje te stanowią bezzwrotne wsparcie finansowe na rozwój sportu, które otrzymują kluby sportowe, w tym także kluby sportowe funkcjonujące w formie spółek prawa handlowego, nie zaliczane do sektora finansów publicznych, nie działające w celu osiągniecia zysku, realizujące cel publiczny z zakresu sportu, które prowadzą działalność na terenie miasta Tychy (one otrzymały ponad 85,91 % całkowitej kwoty dotacji na rozwój sportu w mieście Tychy na lata 2016 – 2020) – zob. zał. 32. Co roku około 30 podmiotów składa wnioski o dofinansowanie ok. 40 projektów (zob. zał. 31). Najwięcej podmiotów składa wnioski o dofinansowanie projektów na rzecz rozwoju

[132] Jest to realizacja na swoim terenie postanowienia Uchwały Rady Miasta Tychy z dnia 28.11.2013 w sprawie określenia warunków i trybu finansowania wspierania rozwoju sportu w mieście Tychy.

sportu w dyscyplinie piłka nożna. Rośnie także kwota zaangażowana w te projekty (z 8 650 000 zł do realizacji na 2016 rok do kwoty 11 100 000 zł na 2020 r., czyli wzrost o 28,32%, przy czym wzrost wydatków na dotacje projektów organizacji sportowych innych niż spółki prawa handlowego miasta Tychy był większy i wyniósł 45,45% w ciągu pięciu lat – zob. zał. 32). Taki wzrost wydatków administracji miasta związany jest także z coraz szerszą ofertą podmiotów funkcjonujących na rynku sportowym w Tychach[133]. Przekłada się to na rosnącą liczbę dzieci aktywnie uprawiających sport w klubach sportowych. W ramach tych dotowanych przez miasto projektów proponowane są także pozalekcyjne zajęcia sportowe i rekreacyjne dla mieszkańców Tychów. Widoczne jest to również w statystykach GUS, gdzie wskazano, iż ogólna liczba członków w klubach sportowych w mieście Tychy wzrosła z liczby 3200 osób w 2014 r. do 4 529 osób w 2018 r., czyli o 41,5% (tab. 4 cz.). Należy zauważyć, że w cały czas MOSiR Tychy realizował udostępnianie obiektów sportowych dla klubów i stowarzyszeń za 1 zł + VAT, a od 2019 roku to zadanie jest realizowane bezpłatne, co też należy traktować jako aktywne wsparcie rozwoju sportu.

Kolejnym celem szczegółowym, jaki zapisano w „Programie rozwoju sportu na lata 2016-2020" był „**wzrost zainteresowania sportem masowym w mieście Tychy wśród mieszkańców o 20%".** W ramach tego celu wyznaczono zadania:

- do końca 2018 r. – wzrost liczby osób uczestniczących w otwartych / masowych imprezach sportowych o 20% w porównaniu do 2015 r.,
- utrzymanie wsparcia z budżetu miasta dla organizacji imprez masowych popularyzujących różne formy aktywności ruchowej mieszkańców (jazda na rowerze, bieganie, jazda na rolkach, itp.), a także z udziałem osób niepełnosprawnych.

Realizację tego celu można odnieść zarówno do zainteresowania „biernego", obserwacji wydarzeń sportowych „na żywo" – kibicowania, jak i do aktywnego fizycznego udziału w wydarzeniach poprzez uczestnictwo w organizowanych zawodach/imprezach.

Wskaźnik wzrostu udziału uczestników obserwujących został osiągnięty. Przyczyniły się do tego:

- rozwój infrastruktury sportowej (w tym m.in. rozwój funkcjonowania i komercjalizacji Stadionu Miejskiego Tychy, czy też budowa Wodnego Parku Tychy, rozwój i modernizacja sieci dróg rowerowych na terenie miasta Tychy),
- realizacja międzynarodowych wydarzeń sportowych w mieście (patrz zał. 20), które zawsze cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców i odwiedzających (np.: łączna liczba widzów na Stadionie Miejskim w Tychach w trakcie Mistrzostwa Świata FIFA U-20 Polska 2019 wyniosła 40 000 osób, a na Mistrzostwach Europy UEFA EURO U21 Polska 2017 – to ponad 36 200 osób),

[133] na podst.: K. Cieślikowski: *Raport ze złożonych wniosków o dotacje celową. Projekty na rzecz rozwoju sportu w mieście Tychy planowane do realizacji w 2021 r.* MOSiR Tychy, 2020

- sukcesy hokeistów GKS Tychy seniorów, którzy w latach 2016 – 2020 zawsze grali w finale rozgrywek Polskiej Ligi Hokeja na lodzie i trzykrotnie zdobyli tytuł najlepszej drużyny w Polsce. Frekwencja na meczach piłki nożnej w latach 2016-2019 przekraczała 3 000 osób (zał. 29),
- organizacja rozgrywek innych dyscyplin sportowych (w tym min. koszykówki, futsal, futbol amerykański, i inne), które też gromadzą fanów tych dyscyplin na trybunach.

W zakresie angażowania mieszkańców miasta do większej aktywności fizycznej w trakcie wydarzeń i aktywnego w nich uczestnictwa, szczególnie ważną rolę odgrywa MOSiR Tychy, który co roku organizuje lub współorganizuje ponad 70 imprez sportowych o różnym charakterze i w zakresie różnych dyscyplin sportowych (patrz zał. 27)[134]. Liczba ta nieznacznie wzrosła do 2019 r. (odnotowano 76 imprez w roku). Jeszcze większy wzrost ograniczony jest możliwościami infrastruktury sportowej i strukturą organizacyjną sportu w mieście, która w znacznej mierze opiera się o stabilny skład osobowy. Łączna liczba imprez sportowych, które organizował lub współorganizował MOSiR Tychy w ciągu 5 lat (od 2016 do końca 2020 r.) **wyniosła 326** wydarzenia, a łączna liczba uczestników **52 207 osób** (zał. 28). Należy zauważyć, że liczba uczestników w roku 2019 (ostatnim przed pandemią) wyniosła 13 098 i była większa o 8,5% w porównaniu do roku 2015 (wtedy odnotowano 12 074 uczestników takich imprez sportowych). Największym zainteresowaniem cieszą się imprezy biegowe, których w latach 2016 do 2020 zorganizowano 95 (29,1% z wszystkich imprez), a wzięło w nich udział 30 982 osób, co stanowi **59,3%** z ogółu uczestników. Imprezą sportową z największą liczbą uczestników biorących aktywny udział był „**VIII TYSKI PÓŁMARATON" zrealizowany w dniu 01.09.2019 roku (1 800 osób) przez** Stowarzyszenie Promocji Lekkiej Atletyki w Tychach i MOSiR Tychy.

Ponadto niemal każda aktywność administracji miasta Tychy w zakresie promocji i rozwoju sportu w mieście jest nagłaśniana w mediach lokalnych (prasa, radio, telewizja, lokalne portale internetowe), a także w mediach społecznościowych instytucji publicznych działających w mieście Tychy, a także organizacji realizujących projekty dotowane.

W „Programie rozwoju sportu na lata 2016-2020" zapisano, iż czynnikiem sukcesu realizacji zadań i osiągnięcia celów strategicznych może być utworzenie „klubu rozwoju sportu" w mieście na rzecz doradztwa i koordynacji działań w zakresie realizacji nowych i cyklicznych imprez masowych dla mieszkańców. „Klub" ten nie został zorganizowany w takiej formie, jednak funkcjonuje Rada Sportu Miasta Tychy[135], która pełni rolę doradczą dla administracji miasta Tychy w zakresie rozwoju sportu w mieście.

[134] Wyjątkiem był rok 2020 – kiedy to restrykcje związane z pandemią wirusa COVID19 przyczyniły się do ograniczenia liczby imprez sportowych do 24 w ciągu całego roku

[135] Zarządzanie nr 0151/25/10 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 23 grudnia 2010 w sprawie powołania Rady Sportu Miasta Tychy oraz ustalania zasad powołania jej członków i regulaminu jej działania

7 Analiza portfelowa wybranych dyscyplin sportowych w Tychach

7.1 Analiza portfelowa sportu wyczynowego w Tychach

Metody analizy portfelowej z wykorzystaniem różnych zmiennych/ kryteriów doboru oceny konkurencyjności produktów są szeroko stosowane w zarządzaniu strategicznym, w tym także w zarządzaniu obszarem administracyjnie wyodrębnionym.

Dotychczasowe zaangażowanie administracji miasta Tychy w rozwój sportu (wielkość wydatków na rzecz kultury fizycznej i ich struktura, rozwijany potencjał organizacyjny i infrastruktura na rzecz sportu), a także popularność określonych dyscyplin sportowych oraz sukcesy sportowe funkcjonujących na terenie miasta klubów mogą stanowić kryteria podziału tych dyscyplin.

Posługując się modyfikacją macierzy Boston Consulting Group można wskazać pozycje konkurencyjne poszczególnych dyscyplin sportowych (traktowanych jako swego rodzaju produkty miasta). Z uwagi na ogólny (generalny) podział sportu na wyczynowy (profesjonalny) oraz amatorski (masowy) dokonano opisu dyscyplin w dwóch układach zmiennych:

- analiza portfelowa dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu wyczynowego w Tychach (rys. 2).
- analiza portfelowa dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu amatorskiego w Tychach (rys. 3).

Dla **analizy portfelowej sportu wyczynowego** wybrano następujące zmienne różnicujące pozycje konkurencyjne dyscyplin sportowych względem siebie:

- popularność dyscypliny sportowej w Tychach (mała – duża),
- dotychczasowe sukcesy zawodników danej dyscypliny sportowej (małe – duże).

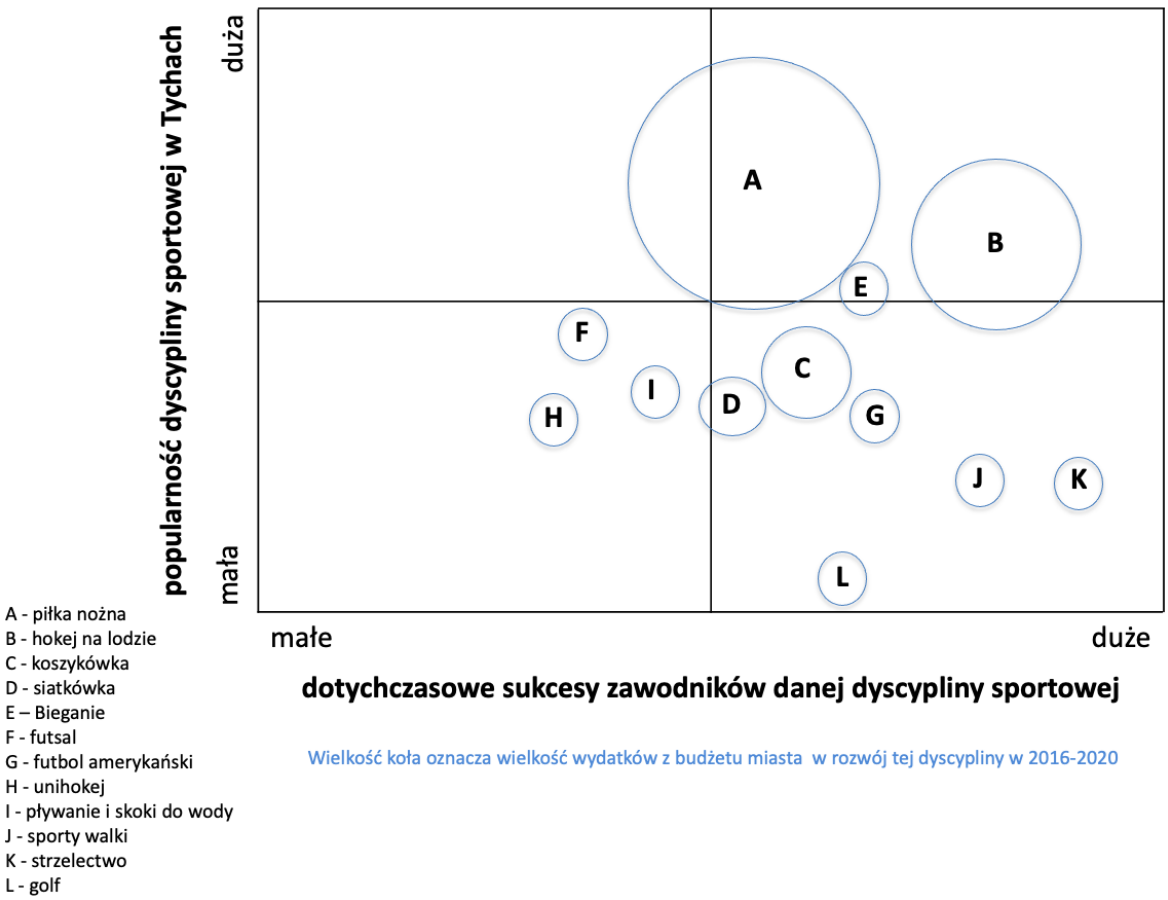
Wielkość koła odzwierciedla zaangażowanie finansowe administracji miasta Tychy w rozwój określonych dyscyplin sportowych na terenie miasta (wartości dotacji celowych, wielkości wydatków na utrzymanie i budowę obiektów sportowych dedykowanych określonej dyscyplinie sportowej).

Ocenę stopnia popularności dyscypliny sportowej w Tychach dokonano poprzez analizę:

- liczby widzów na organizowanych w danej dyscyplinie zawodach sportowych na terenie miasta[136],
- zainteresowania daną dyscypliną sportu wyrażoną popularnością zawodników danej dyscypliny – laureaci konkursu na najpopularniejszego sportowca w Tychach (zał. 26),
- liczby projektów w określonej dyscyplinie sportowej, którym przyznano dotacje celowe na realizacje ich w latach 2016-2020.

Natomiast sukcesy zawodników danej dyscypliny sportowej w sporcie wyczynowym oceniono poprzez analizę poziomu realizowanych zawodów ligowych, uczestnictwo w rywalizacji na arenie międzynarodowej, sukcesy medalowe w ogólnopolskich i międzynarodowych współzawodnictwie sportowym.

[136] Założenia na podstawie danych od organizatorów wydarzeń dotowanych przez Miasto Tychy w ramach dotacji celowych na rozwój sportu w Tychach, a także wspieranych budżetem promocyjnymi Urzędu Miasta Tychy, frekwencji na zawodach organizowanych rozgrywek ligowych.

Rys. 2. Analiza portfelowa kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu wyczynowego

źródło: K. Cieślikowski – opracowanie własne

Analiza portfelowa kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu wyczynowego w mieście Tychy pozwala zauważyć, że dyscypliny sportowe z największymi wydatkami publicznymi miasta Tychy to równocześnie najpopularniejsze dyscypliny sportowe w mieście (piłka nożna, hokej na lodzie, koszykówka). Ponadto należy zauważyć sukcesy sportowe w zawodach ogólnopolskich, jak i międzynarodowych sportów mniej popularnych, których rozwój w mieście odbywa się przy mniejszym wsparciu miasta Tychy: strzelectwo, sporty walki (rys. 2).

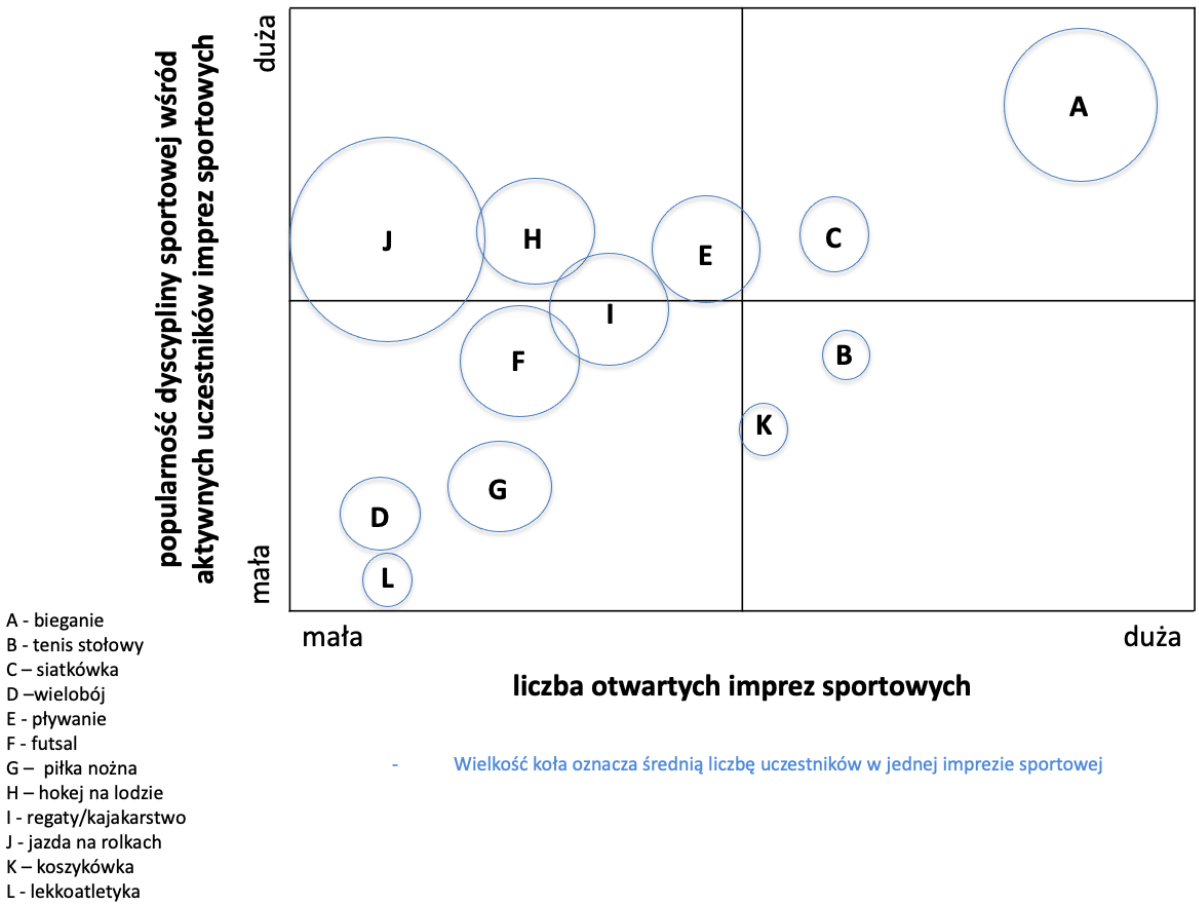
7.2 Analiza portfelowa sportu amatorskiego w Tychach

Do **analizy portfelowej sportu amatorskiego** wybrano następujące zmienne różnicujące pozycje konkurencyjne dyscyplin sportowych względem siebie:

- popularność dyscypliny sportowej wśród aktywnych uczestników imprez sportowych (mała – duża),
- liczba otwartych imprez sportowych w określonej dyscyplinie (mała – duża),

Wielkość koła wskazuje na średnią liczbę uczestników w jednej imprezie.

Popularność dyscypliny sportowej wśród aktywnych uczestników imprez sportowych oszacowano na podstawie łącznej liczby uczestników w imprezach otwartych w ramach danej dyscypliny sportowej zrealizowanych w latach 2016 – 2020 na terenie miasta Tychy, których organizatorem lub współorganizatorem był MOSiR Tychy. Podobny czasookres zastosowano do ujęcia łącznej liczby otwartych imprez sportowych, jak i obliczenia średniej liczby zarejestrowanych w trakcie tych wydarzeń sportowych uczestników (zob. zał. 34).

Rys. 3. Analiza portfelowa kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu amatorskiego
źródło: K. Cieślikowski – opracowanie własne

Wyniki analizy portfelowej kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu amatorskiego (rys. 3) w mieście Tychy pozwalają zauważyć, iż najpopularniejszą dyscypliną sportową ze względu na dużą liczbę uczestników, jak i częstotliwość realizowanych wydarzeń z nią związanych w mieście, są biegi. Pozwalają one wykorzystywać istniejącą infrastrukturę sportową w mieście, jak i pozostałe atuty dostępności dużej liczby terenów rekreacyjnych w Tychach. Należy zwrócić uwagę na duże zainteresowanie mieszkańców tylko czteroma imprezami sportowymi obejmującymi „jazdę na rolkach". Niewielka liczba takich wydarzeń zgromadziła jednak dużą liczbę uczestników. Wydaje się to ciekawa forma aktywności fizycznej, skierowanej do mieszkańców lubiących niekonwencjonalne formy aktywności ruchomej – przejazd po ulicach miasta nocą na rolkach.

Dyscypliny mieszczące się w kwadracie opisanym zmiennymi „duża” – „duże” to produkty sportowe miasta Tychy tzw. „gwiazdy”, które posiadają ugruntowaną renomę wśród mieszkańców i znaczny potencjał do dalszego rozwoju.

Dyscypliny sportowe o stosunkowo małej popularności, ale dużym zaangażowaniu organizatorów w ich rozwój (co przejawia się w osiąganych sukcesach sportowych, czy też stosunkowo dużej liczbie realizowanych wydarzeń sportowych) przy większym zaangażowaniu i wsparciu (organizacyjnym, finansowym) miasta Tychy mogą przesunąć się na mapach analizy portfelowej w kierunku „gwiazd”.

8 Cele strategiczne i zadania dla efektywnego rozwoju sportu w mieście Tychy w latach 2021-2025

Zarządzanie sportem w mieście Tychy oprócz analizy strategicznej wymaga także ustalenia celów, zadań, opracowania narzędzi i technik cyklicznej weryfikacji skuteczności i efektywności ich realizacji. Aktualna sytuacja panującej pandemii wirusa COVID-19, a także restrykcje i regulacje różnych sfer życia społecznego i gospodarczego znacząco wpływają na zachowania organizacji funkcjonujących na rynku sportowym. Uwzględniające te szczególne uwarunkowania sytuacyjne, dotychczasowe ustalenia analizy rynkowej i strategicznej rozwoju sportu w Tychach, a także dotychczasowy poziom osiągniecia celów z poprzedniego okresu planistycznego, sformułowano następujące cele i zadania. Cele główne podzielono na cele szczegółowe, a następnie na zadania (tab. 15). Taki podział jest bardziej przejrzysty i pozwala na efektywne zarządzanie procesem realizacji ustalonych celów strategicznych.

Tabela 15. Cele strategiczne dla rozwoju sportu w Tychach

L.p.	Cel strategiczny	Zakładany termin realizacji	Ilościowe/ wartościowe kryterium realizacji	Wielkości założone w międzyokresach (tempo osiągania celu)	Kluczowe uwarunkowania sukcesu/ zadania konieczne
1.	KONTYNUACJA WSPIERANIA SPORTU WYCZYNOWEGO	do końca 2025	Wzrost wielkości zaangażowania kapitału prywatnego w finansowanie sportu w dyscyplinach strategicznych o 10 % w porównaniu do 2021 r. Utrzymanie liczby osób prowadzących zajęcia szkoleniowe i trenerskie na terenie miasta Tychy porównaniu do wielkości z 2020 r. Organizacja co najmniej 3 imprez sportowych o randze międzynarodowej.	Kontynuacja systemu motywacyjnego (system nagród) dla wyróżniających się sportowców i działaczy na rzecz sportu w mieście. Utrzymanie klas sportowych. Uruchomienie „programu ambasadorów miasta Tychy w oparciu o znane postacie sportu". Uruchomienie transparentnego systemu i budżetu promocyjnego na rzecz promocji miasta z wykorzystaniem wielkich wydarzeń sportowych w Tychach. Realizacja przedsięwzięć sportowych w roku wspólnie z innymi miastami w kraju i zagranicą.	Zabezpieczenie potrzeb materialnych i organizacyjnych dyscyplin strategicznych *(utrzymanie i udostępnianie obiektów sportowych, zabezpieczenie szkoleniowców, zawodników)* Uruchomienie transparentnego procesu i systemu organizacji i obsługi **programu sportowych ambasadorów**[137] miasta Tychy dla mocniejszej promocji miasta z wykorzystaniem sportu jak i pozyskania wielkich wydarzeń i nowych partnerów biznesowych Przygotowanie/ opracowanie miernika **atrakcyjności wydarzeń sportowych** Rozwój różnych form współpracy z instytucjami międzynarodowymi działającymi na rzecz rozwoju sportu[138]

[137] Program Sportowych Ambasadorów Miasta Tychy powinien opierać się na podobnych programach funkcjonujących na innych rynkach wydarzeń – np. biznesowych, gdzie identyfikuje się osoby znaczące w swoich dyscyplinach, związane z miastem i przygotowuje się im materiały/ pakiety informacyjne i promocyjne o mieście (zapleczu sportowym, infrastrukturze, możliwościach wsparcia realizacji ewentualnej imprezy, itp.). Utrzymując stały kontakt z takimi osobami, a także monitorując ich potrzeby, można wspierać te osoby w różnych staraniach o pozyskanie wielkich wydarzeń sportowych dla miasta Tychy. Należałoby w tym celu wyznaczyć podmiot na terenie miasta, odpowiedziany za realizację tego Programu Ambasadorów, ustalić budżet i transparentne procedery postępowania różnych podmiotów zaangażowanych w jego rozwój.

[138] Można to realizować np. poprzez udział przedstawicieli miastach Tychy w 5 konferencjach międzynarodowych podejmujących tematykę sportu, a także organizację na terenie miasta Tychy 2 konferencji międzynarodowych o tematyce sportowej.

c.d. tab. 15.

l.p.	Cel strategiczny	Zakładany termin realizacji	Ilościowe/ wartościowe kryterium realizacji	Wielkości założone w międzyokresach (tempo osiągania celu)	Kluczowe uwarunkowania sukcesu/ zadania konieczne
2.	UTRZYMANIE ISTNIEJĄCEJ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO – REKREACYJNEJ	do końca 2023	Modernizacja i rozbudowa funkcjonujących już w Tychach kluczowych obiektów sportowych	Do końca 2021 opracowanie projektu realizowanych prac dla Krytej Pływalni	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac obejmujące m.in.: powiększenie kubatury obiektu, wymiana posadzek i glazury w nieckach basenowych, modernizację zaplecza szatniowo-prysznicowego, powiększenie liczby saun, dodatkowe atrakcje, - brodzik, lodospad, modernizacja systemu uzdatniania wody, instalacji elektrycznej, wentylacyjnej a także ciepłej wody użytkowej
				Do końca 2022 opracowanie projektu realizowanych prac przy modernizacji Hali Sportowej	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac obejmujące m.in.: remont parkietu, system wentylacji, zastosowanie ekologicznych rozwiązań oświetlenia, zakup specjalistycznych wykładzin
		do końca 2024	Doposażenie istniejących obiektów sportowych	Montaż (wymiana) oświetlenia w obiektach sportowych przy ul. Edukacji i ul. Andersa	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac, wymiana oświetlenia na LED, zwiększenie natężenia światła
		do końca 2025	Zwiększenie wydatków na utrzymanie i remonty istniejących obiektów sportowych do poziomu odpowiadającego ich eksploatacji przez uczestników zajęć sportowych	Utrzymanie tempa wzrostu wydatków na utrzymanie i remonty obiektów sportowych do tempa wzrostu popularności sportu	Stałe kontrolowanie struktury wydatków na sport w mieście i ich koordynacja, dla osiągnięcia poziomu wzrostu wydatków na remonty i utrzymanie obiektów gwarantującego bezpieczeństwo ich eksploatacji i spełnienie wymagań rynkowych
		do 2025 r.	Budowa boiska sportowego z naturalną i podgrzewaną murawą przy ul. Edukacji	Rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej miejskiej.	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac
		do 2025 r.	Budowa obiektów sportowych i zakupy na rzecz rozwoju hokeja na lodzie	Budowa nowego lodowiska miejskiego. Zakup nowego lodowiska sezonowego otwartego	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac
		do końca 2025	Budowa Strzelnicy sportowej	Opracowanie projektu realizowanych prac dla strzelnicy sportowej	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac
			Budowa basenu otwartego	Opracowanie projektu realizowanych prac dla basenu otwartego	Przygotowanie dokumentacji i realizacja prac

cd. tab. 15.

..p.	Cel strategiczny	Zakładany termin realizacji	Ilościowe/ wartościowe kryterium realizacji	Wielkości założone w międzyokresach (tempo osiągania celu)	Kluczowe uwarunkowania sukcesu/ zadania konieczne
3.	PROMOCJA I WSPIERANIE ROZWOJU SPORTU AMATORSKIEGO I REKREACJI	do końca 2025	Utrzymanie poziomu zainteresowania sportem dzieci i młodzieży	Do końca 2024 r. – odbudowanie liczby dzieci i młodzieży wśród członków istniejących klubów sportowych do poziomu z 2019 r.	Promocja różnych form aktywności fizycznej we współpracy z istniejącymi klubami sportowymi Np. poprzez dalsze dofinansowywanie otwartych imprez sportowych realizowanych przez kluby sportowe Wzbogacenie pozalekcyjnej oferty zajęć sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach Do końca 2025 r. opracowanie atrakcyjnych materiałów reklamowych i zastosowanie nowoczesnych technik komunikacji (np. aplikacji na telefon) umożliwiających poznanie miejskiej oferty aktywności ruchowej w mieście Dalsze udostępnianie obiektów sportowych dla klubów sportowych na preferencyjnych warunkach
			Wzrost zainteresowania sportem masowym w mieście Tychy wśród mieszkańców o 10%	Do końca 2024 r. – wzrost liczby osób dorosłych uczestniczących w otwartych / masowych imprezach sportowych o 10% w porównaniu do 2019 r. Utrzymanie wsparcia z budżetu miasta dla organizacji imprez masowych popularyzujących różne formy aktywności ruchowej mieszkańców (jazda na rowerze, bieganie, jazda na rolkach, itp.), a także z udziałem osób niepełnosprawnych	Aktywizacja organizacji non-profit w zakresie większego zaangażowania w tworzenie programów sportowo – rekreacyjne dla mieszkańców Rozwój kontaktu z mediami (prasa, radio, telewizja) istniejących podmiotów komunalnych odpowiedzialnych za rozwój sportu

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie poszczególnych elementów opracowania Strategii i wniosków ze spotkań Zespołu ekspertów opracowującego założenia do Strategii rozwoju sportu w Tychach na lata 2021 – 2025

Podsumowanie

Sport jako zjawisko społeczne wpływa na życie wielu mieszkańców Polski, a jako zjawisko ekonomiczne stanowi dzisiaj ważny obszar rozwoju miast i organizacji funkcjonujących na rynku sportowym. Sukcesy sportowe w określonych dyscyplinach sportu, rosnące oczekiwania mieszkańców, a także inwestycje w nowe obiekty sportowe i utrzymanie istniejących obiektów, stanowią duże wyzwania dla administracji miast. Istnieje konieczność oddziaływania (sterowania, wspierania, monitorowania) na sport, który powinien rozwijać się w mieście w sposób zamierzony z wykorzystaniem potencjału materialnego i niematerialnego miasta, a także szans wynikających ze zmian w otoczeniu rynku sportowego miasta.

Administracja miasta Tychy ponownie podjęła decyzję o przygotowaniu dokumentu planistycznego w zakresie rozwoju sportu w Tychach na lata 2021-2025. Autor tego dokumentu wraz z Zespołem merytorycznym ds. opracowania Strategii rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021-2025 powołanym zarządzeniem nr 0050/228/20 Prezydenta Miasta Tychy (zał. 37) podjął się przeprowadzenia analizy dotychczasowego stanu sportu w mieście Tychy i wskazania celów strategicznych dla dalszego rozwoju sportu na lata 2021-2025.

Autor na początku opracowania odniósł się do aspektów metodycznych procesu formułowania strategii rozwoju sportu z uwzględnieniem specyfiki miasta Tychy. Ponadto wskazał czynniki atrakcyjności miasta Tychy dla rozwoju sportu, a także dokonał analizy kluczowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju sportu w Tychach. W ostatniej części opracowania określone zostały cele strategiczne (zadania, mierniki) rozwoju sportu w Tychach na lata 2021-2025 w świetle zachodzących zmian i dotychczasowego zaangażowania administracji miasta Tychy w sport. Proces formułowania strategii obejmował analizę różnych opracowań i dokumentów planistycznych, a także dokumentów wewnętrznych organizacji sportowych i innych instytucji zaangażowanych w rozwój sporty w Tychach. Ponadto realizowano spotkania i konsultacje w ramach zespołu, a także przeprowadzono badania ankietowe rynkowe metodą ankietową z kluczowymi podmiotami rozwoju sportu w Tychach.

Opracowanie obejmuje różne aspekty strategicznego zarządzania sportem i mierzenia jego rozwoju, z uwzględnieniem aktualnych potrzeb mieszkańców i innych interesariuszy tego rozwoju (organizacji sportowych, przedsiębiorców).

Analiza potencjału materialnego i niematerialnego miasta Tychy dla rozwoju sportu w świetle zachodzących zmian w otoczeniu (w tym także w czasie pandemii COVID-19) z uwzględnieniem informacji z różnych raportów ekonomicznych i rynków sportowych, pozwala stwierdzić, iż Tychy rozwijają sport w wielu obszarach aktywności gospodarczej. Stworzone struktury organizacyjne, inwestycje materialne w nowe obiekty sportowe, a także znaczne środki finansowe przeznaczane z budżetu miasta co roku na sport, wskazują, że sport stał się jednym z głównych obszarów strategicznych rozwoju miasta Tychy.

Wymaga to nowoczesnego podejścia do zarządzania sportem z uwzględnieniem zachodzących zmian w otoczeniu także pozarynkowym. Czas pandemii zmienia dotychczasowe podejście do wielu

modeli biznesowych, a zastosowanie nowoczesnych technologii w procesach komercjalizacji usług – w tym także usług sportowych, będzie rosło.

Dalsze mierzenie efektów podejmowanych działań przez administrację miasta Tychy na rzecz rozwoju sportu, transparentność podejmowanych decyzji, formalizowanie procedur, a także jeszcze większe otwarcie się na współpracę z organizacjami spoza miasta, pozwoli na wykorzystanie sportu do dalszego rozwoju sportu i miasta.

Strategia rozwoju sportu w mieście Tychy na lata 2021-2025 zakłada realizację w tym czasookresie trzech celów głównych:

- KONTYNUACJA WSPIERANIA SPORTU WYCZYNOWEGO,
- UTRZYMANIE ISTNIEJĄCEJ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO – REKREACYJNEJ,
- PROMOCJA I WSPIERANIE ROZWOJU SPORTU AMATORSKIEGO I REKREACJI

W świetle przeprowadzonej analizy, cele te poprzez utrzymanie dotychczasowego zaangażowania administracji miasta Tychy w rozwój sportu (zarówno finansowego, jak i organizacyjnego), mogą być w latach 2021-2025 zrealizowane. Osiągnięcie ich wynikać będzie z realizacji celów cząstkowych i zadań w zaplanowanych międzyokresach. Ustalone mierniki poziomu osiągania celów wymagają od instytucji zaangażowanych w rozwój sportu w Tychach ciągłego monitorowania wyników i raportowania podejmowanych działań na rzecz realizacji tych celów w zaplanowanych czasookresach. Takie działania pozwalają na utrzymanie ważnego miejsca sportu w gospodarce regionu i życiu mieszkańców Tychów.

Materiały źródłowe

Raporty i inne opracowania

1. 2020 Sports Industry Outlook. Breaking down the latest sports market trends. Deloitte Development LLC, 2020
2. Aktualizacja Raportu na temat wpływu przygotowań i organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012TM na gospodarkę Polski przygotowana na zlecenie spółki celowej Ministra Sportu i Turystyki, PL.2012 Sp. z o.o., Warszawa 2012
3. Austen A., Czakon W.: Znaczenie interesariuszy dla zarzadzania organizacjami publicznymi. w: A. Frączkiewicz-Wronka (red.): Wykorzystanie analizy interesariuszy w zarzadzaniu organizacją zdrowotną, Śląsk, Katowice 2012
4. Bank danych lokalnych. Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów). GUS. Warszawa
5. Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS. GUS. Warszawa
6. Berbeka J.: Ewolucja form i roli obiektów sportowych w turystyce miejskiej. w: T. Żabińska (red.), Turystyka miejska. Prawidłowości i determinanty rozwoju, UE Katowice
7. Berbeka J.: Marketing w sporcie, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004
8. Biała księga na temat sportu. Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2007
9. Bonoma V., Shapiro B.: Segmenting the Industrial Market, Lexington Books, Lexington 1983
10. Bosiacki S., Śniadek J.: Sport jako instrument promocji miasta na przykładzie Poznania. w: B. Sojkin (red.), Zarządzanie polskim sportem w gospodarce rynkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2011
11. Brol R.: Czynniki rozwoju regionalnego. w: D. Strahl (red.) Metody oceny rozwoju regionalnego, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2006
12. Brusokas A., Cieślikowski K.: Determinants of Effective Management in the Sport with the Use of Large Sport Arenas in Selected Cities. European Journal of Service Management Vol. 21, 1/2017
13. Bryson J.M.: What to do when stakeholders matter. Stakeholder identification and analysis techniques. Public Management Review, Vol. 6, No. 1, 2004
14. Cieślikowski K., Kantyka J.: Wykorzystanie wielkich wydarzeń w promocji miasta – na przykładzie Katowic. w: Marketing miejsc - teraźniejszość czy przyszłość? Zeszyty Naukowe, Uczelnia Vistula, Warszawa 2015
15. Cieślikowski K.: Komercjalizacja obiektów sportowych - przykłady dobrych praktyk. Prezentacja na II Konferencji Menadżerów Sportu, AWF Katowice, 14 maj 2015
16. Cieślikowski K.: Nowoczesne obiekty sportowe jako atrakcyjne produkty turystyczne regionu. Przedsiębiorczość i Zarządzanie, XVIII, Wydawnictwo SAN, Warszawa 2017
17. Cieślikowski K.: Rola wydarzeń w promocji regionów turystycznych. Prace Naukowe UE we Wrocławiu, 473/2017
18. Cieślikowski K.: Rozwój koopetycji w przemyśle spotkań. SKKP, Warszawa 2014

19. Freeman R.: Strategic Management: A Stakeholder Approach, Pitman Publishing Inc., Boston 1984, w: J. Świerk, Koncepcja interesariuszy w zarządzaniu strategią – analiza przypadku gminy, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica nr 6. Inowrocław. 2016
20. Future Of Global Sport. Association of Summer Olympic International Federations Maison du Sport International, Lusanne 2019
21. Gęsina M.: Istota i czynniki rozwoju lokalnego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria: Administracja i Zarządzanie. - Nr 33 (106) 2015
22. Gierszewska G., Romanowska M.: Analiza strategiczna przedsiębiorstwa. PWE, Warszawa 2003
23. Global action plan on physical activity 2018–2030: more active people for a healthier world. World Health Organization, Geneva 2018
24. Helak M.: Miasta dla młodych. Europolis, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Warszawa 2019
25. Jarosz-Angowska A.: Kapitał intelektualny czynnikiem konkurencyjności regionu. Studia Ekonomiczne 134. UE Katowice, 2013
26. Jóźwiakowski P.: Istota i determinanty rozwoju lokalnego. w: Współczesne problemy rozwoju społeczno-gospodarczego. Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze, nr 5, Zielona Góra 2016
27. Korenik S.: Rozwój regionu ekonomicznego na przykładzie Dolnego Śląska. Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 1999
28. Kostrzewska M.: Raport. Sport dla wszystkich w przestrzeni miasta. Przegląd rozwiązań przestrzennych i programów aktywizujących w wybranych krajach. Analiza desk-research, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa 2016
29. Kotler P.: Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola, Felberg SJA, 1999
30. Kultura fizyczna w Polsce w latach 2013 i 2014. GUS, Rzeszów 2015
31. Marketing na rynkach instytucjonalnych. Red. T. Gołebiowski. PWE, Warszawa 2003
32. Masterman G.: Strategic Sports Event Management. Elsevier Butterworth-Heinemann, London 2009
33. Matecki P., Semrau J.: Sport jako element budowy przewagi konkurencyjnej miast i regionów. w: H. Mruk, K. Kropielnicki, P. Matecki (red.), Marketing sportu, Wydawnictwo Sport & Business Foundation, Poznań 2006
34. McDonald M., Dunbar I.: Segmentacja rynku, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2003
35. Miasta przyszłości – Wyzwania, wizje, perspektywy. Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Luksemburg 2011,
36. Najlepsze praktyki: Zarządzanie obiektami sportowymi. MSiT, Warszawa 2017
37. Nowak S., Wierzbicki R.: Diagnoza społeczna zapotrzebowania na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, MSiT, Warszawa 2016
38. Obłój K.: Strategia organizacji, PWE, Warszawa 2007
39. Pierścionek Z: Strategie rozwoju firmy. WN PWN, Warszawa 2001,
40. Pierścionek Z.: Zarządzanie strategiczne w przedsiębiorstwie. PWN, Warszawa 2015
41. Pojęcia stosowane w statystyce publicznej. Dziedzina turystyka i sport. GUS, Warszawa 2016

42. Programowanie rozwoju regionalnego. Poradnik dla samorządów województwa. Red. J. Hausner, MSAP AE Kraków 1999
43. Report - Megatrends, EY, New York, 2020
44. Report. 2020 Sports Industry Outlook. Breaking down the latest sports market trends. Deloitte Development LLC, 2020
45. Robson S, Simpson K., Tucker L.: Strategic Sport Development. Routlage, London - New York 2013
46. Rogowska M.: Endogeniczne determinanty rozwoju lokalnego. W: Ekonomiczne Problemy Usług nr 61, Uniwersytet Szczeciński 2010
47. Sznajder A.: Marketing sportowy. PWE, Warszawa 2015
48. Wit B.: Model biznesu z perspektywy interesariuszy. W: Przedsiębiorstwo we współczesnej gospodarce - teoria i praktyka 2016, nr 4

Akty prawne, akty prawa miejscowego i zarządzenia

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. poz. 1051, z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688)
4. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1468, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. (Dz.U. nr 227, Poz. 1658)
6. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 1491)
7. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210, z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481)
9. Uchwała nr XII/229/19 Rady Miasta Tychy z dnia 31 października 2019 r. w sprawie zmiany Uchwały nr IX/174/19 Rady Miasta Tychy z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie ustanowienia stypendium miasta Tychy pn. „Tyskie Orły" dla uzdolnionych uczniów za wyniki w nauce i znaczące osiągniecia naukowe lub artystyczne oraz przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendiów miasta Tychy pn. „Tyskie Orły"
10. Uchwała nr XXXVII/571/17 Rady Miasta Tychy z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia wyróżnień i nagród Miasta Tychy w związku z osiągnieciami w działalności sportowej oraz ustanowienia nagród i wyróżnień za osiągnięte wyniki sportowe
11. Uchwała Rady Miasta nr IV/47/11 z dnia 27 stycznia 2011 roku w sprawie ustanowienia wyróżnień i nagród miasta Tychy w związku z osiągnieciami w działalności sportowej oraz ustanowienia nagród i wyróżnień za osiągnięte wyniki sportowe
12. Zarządzanie nr 0151/25/10 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 23 grudnia 2010 w sprawie powołania Rady Sportu Miasta Tychy oraz ustalania zasad powołania jej członków i regulaminu jej działania

Witryny internetowe

1. bip.tyski-sport.pl
2. bip.umtychy.pl
3. booking.com.pl
4. demografia.stat.gov.pl
5. http:// www.tripadvisor.com
6. http://bip.slaskie.pl
7. http://facebook.com
8. http://infogzm.metropoliagzm.pl
9. http://mosir.tychy.pl
10. http://poradnik.ngo.pl
11. http://pzhl.org.pl
12. http://www.etychy.org
13. http://www.fiba.basketball
14. http://www.parkwodnytychy.pl
15. http://www.smstychy.pl
16. https://bdl.stat.gov.pl
17. https://bip.umtychy.pl
18. https://dziennikzachodni.pl
19. https://gkstychy.info
20. https://its.tychy.pl
21. https://metropoliagzm.pl
22. https://mosir.tychy.pl
23. https://pl.wikipedia.org
24. https://tzuk.tychy.pl
25. https://umtychy.pl
26. https://www.akademiasmstychy.pl
27. https://www.architekturaibiznes.pl
28. https://www.championshockeyleague.com
29. https://www.google.com/maps/
30. https://www.ksse.com.pl
31. https://www.laczynaspilka.pl
32. https://www.msit.gov.pl
33. https://www.olympic.org/
34. https://www.oskard.tychy.pl
35. https://www.oswiata.tychy.pl
36. https://www.pb.pl
37. https://www.transfermarkt.pl
38. https://www.tychy.pl

39. https://www.wodnypark.tychy.pl
40. https://wyszukiwarkaregon.stat.gov.pl
41. rozklad-pkp.pl
42. sport.tvp.pl
43. stat.gov.pl
44. www.fifa.com
45. www.iihf.com
46. www.mosir.tychy.pl
47. www.tripadvisor.com
48. www.uefa.com
49. www.umtychy.pl
50. www.zabytkitechniki.pl

Spis tabel

Tabela 1. Obiekty sportowe – podział 10
Tabela 2. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju sportu w Tychach 20
Tabela 3. Kluczowe czynniki atrakcyjności miasta Tychy na rynku sportowym 26
Tabela 4. Liczba klubów sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 – 2018 38
Tabela 5. Liczba klubów sportowych w Tychach przypadającą na 10 000 mieszkańców w 2018 r. 39
Tabela 6. Liczba członków klubów sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018. 39
Tabela 7. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 – 2018 40
Tabela 8. Liczba sekcji sportowych w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018 41
Tabela 9. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018 42
Tabela 10. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach przypadająca na 10 000 mieszkańców w 2018 r. na tle innych miast 43
Tabela 11. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych przypadająca na liczbę osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych w Tychach w 2018 r. na tle innych miast 43
Tabela 12. Analiza PEST kluczowych uwarunkowań pozarynkowych 49
Tabela 13. Kluczowe obszary strategiczne otoczenia bliższego w zarządzaniu sportem w Tychach 53
Tabela 14. Kluczowe uwarunkowania rozwoju sportu w Tychach - SWOT na lata 2021-2025 57
Tabela 15. Cele strategiczne dla rozwoju sportu w Tychach 72

Spis rysunków

Rys. 1. Tychy na tle województwa śląskiego i Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii 12
Rys. 2. Analiza portfelowa kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu wyczynowego..... 69
Rys. 3. Analiza portfelowa kluczowych dyscyplin sportowych dla rozwoju sportu amatorskiego 70

Załączniki

Załącznik 1. Interesariusze indywidualni 87
Załącznik 2. Interesariusze instytucjonalni 88
Załącznik 3. Kluczowi interesariusze indywidualni 89
Załącznik 4. Kluczowi interesariusze instytucjonalni 90
Załącznik 5. Pomieszczenia Stadionu Miejskiego Tychy 91
Załącznik 6. Parki i skwery w Tychach 92
Załącznik 7. Place zabaw i inne miejsca rekreacji dzieci w Tychach 93
Załącznik 8. Plenerowe miejsca rekreacji sportowo-ruchowej w Tychach 94
Załącznik 9. Boiska Zespołu Obiektów Sportowych MOSiR Tychy 95
Załącznik 10. Inne boiska w Tychach 96
Załącznik 11. Placówki oświatowe w Tychach z zapleczem sportowym 97
Załącznik 12. Trenerzy w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018 99
Załącznik 13. Ścieżki rowerowe w Tychach na tle innych miast w latach 2015 – 2019 100
Załącznik 14. Cele i zadania MOSiR w Tychach 101
Załącznik 15. Organizacje sportowe występujące z wnioskami o dotacje celową w na projekty na rzecz rozwoju sportu w mieście Tychy latach 2017 - 2020 102
Załącznik 16. Czynniki uwzględnione w analizie silnych i słabych stron miasta Tychy dla rozwoju sportu 103
Załącznik 17. Czynniki uwzględnione w analizie szans i zagrożeń dla rozwoju sportu w mieście Tychy 104
Załącznik 18. Migracje mieszkańców GZM z uwzględnianiem miasta Tychy 105
Załącznik 19. Wybrane spotkania w Tyskiej Galerii Sportu w latach 2016-2019 106
Załącznik 20. Budżet promocyjny na rzecz wielkich wydarzeń sportowych w Tychach w latach 2016-2020 108
Załącznik 21. Remonty obiektów sportowych w Tychach od 2016 r. 109
Załącznik 22. Inne inwestycje na rzecz rozwoju sportu w Tychach od 2016 r. 110
Załącznik 23. Liczba klas sportowych wraz z liczbą uczniów w szkołach publicznych w mieście Tychy w latach 2015 - 2020. 112
Załącznik 24. Liczba ćwiczących w wieku do 18 lat w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast GZM w latach 2014 – 2018. 112
Załącznik 25. Stypendia i nagrody specjalne dla wyróżniających się sportowców w Tychach w latach 2016-2020. 113
Załącznik 26. Najpopularniejsi sportowcy w Tychach – charakterystyka liczbowa plebiscytu w latach 2016 – 2020 113
Załącznik 27. Imprezy sportowe w Tychach w latach 2016-2020 organizowane lub współorganizowane przez MOSiR Tychy 114

Załącznik 28. Uczestnicy imprez sportowych w Tychach w latach 2016-2020 organizowane lub współorganizowane przez MOSiR Tychy 115

Załącznik 29. Publiczność na meczach piłki nożnej pierwszej drużyny piłkarzy nożnych mężczyzn GKS Tychy 116

Załącznik 30. Wartość przyznanych dotacji celowych na projekty wspierające rozwój sportu w mieście Tychy ze względu na dyscypliny sportowe 116

Załącznik 31. Liczba projektów, które otrzymały dotacje celowe wspierające rozwój sportu w mieście Tychy ze względu na dyscypliny sportowe 117

Załącznik 32. Struktura dotacji celowych projektów wspierających rozwój sportu w mieście Tychy w latach 2016-2020 ze względu na podmiot realizujący projekt 117

Załącznik 33. Analiza wydatków na sport w Tychach na tle innych miast w Polsce 118

Załącznik 34. Najpopularniejsze dyscypliny sportowe ze względu na liczbę imprez otwartych zrealizowanych w latach 2016-2020 119

Załącznik 35. Struktura przychodów Tyski Sport S.A. i KP GKS Tychy S.A. w latach 2015-2020 119

Załącznik 36. Wybrane pozycje zakupowe doposażenia istniejących obiektów sportowych MOSiR Tychy w latach 2016-2020 120

Załącznik 37. Zespół merytoryczny ds. opracowania Strategii rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021 -2025 121

l.p.	**Kryteria podziału interesariuszy** geodemograficzne, socjologiczne, behawioralne, ekonomiczne	interesariusze				indywidualni			
1.	rodzaj pobytu w Tychach	mieszkaniec				odwiedzający			
2.	miejsce zamieszkania	W centrum miasta	(śródmieście i osiedla literowe)	Poza centrum	(inne dzielnice)	Górnośląsko-Zagłębiowska M.	pozostałe powiaty woj. śląskiego	inne województwa z Polski	zagranica
3.	cel wizyty w mieście					służbowy		prywatny	
4.	czas pobytu w mieście Tychy					jednodniowy		z noclegiem	
5.	częstotliwość wizyt w Tychach	codziennie	raz na dwa dni	raz - dwa razy w tygodniu	raz na miesiąc	dwa razy na kwartał	raz -dwa razy na pół roku	raz na rok	rzadziej
6.	sposób dojazdu do obiektu sportowego	pieszo		rowerem lub innym podobnym		samochodem prywatnym		środkami komunikacji	
7.	grupa wiekowa	dzieci i młodzież			Wiek produkcyjny			poprodukcyjny	
8.	etap rozwoju gosp. domowego	samotni		rodzice z dziećmi			pary/małżeństwa bez dzieci		
9.	dominując aktywność zawodowa (główne źródło dochodu)	Uczeń/ student		pracuje		własna działalność gospodarcza		Nie pracuje	
10.	miejsce aktywności zawodowej/nauki	Tychy			poza Tychami				
11.	finansowanie swojego sportu	z kartami typu Multisport				bez kart i programów			
12.	poziom zaangażowania w sport	Sport wyczynowy		amatorsko		okazjonalnie zainteresowani		widzowie	
13.	preferowany rodzaj obiektu sportowego	zamknięty (zadaszony)						otwarty (w plenerze)	
14.	rodzaj ulubionej dyscypliny sportowej	olimpijskie				nieolimpijskie			
15.	rodzaj sportu	grupowe				indywidualne			
16.	częstotliwość uprawiania sportu	codziennie		raz na dwa dni			1-2 w tygodniu	rzadziej niż raz w tygodniu	
17.	skłonność do wydatków na sport (1 os. - w zł/ na miesiąc)	do 100 zł		101 zł - 200 zł			201 – 500 zł	501 zł i więcej	
18.	Przynależność do organizacji sportowej	brak		Do jednej			Do dwóch	Do trzech i więcej	
19.	Zaangażowanie w organizację sportowej	Menadżer, właściciel	Pracownik administracyjny	Trener/ nauczyciel	Zawodnik/ uczestnik zajęć	Rodzic/ opiekun (os. towarzysząca)	Aktywny kibic (uczestnik imprez)	obserwator	
20.	Podejście do sportu	Forma	współzawodnictwa			Raczej jako	forma rekreacji	I wypoczynku	

Źródło: opracowanie własne

Podpisany

l.p.	**Kryteria podziału interesariuszy** emporiograficzne, operacyjne, procesowe, sytuacyjne, przestrzenne, organizacyjne	interesariusze instytucjonalni						
1.	typ organizacji	Jednostki admin. publicznej		Przedsiębiorstwa – publiczne, prywatne		Organizacje pozarządowe		
2.	zasięg oddziaływania	Lokalny (w mieście Tychy)	Górnośląsko-Zagłębiowska M.	regionalny (wojewódzki)	ogólnopolski		międzynarodowy	
3.	wielkość organizacji	mikro	mała	średnia		duża		
4.	źródło kapitału właścicielskiego	Jednostka budżetowa	Składki członkowskie	Mieszane (składki i inne)	prywatne (kapitał polski)		prywatne z udział. kapitału zagr.	
5.	siedziba organizacji	Tychy		Metropolia GZM	Pozostałe powiaty woj. śląskiego	pozostałe woj. w Polsce	kraje UE	inne kraje
6.	zaangażowanie w wydarzenia (zajęcia, imprezy) sportowe	Org. wydarzeń cyklicznych			Org. wydarzeń okazjonalnych		pomoc w org. wydarzeń	
7.	sposoby finansowania sportu	Składki członkowskie	Subwencje i dotacje	Sponsorzy prywatni	Opłaty inne (np. bilety z imprez)	Zajęcia płatne	Obozy i szkolenia	Inne (np. nagrody, wyróżnienia)
8.	zaplecze materialne dla sportu	Posiadają własny obiekt sportowy			bez obiektu sportowego			
9.	forma prawna	Przedsiębiorstwo (SA, sp. z o.o.)	Osoba fizyczna (w tym s.c.)	stowarzyszenie	fundacja	izba gospodarcza	inne (np. parafie, związki wyznaniowe)	grupy nieformalne
10.	Liczba dyscyplin sportowych	Jedna dyscyplina sportowa			Dwie dyscypliny sportowe		3 i więcej dyscyplin sport.	
11.	rodzaj rozwijanej dyscypliny sportowej	Olimpijskie dyscypliny sport.				Nieolimpijskie dyscypliny sport.		
12.	rodzaj zajęć sportowych (liczbę osób biorących udział)	grupowe			indywidualne			
13.	poziom zaangażowania finansowego w sport	Sponsor tytularny	sponsor regularny	finansowanie okazjonalne			Raz w roku lub rzadziej	
14.	Rok założenia organizacji	przed 1989 r.	W latach 1989 - 2004		Lata od 2005 do 2015		Po 1 I 2016	
15.	poziom oddziaływania na sport w mieście	Organizacje i związki międzynarodowe	Ministerstwo sportu, Ogólnopol. zw. sportowe	Urząd Marszałkowski woj. śląskiego	Administracja UM Tychy	Wydziały UM Tychy	Jednostki orgazac. UM Tychy	Spółki prawa handlowego z udz. UM Tychy
16.	Organy doradcze i kontrolne	Tyska rada seniorów	Tyska rada młodzieżowa	Rada Sportu Miasta Tychy	Inne - na potrzeby	sprawnej realizacji	imprez / inwestycji	sportowych.

Źródło: opracowanie własne

l.p.	**Kryteria podziału interesariuszy** geodemograficzne, socjologiczne, behawioralne, ekonomiczne	interesariusze				indywidualni		- kluczowi	
1.	rodzaj pobytu w Tychach	mieszkaniec				odwiedzający			
2.	miejsce zamieszkania	W centrum miasta	(śródmieście i osiedla literowe)	Poza centrum	(inne dzielnice)	Górnośląsko-Zagłębiowska M.	pozostałe powiaty woj. śląskiego	inne województwa z Polski	zagranica
3.	cel wizyty w mieście					służbowy		prywatny	
4.	czas pobytu w mieście Tychy					jednodniowy		z noclegiem	
5.	częstotliwość wizyt w Tychach	codziennie	raz na dwa dni	raz - dwa razy w tygodniu	raz na miesiąc	dwa razy na kwartał	raz -dwa razy na pół roku	raz na rok	rzadziej
6.	sposób dojazdu do obiektu sportowego	pieszo		rowerem lub innym podobnym		samochodem prywatnym		środkami komunikacji	
7.	grupa wiekowa	dzieci i młodzież			Wiek produkcyjny			poprodukcyjny	
8.	etap rozwoju gosp. domowego	samotni		rodzice z dziećmi			pary/małżeństwa bez dzieci		
9.	dominując aktywność zawodowa (główne źródło dochodu)	Uczeń/ student		pracuje		własna działalność gospodarcza		Nie pracuje (emeryt, rencista)	
10.	miejsce aktywności zawodowej/nauki	Tychy			poza Tychami				
11.	finansowanie swojego sportu	z kartami typu Multisport				bez kart i programów			
12.	poziom zaangażowania w sport	Sport wyczynowy		amatorsko		okazjonalnie zainteresowani		widzowie	
13.	preferowany rodzaj obiektu sportowego	zamknięty (zadaszony)						otwarty (w plenerze)	
14.	rodzaj ulubionej dyscypliny sportowej	olimpijskie				nieolimpijskie			
15.	rodzaj sportu	grupowe				indywidualne			
16.	częstotliwość uprawiania sportu		codziennie		raz na dwa dni		1-2 w tygodniu		rzadziej niż raz w tygodniu
17.	skłonność do wydatków na sport (1 os. - w zł/ na miesiąc)	do 100 zł		101 zł - 200 zł			201 – 500 zł		501 zł i więcej
18.	Przynależność do organizacji sportowej	brak		Do jednej			Do dwóch		Do trzech i więcej
19.	Zaangażowanie w organizację sportowej	Menadżer, właściciel	Pracownik administracyjny	Trener/ nauczyciel	Zawodnik/ uczestnik zajęć	Rodzic/ opiekun (os. towarzysząca)	Aktywny kibic (uczestnik imprez)	obserwator	
20.	Podejście do sportu	Forma	współzawodnictwa			Raczej jako	forma rekreacji	I wypoczynku	

Źródło: opracowanie własne

Podpisany

l.p.	**Kryteria podziału interesariuszy** emporiograficzne, operacyjne, procesowe, sytuacyjne, przestrzenne, organizacyjne	interesariusze instytucjonalni - kluczowi						
1.	typ organizacji	Jednostki admin. publicznej		Przedsiębiorstwa –	publiczne, prywatne		Organizacje pozarządowe	
2.	zasięg oddziaływania	Lokalny (w mieście Tychy)	Górnośląsko-Zagłębiowska M.	regionalny (wojewódzki)	ogólnopolski		międzynarodowy	
3.	wielkość organizacji	mikro	mała	średnia		duża		
4.	źródło kapitału właścicielskiego	Jednostka budżetowa	Składki członkowskie	Mieszane (składki i inne)	prywatne (kapitał polski)		prywatne z udział. kapitału zagr.	
5.	siedziba organizacji	Tychy		Metropolia GZM	Pozostałe powiaty woj. śląskiego	pozostałe woj. w Polsce	kraje UE	inne kraje
6.	zaangażowanie w wydarzenia (zajęcia, imprezy) sportowe	Org. wydarzeń cyklicznych			Org. wydarzeń okazjonalnych		pomoc w org. wydarzeń	
7.	sposoby finansowania sportu	Składki członkowskie	Subwencje i dotacje	Sponsorzy prywatni	Opłaty inne (np. bilety z imprez)	Zajęcia płatne	Obozy i szkolenia	Inne (np. nagrody, wyróżnienia)
8.	zaplecze materialne dla sportu	Posiadają własny obiekt sportowy			bez obiektu sportowego			
9.	forma prawna	Przedsiębiorstwo (SA, sp. z o.o.)	Osoba fizyczna (w tym s.c.)	stowarzyszenie	fundacja	izba gospodarcza	inne (np. parafie, związki wyznaniowe)	grupy nieformalne
10.	Liczba dyscyplin sportowych	Jedna dyscyplina sportowa			Dwie dyscypliny sportowe		3 i więcej dyscyplin sport.	
11.	rodzaj rozwijanej dyscypliny sportowej	Olimpijskie dyscypliny sport.				Nieolimpijskie dyscypliny sport.		
12.	rodzaj zajęć sportowych (liczbę osób biorących udział)	grupowe			indywidualne			
13.	poziom zaangażowania finansowego w sport	Sponsor tytularny	sponsor regularny	finansowanie okazjonalne			Raz w roku lub rzadziej	
14.	Rok założenia organizacji	przed 1989 r.	W latach 1989 - 2004		Lata od 2005 do 2015		Po 1 I 2016	
15.	poziom oddziaływania na sport w mieście	Organizacje i związki międzynarodowe	Ministerstwo sportu, Ogólnopol. zw. sportowe	Urząd Marszałkowski woj. śląskiego	Administracja UM Tychy	Wydziały UM Tychy	Jednostki orgazac. UM Tychy	Spółki prawa handlowego z udz. UM Tychy
16.	Organy doradcze i kontrolne	Tyska rada seniorów	Tyska rada młodzieżowa	Rada Sportu Miasta Tychy	Inne - na potrzeby	sprawnej realizacji	imprez / inwestycji	sportowych.

Źródło: opracowanie własne

Podpisany

Załącznik 5. Pomieszczenia Stadionu Miejskiego Tychy

L.P.	DOSTĘPNE POMIESZCZENIA I PRZESTRZENIE	LICZBA POMIESZCZEŃ	POWIERZCHNIA
1.	**PUNKTY GASTRONOMICZNE**	**11**	**797 M^2**
2.	**GABINET ODNOWY BIOLOGICZNEJ**	**1**	**115 M^2**
3.	**SALE KONFERENCYJNE**	**3**	**499 M^2**
4.	**LOŻE VIP + SUPER VIP**	**10+1**	**233 M^2**
5.	**STANOWISKA KOMENTATORSKIE – 20 MIEJSC**	**6**	**83 M^2**
6.	**STUDIO TV**	**2**	**74 M^2**
7.	**STREFA ROBOCZA MEDIÓW – 30 MIEJSC**	**1**	**174 M^2**
8.	**DUŻE SZATNIE SPORTOWE Z ZAPLECZEM**	**2**	**672 M^2**
9.	**SZATNIE SPORTOWE**	**10**	**464 M^2**
10.	**SZATNIE TRENERSKIE**	**6**	**179 M^2**
11.	**SZATNIE SĘDZIOWSKIE**	**2**	**56 M^2**
12.	**SZATNIE OBSŁUGI TECHNICZNEJ**	**2**	**36 M^2**
13.	**POMIESZCZENIA MEDYCZNE**	**4**	**64 M^2**
14.	**KRIOKOMORA**	**1**	**46 M^2**
15.	**SIŁOWNIA**	**1**	**187 M^2**

Źródło: Tyski Sport S.A.

Załącznik 6. Parki i skwery w Tychach

1. Park Północny – przy ul. Edukacji - 190 570,69 m2
2. Park Miejski Solidarności – przy Urzędzie Miasta - 147 586,99 m2
3. Park Jaworek – przy ul. Jaśkowickiej - 90 194,74 m2
4. Park Łabędzi – przy Szpitalu Wojewódzkim - 69 555,98 m2
5. Park Górniczy – osiedle „A” - 60 204,11 m2
6. Park Rodzinny im. Bł. Karoliny Kózkówny - 59 788,00 m2
7. Park Suble II – przy ul. Stoczniowców - 70 51 162,21 m2
8. Park Suble I – przy ul. Stoczniowców – 70 50 347,86 m2
9. Park Niedźwiadków – przy al. Niepodległości - 39 206,82 m2
10. Park św. Franciszka z Asyżu – przy ul. Armii Krajowej - 34 226,56 m2
11. Park osiedlowy przy ul. kard. Hlonda - 30 777,69 m2
12. Ciąg spacerowy przy ul. Dębowej - 13 959,78 m2
13. Skwer przy ul. Cienistej - 9 557,00 m2
14. Park osiedlowy przy ul. Cyganerii - 8 538,37 m2
15. Promenada – ciąg spacerowy przy ul. Darwina - 7 250,01 m2
16. Park osiedlowy przy ul. Czarnieckiego - 4 060,73 m2
17. Skwer Powstańców Śląskich – przy ul. Katowickiej,
18. Skwer przy Magdziorzu – u zbiegu ulicy Szkolnej i ulicy Leśnej,
19. Skwer Wilczy Kąt – u zbiegu ulicy Wilczej i ulicy Leśnej,
20. Skwer przy Placu Wolności,
21. Skwer u zbiegu ulicy Targiela i ulicy Jedności,
22. Pomnik przy ul. Kościuszki.

Źródło: https://tzuk.tychy.pl/23 (dost. 12.11.2020)

Załącznik 7. Place zabaw i inne miejsca rekreacji dzieci w Tychach

1. Park Górniczy (przy ul. Andersa)
2. Park Niedźwiadków (przy ul. Edukacji)
3. Park Północny (przy ul. Edukacji)
4. Park Jaworek (przy ul. Jaśkowickiej)
5. Na osiedlu „Z-1" (przy ul. Zbożowej)
6. Na osiedlu T (przy ul. Tołstoja w rejonie SP 7)
7. Przy ul. Sikorskiego (przy kościele pw. bł. Karoliny Kózkówny)
8. Przy ul. Zawilców (dzielnica Czułów)
9. Przy ul. Żwakowskiej (w rejonie Parku Suble)
10. Przy ul. Cmentarnej (dzielnica Wartogłowiec)
11. Przy ul. Bocznej (nad potokiem Tyskim)
12. Przy ul. Nałkowskiej (za przychodnią Arka-Med)
13. Przy ul. Przejazdowej (w Urbanowicach)
14. Przy ul. Honoraty (w rejonie stacji PKP Tychy Zachodnie)
15. Przy ul. Nowa (dzielnica Żwaków)
16. Przy ul. Miodowej (Tychach-Jaroszowicach)
17. Park Miejski (przy al. Niepodległości) – plac zabaw NIVEA
18. Osiedle „Ogrodnik" przy ul. Cielmickiej
19. Przy ul. Kruczej (dzielnica Mąkołowiec)
20. Osiedle F-6 przy ul. Frycza Modrzewskiego
21. Przy ul. Cielmickiej
22. Przy ul. Stoczniowców 70 w Parku Suble I
23. Przy ul. Gilów (dzielnica Mąkołowiec)
24. Przy ul. Poziomkowej (przy cieku wodnym)
25. Przy ul. Obywatelskiej (dzielnica Wilkowyje)
26. Na terenie Rodzinnego Parku bł. Karoliny
27. Przy ul. Sikorskiego (osiedle Cztery Pory Roku)
28. Przy ul. Derkaczy
29. Na terenie Parku Miejskiego - integracyjny plac zabaw
30. Przy ul. Kopernika
31. Przy ul. Jaroszowickej 100 (teren starej szkoły)
32. Przy ul. Wiązowej w dzielnicy Czułów

Źródło: https://tzuk.tychy.pl/24 (dost. 12.11.2020)

Załącznik 8. Plenerowe miejsca rekreacji sportowo-ruchowej w Tychach

1. Skate Park (Park Jaworek przy ul. Jaśkowickiej)
2. Park Jaworek (od strony osiedla H przy ul. Rolnej)
3. Park Suble I (przy ul. Stoczniowców 70) - urządzenia rekreacyjne – siłownia zewnętrzna
4. Park Górniczy (przy ul. Andersa)
5. Park Północny (przy ul. Edukacji)
6. Przy ul. Obywatelskiej (dzielnica Wilkowyje)
7. Przy ul. Zelwerowicza (oś „Z")
8. Plac do ćwiczeń (Street Workout w Parku Jaworek)
9. Przy ul. Norwida (przy II LO)
10. Przy ul. Wojska Polskiego (sąsiedztwie Przedszkola nr 8)
11. Przy skrzyżowaniu ulic Borowej i Jaśkowickiej
12. Przy ul. Cmentarnej (na terenie placu zabaw-dzielnica Wartogłowiec)
13. Przy ul. Przejazdowej (dzielnica Urbanowice)
14. Przy ul. Braterskiej
15. Przy ul. Zbożowej (osiedle Z-1)
16. Na terenie Rodzinnego Parku bł. Karoliny
17. Tor rowerowy Pumptrack - Park Suble przy ul. Stoczniowców 70
18. przy ul. Zawilców (dzielnica Czułów)
19. Przy ul. Cielmickiej
20. Przy ul. Miodowej (na terenie placu zabaw)
21. Przy ul. Poziomkowej
22. Rolkostrada ul. Tulipanów (dzielnica Czułów)
23. Rolkostrada ul. Łabędzia (dzielnica Mąkołowiec)

Źródło: https://tzuk.tychy.pl/24 (dost. 12.11.2020)

Załącznik 9. Boiska Zespołu Obiektów Sportowych MOSiR Tychy

1. Boisko ze sztuczną nawierzchnią przy ul. Edukacji 7

Boisko ze sztuczną nawierzchnią znajduje się w bezpośrednim położeniu Stadionu Miejskiego w Tychach. Jest obiektem o wymiarach 100x65, całorocznym, wyposażonym w oświetlenie, jak również podgrzewaną murawę, co umożliwia treningi przez cały rok. Z boiska korzystają wszystkie kluby naszego miasta, przede wszystkim I i II zespół KP GKS TYCHY, drużyny młodzieżowe oraz pozostałe drużyny seniorskie i młodzieżowe klubów działających na terenie Miasta Tychy, a także Oldboye i Liga Amatorska. Boisko służy mieszkańcom od 2008 roku, a w tym roku w czerwcu dokonano wymiany wysłużonej już nawierzchni oraz piłko-chwytów.

2. Boiska "Orlik" przy ul. Wejchertów

Orlik oddany do użytku w 2011 roku znajduje się w rejonie ulic Wejchertów i Filaretów, składa się z boiska o nawierzchni z trawy syntetycznej, boiska wielofunkcyjnego (do siatkówki i koszykówki) o nawierzchni poliuretanowej oraz zaplecza sanitarno-szatniowego, w którym mieszczą się m.in. pomieszczenie trenera, zaplecza magazynowe, szatnie z łazienkami oraz toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obiekt jest ogrodzony, a boiska oświetlone. Do południa z Orlika korzystają zarówno szkoła LO nr 4, jak również mieszkańcy, natomiast popołudniami aż do godziny 22:00 na orliku i boisku wielofunkcyjnym trenują szkół piłkarskie oraz drużyny amatorskie.

3. Boiska w Czułowie przy ul. Katowickiej 241

W skład obiektu przy ul. Katowickiej wchodzą dwa boiska - boisko piłkarskie o nawierzchni trawiastej 105x68 m oraz powstałe boisko wielofunkcyjne o nawierzchni syntetycznej i wymiarach 40x20 m. Na terenie obiektu znajduje się również pawilon sportowy z czterema szatniami oraz zapleczem sanitarnym. Boisko, na którym trenują zespoły seniorskie i młodzieżowe klubów Miasta Tychy, jest nieoświetlone.

4. Boisko wielofunkcyjne przy ul. Gilów

Obiekt położony jest w dzielnicy Mąkołowiec, składa się z boiska wielofunkcyjnego do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki. Boisko jest oświetlone i ogrodzone. W skład obiektu wchodzi również siłownia plenerowa, a także nowo wybudowane boisko do siatkówki plażowej. Cały obiekt, położony w pięknym miejscu w sąsiedztwie lasu, jest chętnie użytkowany nie tylko przez mieszkańców dzielnicy Mąkołowiec, ale również mieszkańców całego Miasta.

Źródło: https://mosir.tychy.pl/14 (dost. 12.11.2020)

Załącznik 10. Inne boiska w Tychach

l.p.	adres	rodzaj obiektu	nawierzchnia	inne uwagi
1.	Orlik, ul. Borowa	boisko do piłki nożnej	sztuczna trawa	bramki, słupki do siatkówki,
		boisko wielofunkcyjne	poliuretan	tablice do koszykówki, oświetlenie
2.	ul. Paprocańska	Boisko wielofunkcyjne	poliuretan	-
3.	Suble ul. Żwakowska	Boisko wielofunkcyjne (42 x 24 m)	trawa syntetyczna	słupki do koszykówki, słupki do siatkówki, bramki do piłki ręcznej, ogrodzenie systemowe o wys. 4 m, piłkochwyty
4.	ul. Brzozowa 2	Boisko wielofunkcyjne (60 x 30 m)	asfalt	bramki do piłki ręcznej, słupki do siatkówki, oświetlenie
5.	ul. Nałkowskiej	Boisko wielofunkcyjne (13 x 24 m)	poliuretan	-
6.	Czułów ul. Zawilców	Boisko wielofunkcyjne (22 x 44 m)	poliuretan	bramki do piłki ręcznej, słupki do koszykówki, słupki do siatkówki
7.	Urbanowice - ul. Przejazdowa	Boisko wielofunkcyjne (22 x 42 m)	poliuretan	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mosir.tychy.pl/14 (dost. 12.11.2020)

Załącznik 11. Placówki oświatowe w Tychach z zapleczem sportowym

	Udział określonego rodzaju infrastruktury sportowej w placówkach (w %)	**94%**	**91%**	**42%**	**21%**	**15%**	**12%**	**9%**	**9%**	**6%**	**6%**	**6%**	**3%**	**3%**	**3%**	**3%**	**3%**	**3%**	
	Liczba wskazań	**31**	**30**	**14**	**7**	**5**	**4**	**3**	**3**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	
l.p.	Rodzaj infrastruktury na terenie placówki / adres	sala gimnastyczna	wielofunkcyjne boisko sport.	bieżnia	mała sala gimnastyczna	siłownia	plac zabaw	boisko do koszykówki	skocznie do skoku w dal	basen kryty	korty tenisowe	boisko do siatkówki	sala do gimn. korekcyjnej	hala sportowa	street workout	boisko trawiaste	sala fitness	sala lustrzana	**Suma wskazań**
1.	Szkoła Podstawowa nr 40 z Oddziałami Integracyjnymi im. gen. Jerzego Ziętka	●	●	●	●		●	●			●					●			**8**
2.	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego	●	●		●			●				●	●						**6**
3.	Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi w Tychach	●	●	●		●	●												**5**
4.	Szkoła Podstawowa nr 18 im. Władysława Jagiełły	●	●		●			●				●							**5**
5.	Sportowa Szkoła Podstawowa nr 19 im. Mikołaja Kopernika	●	●	●	●					●									**5**
6.	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Ks. Karola Palicy	●	●	●					●										**4**
7.	Szkoła Podstawowa nr 7 im. Powstańców Śląskich	●	●	●					●										**4**
8.	Szkoła Podstawowa nr 35 z Oddziałami Integracyjnymi im. Matki Teresy z Kalkuty	●	●	●											●				**4**
9.	I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego	●	●			●	●										●		**4**
10.	II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Cypriana Kamila Norwida	●	●	●							●								**4**
11.	Zespół Szkół nr 1 im. Gustawa Morcinka IV Liceum Ogólnokształcące Technikum nr 1	●	●	●	●														**4**
12.	Zespół Szkół nr 5 Technikum nr 4 im. Hanny i Kazimierza Wejchertów Branżowa Szkoła I stopnia	●	●			●				●									**4**
13.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Rudolfa Zaręby	●	●				●												**3**
14.	Szkoła Podstawowa nr 10 im. Gustawa Morcinka	●	●											●					**3**
15.	Szkoła Podstawowa nr 11 im. Marii Curie Skłodowskiej	●	●	●															**3**
16.	Szkoła Podstawowa nr 13 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Jana III Sobieskiego	●	●	●															**3**
17.	Szkoła Podstawowa nr 14 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Armii Krajowej	●	●				●												**3**
18.	Szkoła Podstawowa nr 22 z Oddziałami Integracyjnymi im. Rafała Pomorskiego	●	●			●													**3**
19.	Szkoła Podstawowa nr 37 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Kornela Makuszyńskiego	●	●	●															**3**

20.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, Przedszkole nr 2, Szkoła Podstawowa nr 9	●	●	●															**3**
21.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Przedszkole nr 4, SP nr 8 im. św. Jana Pawła II		●		●				●										**3**
22.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4, Przedszkole nr 30, Szkoła Podstawowa nr 24	●	●	●															**3**
23.	Technikum nr 2	●				●												●	**3**
24.	Zespół Szkół nr 4, Technikum nr 3 Branżowa Szkoła I stopnia nr 1	●	●	●															**3**
25.	Szkoła Podstawowa nr 17	●	●																**2**
26.	Szkoła Podstawowa nr 21	●	●																**2**
27.	Szkoła Podstawowa nr 36 im. Narodów Zjednoczonej Europy	●	●																**2**
28.	III Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego	●	●																**2**
29.	Zespół Szkół nr 6 Technikum nr 5, Branżowa Szkoła I stopnia nr 3	●	●																**2**
30.	Zespół Szkół nr 7 Technikum nr 6, Branżowa Szkoła I stopnia nr 4	●	●																**2**
31.	Zespół Szkół Specjalnych nr 8, SP Specjalna nr 12, Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna nr 5, SP Przysposabiająca do Pracy	●	●																**2**
32.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2, Przedszkole nr 23, Szkoła Podstawowa nr 23	●																	**1**
33.	Zespół Szkół Muzycznych im. Feliksa Rybickiego				●														**1**

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z tyskich szkół publicznych

Załącznik 12. Trenerzy w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast w latach 2014 - 2018

Trenerzy w klubach sportowych badanych miast

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach 2014 - 2018		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2018 r.
1.	Bytom	73	107	101		38,4%		7,0%
2.	Chorzów	63	95	84		33,3%		5,8%
3.	Dąbrowa G.	52	85	86		65,4%		6,0%
4.	Gliwice	99	110	156		57,6%		10,8%
5.	Jaworzno	33	61	78		136,4%		5,4%
6.	Katowice	197	259	325		65,0%		22,6%
7.	Mysłowice	20	22	30		50,0%		2,1%
8.	Piekary Śląskie	14	20	51		264,3%		3,5%
9.	Ruda Śląska	78	78	118		51,3%		8,2%
10.	Siemianowice Śl.	20	40	32		60,0%		2,2%
11.	Sosnowiec	50	110	108		116,0%		7,5%
12.	Świętochłowice	12	21	29		141,7%		2,0%
13.	**Tychy**	**72**	**131**	**140**		**94,4%**		**9,7%**
14.	Zabrze	86	129	103		19,8%		7,1%
	razem	*869*	*1 268*	*1 441*		*65,8%*		*100,0%*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa stan na dzień 10.06.2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Udział trenerów w ogólnej liczbie osób prowadzących zajęcia w klubach sportowych badanych miast

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.
1.	Bytom	42,4%	51,4%	57,4%
2.	Chorzów	42,0%	59,7%	63,2%
3.	Dąbrowa G.	25,9%	35,6%	38,7%
4.	Gliwice	38,1%	40,7%	60,9%
5.	Jaworzno	30,8%	50,0%	57,4%
6.	Katowice	36,1%	43,8%	49,6%
7.	Mysłowice	40,0%	40,0%	47,6%
8.	Piekary Śląskie	40,0%	38,5%	67,1%
9.	Ruda Śląska	49,7%	45,3%	60,5%
10.	Siemianowice Śl.	50,0%	58,0%	64,0%
11.	Sosnowiec	38,5%	59,8%	57,1%
12.	Świętochłowice	24,5%	34,4%	42,0%
13.	**Tychy**	**50,3%**	**74,9%**	**74,1%**
14.	Zabrze	47,3%	57,3%	51,0%
	razem	*39,1%*	*49,1%*	*55,2%*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.* GUS. Warszawa, stan na dzień 10.06.2019, stat.gov.pl (dost. 15.10.2020)

Załącznik 13. Ścieżki rowerowe w Tychach na tle innych miast w latach 2015 – 2019

Długość ścieżek rowerowych w km

l.p.	miasto	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.		zmiana w latach 2015–2019		udział poszczególnych miast w ogólnej liczbie w 2019 r.
1.	Bytom	28,9	28,9	28,9	28,9	28,9		0,0%		6,3%
2.	Chorzów	18,1	18,8	18,8	26,8	29,7		64,1%		6,5%
3.	Dąbrowa G.	6,0	6,0	7,5	15,3	29,7		395,0%		6,5%
4.	Gliwice	30,0	30,7	37,1	39,4	40,8		36,0%		9,0%
5.	Jaworzno	17,4	20,9	24,1	29,7	29,7		70,7%		6,5%
6.	Katowice	60,0	66,6	74,1	77,5	81,6		36,0%		17,9%
7.	Mysłowice	0,9	0,9	0,9	0,9	2,3		155,6%		0,5%
8.	Piekary Śląskie	3,1	3,1	4,4	4,4	8,2		164,5%		1,8%
9.	Ruda Śląska	19,1	23,0	25,6	29,8	32,3		69,1%		7,1%
10.	Siemianowice Śl.	2,2	2,2	19,2	26,5	27,0		1127,3%		5,9%
11.	Sosnowiec	20,0	20,5	23,1	45,0	45,0		125,0%		9,9%
12.	Świętochłowice	19,7	19,7	10,2	10,5	10,5		-46,7%		2,3%
13.	**Tychy**	**45,3**	**46,0**	**48,3**	**50,0**	**65,4**		**44,4%**		**14,3%**
14.	Zabrze	20,1	23,6	23,6	23,6	24,7		22,9%		5,4%
	razem	*290,8*	*310,9*	*345,8*	*408,3*	*455,8*		*56,7%*		*100,0%*

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów).* GUS. Warszawa stan na dzień 9.12.2020, stat.gov.pl (dost. 10.12.2020)

Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności (w km)

l.p.	miasto	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1.	Bytom	1,69	1,70	1,72	1,73	1,75
2.	Chorzów	1,65	1,72	1,72	2,47	2,75
3.	Dąbrowa G.	0,49	0,49	0,62	1,27	2,49
4.	Gliwice	1,64	1,69	2,05	2,19	2,28
5.	Jaworzno	1,87	2,26	2,62	3,24	3,26
6.	Katowice	2,00	2,23	2,50	2,63	2,79
7.	Mysłowice	0,12	0,12	0,12	0,12	0,31
8.	Piekary Śląskie	0,55	0,55	0,79	0,80	1,49
9.	Ruda Śląska	1,37	1,65	1,85	2,16	2,35
10.	Siemianowice Śl.	0,32	0,32	2,84	3,95	4,04
11.	Sosnowiec	0,96	1,00	1,13	2,23	2,25
12.	Świętochłowice	3,87	3,89	2,02	2,10	2,12
13.	**Tychy**	**3,53**	**3,58**	**3,77**	**3,91**	**5,13**
14.	Zabrze	1,14	1,35	1,35	1,36	1,43

Źródło: K. Cieślikowski, opracowanie na podstawie *Bank danych lokalnych. Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów).* GUS. Warszawa stan na dzień 9.12.2020, stat.gov.pl (dost. 10.12.2020)

Załącznik 14. Cele i zadania MOSiR w Tychach

Rozdział II

Par. 3

Celem działalności MOSiR jest:

1. dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców Tychów realizowane poprzez: sport, rekreację, rehabilitację ruchową i turystykę,

2. współtworzenie warunków dla działań i rozwoju lokalnej kultury fizycznej i turystyki,

3. koordynowanie działań pomiędzy innymi podmiotami samorządu gminnego i powiatowego oraz organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu kultury fizycznej i turystyki,

4. upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej i turystyki wśród mieszkańców Tychów.

Par. 4.

Zadania MOSiR obejmują:

1. zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury fizycznej i turystyki,

2. zarządzanie i administrowanie obiektami, urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi stanowiącymi własność gminy,

3. udostępnianie bazy sportowej, rekreacyjnej i turystycznej wg zapotrzebowania społecznego,

4. prowadzenie działalności sportowej dla dzieci i młodzieży w ramach Miejskiego Ośrodka Sportu Młodzieżowego,

5. organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych,

6. współpracę w dziedzinie kultury fizycznej i turystyki z zagranicą,

7. współpracę z jednostkami kultury fizycznej na terenie miasta,

8. współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi.

Źródło: Statut MOSiR w Tychach przyjęty Uchwała nr 0150/XLVII/910/06 Rady Miasta Tychy z dnia 29 czerwca 2006 r.

Załącznik 15. Organizacje sportowe występujące z wnioskami o dotacje celową w na projekty na rzecz rozwoju sportu w mieście Tychy latach 2017 - 2020

l.p.	*nazwa organizacji*
1	Akademia Piłki Nożnej GKS Tychy (od 1.03.2021 nazwa Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy)
2	Automobilklub Ziemi Tyskiej
3	Fundacja Rozwoju i Integracji MULTIINTEGRA
4	GKS Futsal Tychy
5	Klub Piłkarski GKS Tychy S.A.
6	Klub Rekreacyjno Sportowy Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Pionier
7	Klub Skatowy "u Filipa"
8	Klub Sportowy "Dragon"
9	Klub Sportowy Capoeira Camangula
10	Klub Sportowy Gwardia Tychy
11	Klub Sportowy Ronin Tychy
12	Klub Sportowy Siódemka Tychy
13	Klub Sportowy Stowarzyszenie Futbolu Amerykańskiego Tychy Falcons
14	Klub Sportowy Table Tenis Tychy Tajfun
15	Klub Sportowy Tysovia Tychy
16	Kobiecy Klub Sportowy Polonia Tychy
17	Ludowy Klub Sportowy Ogrodnik Tychy
18	Młodzieżowy Klub Pływacki Wodnik 29
19	Osiedlowy Klub Sportowy Stowarzyszenie Sportowe OKS JUWe
20	Osiedlowy Klub Sportowy ZET Tychy
21	Stowarzyszenie Kobiecego Klubu Hokeja na Lodzie Atomówki GKS Tychy
22	Stowarzyszenie Polskiego Sportu
23	Stowarzyszenie Promocji Lekkiej Atletyki
24	Śląski Klub Karate Goliat
25	Śląskie Towarzystwo Strzeleckie
26	Tyski Klub Golfowy
27	Tyski Klub Siatkarski
28	Tyski Sport S.A.
29	Tyski Związek Skata Sportowego
30	Tyskie Stowarzyszenie Sportowe
31	Uczniowski Klub Sportowy Auerbach
32	Uczniowski Klub Sportowy Grom Tychy
33	UKS Czułowianka Tychy
34	Wojewódzkie Stowarzyszenie Sportu i Rehabilitacji Niepełnosprawnych "Start"

Źródło: MOSiR Tychy

Załącznik 16. Czynniki uwzględnione w analizie silnych i słabych stron miasta Tychy dla rozwoju sportu

- Budowa nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych
- Dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych w mieście dla mieszkańców
- Dostępność obiektów sportowych i rekreacyjnych w mieście dla odwiedzających
- Dotacje celowe na rozwój sportu w mieście
- Dotacje jako dominujące źródło finansowania amatorskich organizacji sportowych
- Dotacje jako dominujące źródło finansowania profesjonalnych organizacji sportowych
- Funkcjonowanie strefy ekonomicznej w mieście Tychy
- Kontrola efektywności wydatków publicznych na sport w mieście Tychy
- Ogólnodostępne strefy aktywności fizycznej dla mieszkańców (siłownie terenowe, itp.)
- Organizowanie ponadlokalnych zawodów sportowych w Tychach
- Promocja organizacji sportowych z Tychów skierowana poza miasto Tychy
- Promocja organizacji sportowych z Tychów wśród mieszkańców
- Promocja tyskich obiektów sportowych skierowana poza miasto Tychy
- Promocja tyskich obiektów sportowych wśród mieszkańców
- Promocja wydarzeń sportowych realizowanych w Tychach skierowana poza miasto
- Promocja wydarzeń sportowych realizowanych w Tychach wśród mieszkańców
- Rozwój ścieżek rowerowych
- Sprawne rozliczanie projektów sportowych przez administracje miasta Tychy
- Sukcesy klubów sportowych z Tychów na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej
- Sukcesy sportowe indywidualne sportowców związanych z miastem Tychy
- Transparentność wydatków publicznych na sport w mieście
- Udostępnianie sportowej infrastruktury szkolnej mieszkańcom
- Utrzymanie istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych
- Wprowadzanie regulacji formalno-prawnych dla organizacji sportowych
- Wspieranie lokalnych organizacji sportowych i inicjatyw rozwoju sportu w Tychach w poszukiwaniu zewnętrznych sposobów finansowania ich rozwoju (poza miastem)
- Współpraca administracji miasta Tychy z instytucjami ponadlokalnymi
- Współpraca administracji miasta Tychy z organizacjami sportowymi w mieście Tychy
- Współpraca organizacji sportowych z Tychów z instytucjami ponadlokalnymi
- Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców
- Wzrost współpracy międzynarodowej tyskich szkół
- Wzrost wydatków na obiekty sportowe w mieście
- Zagospodarowanie trenów zielonych dla aktywności mieszkańców miasta Tychy

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne

Załącznik 17. Czynniki uwzględnione w analizie szans i zagrożeń dla rozwoju sportu w mieście Tychy

- Aktywne członkostwo Polski w międzynarodowych organizacjach sportowych
- Kryzys gospodarczy na Polsce
- Mała (brak) inflacja
- Niestabilność polityczna w Polsce
- Ograniczenie wydatków na programy pomocowe w Polsce
- Organizacja międzynarodowych imprez sportowych w Polsce
- Organizacja międzynarodowych imprez sportowych w województwie śląskim
- Rosnąca inflacja
- Rosnące wymagania mieszkańców Polski wobec realizowanych imprez sportowych
- Rosnące wymagania mieszkańców Polski wobec sukcesów sportowych
- Rosnące zainteresowanie międzynarodowych organizacji sportowych miastami GZM
- Rozwój gospodarczy miast sąsiednich
- Rozwój infrastruktury sportowej w innych miastach Metropolii Śląsko-Zagłębiowskiej
- Rozwój projektów administracji publicznej wspierających sport w miastach ościennych
- Rozwój projektów wspierających dyscypliny sportowe mniej popularne
- Rozwój współpracy między miastami Metropolii Śląsko-Zagłębiowskiej
- Stabilizacja struktur organizacyjnych dla rozwoju sportu w Polsce
- Stabilność regulacji formalno-prawnych na poziomie ogólnopolskim
- Stworzenie korzystnych warunków podatkowych dla podmiotów prywatnych wspierających finansowo sport
- Sukcesy sportowe klubów miast sąsiednich
- Sukcesy sportowe Polaków na arenie międzynarodowej
- Transparentne kryteria dystrybucji środków publicznych (centralnych) na sport i infrastrukturę sportową
- Wzrost aktywności sportowej mieszkańców Polski
- Wzrost aktywności związków sportowych na rzecz rozwoju różnych dyscyplin sportowych w Polsce
- Wzrost gospodarczy w Polsce
- Wzrost zastosowania nowoczesnych technologii w procesie organizacji usług sportowych
- Zmiany demograficzne (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym)
- Zmiany finansowania oświaty w Polsce
- Zmiany organizacyjne w szkolnictwie w Polsce
- Zmiany programowe w szkolnictwie w Polsce
- Zmienność regulacji formalno-prawnych na poziomie ogólnopolskim

Źródło: K. Cieślikowski - opracowanie własne

Załącznik 18. Migracje mieszkańców GZM z uwzględnianiem miasta Tychy

Spostrzeżenia i wnioski na podstawie Raportu GZM „Jak przemieszczają się pracownicy w metropolii" przygotowane w sierpniu 2020 r.

Bliskie sąsiedztwo miast, dobra jakość infrastruktury drogowej, rozwijająca się siatka połączeń transportu publicznego i jego dostępność, wartość nieruchomości, a także zmiany społeczne związane m.in. z wyborem miejsca do życia, powodują, że coraz więcej osób pracuje poza miejscem zamieszkania.

Mieszkańcy Metropolii przemieszczają się swobodnie w celu zaspokajania swoich potrzeb korzystając z dogodnych połączeń komunikacji zbiorowej, jak i sieci dróg różnego szczebla. Codzienne dojazdy do pracy generują ruch poza miejsce swojego zamieszkania, ale także wytwarzają więzi międzyludzkie (społeczne), które skłaniają do uprawiania sportu i aktywności fizycznej poza miejscem zamieszkania.

Poza Tychami w 2020 roku pracowało 11 431 mieszkańców Tychów (w tym w gminach Metropolii – 8 680 osób). Najwięcej z nich dojeżdża do pracy w Katowicach – 4 699 osób, następnie do Mikołowa – 797, Bierunia – 751, Mysłowic – 480. Natomiast do pracy w Tychach przyjeżdża każdego dnia 15 433 osób (w tym 8 740 z Metropolii). Najwięcej z Bierunia – 1 459, a następnie Katowic – 1446, Lędzin – 1 074, Mikołowa – 715 i Bojszów – 630.

Z zebranych danych wynika, że do Tychów więcej osób przyjeżdża do pracy niż wyjeżdża. Stanowi to swego rodzaju potencjał do rozwoju wielu różnych obszarów gospodarki miasta, ale także i zagrożenie odpływu mieszkańców do innych miejscowości w celu zaspokajania tam swoich potrzeb. Zatem specyfika regionu GZM jest duża i analiza różnych obszarów strategicznego zarządzania miastem z uwzględnieniem innych sytuacji w innych miastach konieczna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://infogzm.metropoliagzm.pl/mapy/przeplywy.html (dost.: 13-09-2020); https://metropoliagzm.pl/2020/08/17/info-gzm-jak-przemieszczaja-sie-pracownicy-w-metropolii/ (dost. 12-10-2020)

Załącznik 19. Wybrane spotkania w Tyskiej Galerii Sportu w latach 2016-2020

l.p.	data	uwagi (gość spotkania, tematyka)
1.	24.11.2016	Czescy hokeiści GKS Tychy: Josef Vitek, Stefan Zigardy, Martin Vozdecky, Jaroslav Kristek i Petr Kubos, a także Słowak Miroslav Zatko oraz trener Jiri Sejba
2.	08.12.2016	Mateusz Borek - komentator telewizyjny
3.	31.01.2017	Dawni hokeisci GKS Tychy - Rudolf Just, Jan Broda
4.	21.02.2017	Dawni piłkarze Polonii Tychy - Jerzy Kubica, Józef Kiecok, Roman Różański, Jan Nowak
5.	28.02.2017	Jurij Szatałow - trener piłkarzy GKS Tychy
6.	03.03.2017	Adam Bielecki - wydanie autobiografii "Spod zamarzniętych powiek"
7.	19.05.2017	Jerzy Dudek - triumfator Ligi Mistrzów
8.	20.05.2017	Andrzej Zydorowicz - komentator telewizyjny
9.	14.09.2017	Andriej Gusow - trener hokeistów GKS Tychy
10.	06.10.2017	Przemysław Niciejewski - fotograf Borussii Moenchengladbach
11.	23.11.2017	Antoni Piechniczek - spotkanie "Od mundialu do mundialu"
12.	05.12.2017	Beata Boncol - złota medalistka Światowych Olimpiad Specjalnych
13.	25.01.2018	Ryszard Tarasiewicz - trener piłkarzy GKS Tychy
14.	12.04.2018	Jerzy Góra i Andrzej Grygierczyk - korespondenci olimpijscy
15.	19.05.2018	Filip Komorski - hokeista GKS Tychy
16.	29.05.2018	Aleksandra Jagieło i Sylwia Pycia - mistrzynie Europy w siatkówce
17.	30.08.2018	Adam Bielecki - prelekcja "Moja droga na szczyt"
18.	28.09.2018	Lucyna Kałek - medalistka olimpijska i mistrzyni Europy w lekkoatletyce
19.	15.06.2018	Aleksandra Pawelska i Joanna Brehmer - wielokrotna reprezentantka Polski w piłce ręcznej; sędzia międzynarodowa w piłce ręcznej
20.	25.10.2018	Janusz Wojnarowicz - medalista mistrzostw Europy w judo
21.	29.11.2018	Andrzej Spławiński - wielokrotny mistrz Polski w pływaniu
22.	06.12.2018	Andrzej Dziuba, prezydent Tychów - spotkanie o sporcie w Tychach
23.	24.01.2019	Adam Bagiński i Andriej Gusow - hokeista i trener GKS Tychy
24.	28.01.2019	Anna Solska-Mackiewicz i Dominik Szczepański – spotkanie wokół książki o himalaiście Tomku Mackiewiczu
25.	19.02.2019	Karolina Naja - medalistka olimpijska w kajakarstwie
26.	26.02.2019	Ryszard Tarasiewicz i Krzysztof Bizacki - trener i dyrektor sportowy GKS Tychy
27.	10.04.2019	Mariusz Czerkawski i Henryk Gruth - wybitni hokeiści
28.	26.04.2019	Spotkanie tyskich futsalistów
29.	11.05.2019	Stefan Anioł i Eugeniusz Cebrat – wicemistrzowie Polski z 1976
30.	11.05.2019	Adam Bagiński i Mirosław Jurkiewicz – goście Wielkiego Testu Wiedzy o Hokeju (Noc Muzeów)
31.	15.06.2019	Słynni kolarze Zygmunt Hanusik, Adam Krzeszowiec i Józef Gawliczek – premiera filmu „Hanys”
32.	30.11.2019	Historia Mistrzów – wystawa hokejowa w CH Gemini
33.	24.10.2019	Premiera książki P. Zawadzkiego „Jeszcze tylko jeden gol”
34.	13.11.2019	Dawni hokeiści Rudolf Just, bracia Matejowie i inni – spotkanie Jak Wyry z Murckami w hokeju rywalizowały
35.	06.12.2019	Spotkanie tyskich hokeistek
36.	09.01.2020	Spotkanie tyskich maratończyków

37.	14.02.2020	Krzysztof Wielicki – spotkanie z okazji 40.rocznicy zdobycia zimowego Mt. Everestu
38.	06.03.2020	Leszek Bartnicki, prezes KP GKS Tychy – spotkanie
39.	02.09.2020	Artur Derbin – spotkanie z trenerem GKS Tychy
40.	03.09.2020	Spotkanie piłkarek Polonii Tychy na 10-lecie klubu
41.	15.10.2020	Robert Kalaber i Arkadiusz Sobecki – trenerzy hokejowej reprezentacji Polski
42.	16.10.2020	Otwarcie wystawy „To idzie młodość. Życie sportowe na placu budowy socjalizmu”.
43.	19.11.2020	dr Grzegorz Bębnik (IPN) – spotkanie online „Sport i propaganda”
44.	10.12.2020	Henryk Grzonka – spotkanie online „Dwa oblicza Wyścigu Pokoju”

Źródło: K. Cieślikowski na podstawie danych otrzymanych z Muzeum Miejskiego w Tychach

Załącznik 20. Budżet promocyjny na rzecz wielkich wydarzeń sportowych w Tychach w latach 2016-2020

Lp.	Nazwa wydarzenia	Data wydarzenia	Miejsce wydarzenia	Kwota
1	UEFA EURO U21	16-27.06.2017	6 miast gospodarzy (w tym Stadion Miejski Tychy)	261 511,06
2	MŚ U-20 Dywizji 1B	8-14.12.2018	Stadion Zimowy Tychy	89 406,38
3	Pucharu Polski w Hokeju na Lodzie 2018	27-28.12.2018	Stadion Zimowy Tychy	246 000,00
4	Champions Hockey League 2018	30.07.2018 do 5.02.2019	4 miasta (Tychy, HC Bolzano, IFK Helsinki, Skelleftea AIK)	550 000,00
5	Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej FIFA -U20	23.05-15.06.2019	6 miast gospodarzy (w tym stadion Tychy)	147 318,70
6	Champions Hockey League 2019	30.08-08.10.2019	4 miasta (Tychy, Djurgardens IF, Adler Mannheim, Vienna Capitals)	550 000,00
7	Puchar Polski 2020- 1/4 finału GKS Tychy- Cracovia	10.03.2020	Stadion Miejski Tychy	300 000,00
			suma	**2 144 236,14**

Źródło: K. Cieślikowski na podstawie danych z Wydziału Promocji Urzędu Miasta Tychy (z dn. 28.02.2021)

Załącznik 21. Remonty obiektów sportowych w Tychach od 2016 r.

Cz. 1 – zestawienie danych Wydziału Budżetu Miasta Tychy

l.p.	lata	kwota zrealizowana	Zmiana r/r	Zmiana r/r w %
1.	2015 r.	614 373,38 zł		0,00%
2.	2016 r.	428 309,59 zł	-186 063,79 zł	-30,29%
3.	2017 r.	1 062 945,32 zł	448 571,94 zł	73,01%
4.	2018 r.	865 920,59 zł	251 547,21 zł	40,94%
5.	2019 r.	4 701 460,39 zł	4 087 087,01 zł	665,24%
6.	2020 r.	2 285 564,87 zł	1 671 191,49 zł	272,02%
	suma	**9 344 200,76 zł**		
	Średnio na rok w ciągu 5 lat	1 868 840,15 zł		

Źródło: K. Cieślikowski na podstawie danych z Wydziału Budżetu Miasta Tychy (z dn. 05.03.2021)

Cz. 2 – zestawienie danych MOSiR Tychy

rok	*Kwota zrealizowana na remonty*
2016	299 986,40 zł
2017	247 986,76 zł
2018	480 851,80 zł
2019	1 403 113,68 zł
2020	461 413,22 zł
suma	**2 893 351,86 zł**

Źródło: K. Cieślikowski na podstawie danych MOSiR Tychy (z dn. 5.03.2021)

Załącznik 22. Inne inwestycje na rzecz rozwoju sportu w Tychach od 2016 r.

Lp.	Obiekt	Termin realizacji	Zakres działań	Kwota
1.	Bieżnia przy ZS nr 4 przy al. Bielskiej	2016	Wykonano: bieżnię okrężną z bieżnią prostą o nawierzchni z poliuretanu, skocznię w dal, rzutnię do pchnięcia kulą	422 205,43
2.	Boisko przy ZS nr 4 przy al. Bielskiej	2016	Wykonano: boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z ogrodzeniem i wyposażeniem	605 075,00
3.	Boisko przy ZS nr 6 przy ul. Piłsudskiego	2016	Wykonano: boisko sportowe o nawierzchni z poliuretanu z ogrodzeniem i wyposażeniem	195 800,00
4.	Boisko przy SP nr 1 przy Pl. Wolności	2016	Wykonano: boisko sportowe o nawierzchni z poliuretanu z wyposażeniem i piłkochwytami	114 950,00
5.	Boisko do siatkówki i koszykówki na OW Paprocany	2016	Wykonano: boisko do koszykówki i boisko do siatkówki o nawierzchni z poliuretanu z wyposażeniem, oświetlenie i trybuny ziemne	293 486,00
6.	Trzy boiska do siatkówki plażowej przy ul Brzozowej	2016	Wykonano: trzy boiska do siatkówki plażowej z wyposażeniem	112 279,00
7.	Siłownia przy ul. Cielmickiej	2016	Zamontowano cztery urządzenia siłowe; wykonano nawierzchnię z gresu dolomitowego a pod urządzeniami nakładkę poliuretanowa	24 114,15
8.	Siłownia przy ul. Jedności	2016	Zamontowano 8 urządzeń siłowych podwójnych	31 224,00
9.	Siłownia przy ul. Cmentarnej - rozbudowa	2016	Zamontowano 7 urządzeń podwójnych; wykonano nawierzchnię z poliuretanu	56 685,00
10.	Siłownia plenerowa przy ul. Braterskiej	2016	Zamontowano 7 urządzeń podwójnych; wykonano nawierzchnię z mat przerostowych	70 663,50
11.	Siłownia plenerowa na os Z	2016	Zamontowano 4 urządzenia podwójne; wykonano nawierzchnię z kostek poliuretanowych	69 039,93
	Plac atrakcji sportowych w SP nr 10 przy ul. Borowej	2016	Zamontowano 9 urządzeń; wykonano nawierzchnię z mat przerostowych	132 700,00
12.	Tor rowerowy PUMP-trak	2016	Wykonano tor rowerowy pumptrak wzmocniony kruszywem naturalnym o długości 135 m i ziemny tor rowerowy dla małych dzieci o długości 75 m	58 950,00
13.	Piłkochwyty do boisk do siatkówki plażowej	2017	Wykonano piłkochwyty i trybunki na 30 miejsc przy boiskach do siatkówki plażowej przy ul. Brzozowej	107 710,37
14.	Boisko wielofunkcyjne przy ul. Nowej i Zgody	2017	Wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z ogrodzeniem i piłkochwytem i wyposażeniem	127 425,66
15.	Boisko do koszykówki przy SP nr 18 przy ul. Fitelberga	2017	Wykonano boisko do koszykówki o nawierzchni z poliuretanu z odwodnieniem i wyposażeniem	191 820,47
16.	Boisko do siatkówki przy SP nr 18 przy ul. Fitelberga	2017	Wykonano boisko do siatkówki o nawierzchni z poliuretanu z odwodnieniem i wyposażeniem	156 955,04
17.	Boisko wielofunkcyjne w I LO	2017	Wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z piłkochwytem i wyposażeniem	149 195,48
18.	Boisko przy SP 35	2017	Wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z piłkochwytem i wyposażeniem	391 923,00
19.	Boisko i siłownia przy SP 22 przy ul. Harcerskiej	2017	Wykonano: boisko wielofunkcyjne i boisko do gry w dwa ognie o nawierzchni z poliuretanu z wyposażeniem, siłownię plenerową z 9 urządzeniami siłowymi i nawierzchnią z poliuretanu	736 909,67
20.	Minibieżnia do skoku w dal i trójskoku w ZSP nr 3 przy ul. Cmentarnej	2017	Wykonano minibieżnię do skoku w dal i trójskoku o dł.30 m i szer. 1,5 m o nawierzchni z poliuretanu	28 500,00

21.	Modernizacja bieżni i stanowiska do skoku w dal przy SP 37	2017	Wykonano bieżnię dwustanowiskową i stanowisko do skoku w dal o nawierzchni z poliuretanu	111 396,59
22.	Budowa boiska przy SP nr 3 przy ul. Wojska Polskiego	2018	Wykonano boisko o nawierzchni z poliuretanu z oświetleniem, piłkochwytami i wyposażeniem	518 445,00
23.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 11	2018	Wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z piłkochwytem i wyposażeniem	316 479,00
24.	Rolkostrada - zagospodarowanie przy ul. Łabędziej	2018	Wykonano rolkostradę o nawierzchni z betonu asfaltowego dł. 66,5 m	103 000,00
25.	Boisko przy Przedszkolu nr 8 przy ul. Wojska Polskiego 8	2018	Wykonano boisko (pow. 138,5 m²) o nawierzchni z poliuretanu z ogrodzeniem i wyposażeniem	94 800,00
26.	Boisko przy ul. Andersa - adaptacja obiektu dla potrzeb rozgrywek piłkarskich ligi okręgowej PZPN	2018	Przebudowano: boisko z trawy naturalnej, odwodnienie, instalacją nawadniającą i zasilanie elektryczny; wyposażenie	762 186,24
27.	Treningowe pole golfowe	2018	Wykonano treningowe pole golfowe: nawierzchnie trawiaste i piaszczyste, drogę dojazdowa, piłkochwyt, oświetlenie, zamontowano pawilony kontenerowe, garaż na sprzęt, wiatę ze stanowiskami (strzelnica), taras drewniany; symulator do gry i wyposażenie	1 597 521,40
28.	Modernizacja boiska na osiedlu Z pomiędzy ul. Beskidzką, a parafią św. Maksymiliana Kolbe	2019	Unieważniono kolejną procedurę przetargową	3 467 000,00
29.	Budowa stadionu lekkoatletycznego	2019	W trakcie opracowanie dokumentacji projektowej	22 389 000,00
30.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy III LO przy ul. Elfów	2019	W trakcie realizacji boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu z odwodnieniem, ogrodzeniem, piłkochwytami i wyposażeniem	690 037,00
			RAZEM	**34 127 476,93**

Źródło: Wydział Przygotowania i Realizacji Inwestycji Miasta Tychy (z dn. 28.02.2021 r.)

Załącznik 23. Liczba klas sportowych wraz z liczbą uczniów w szkołach publicznych w mieście Tychy w latach 2015 - 2020.

l.p.	*rok szkolny*	*liczba oddziałów sportowych*	*liczba uczniów w oddział. sport.*
1.	2015/2016	38	787
2.	2016/2017	35	738
3.	2017/2018	34	683
4.	2018/2019	36	691
5.	2019/2020	29*	535
6.	2020/2021	30**	598

* w tym 2 oddziały mistrzostwa sportowego
** w tym 3 oddziały mistrzostwa sportowego

Źródło: Miejskie Centrum Oświaty w Tychach (dane z dnia 2.03.2021)

Załącznik 24. Liczba ćwiczących w wieku do 18 lat w klubach sportowych w Tychach na tle innych miast GZM w latach 2014 – 2018.

l.p.	miasto	2014 r.	2016 r.	2018 r.		zmiana w latach
		Liczba ćwiczących	Liczba ćwiczących	Liczba ćwiczących		2014 - 2018
1.	Bytom	2 349	3 435	2 911		23,9%
2.	Chorzów	2 830	2 807	1 969		-30,4%
3.	Dąbrowa G.	2 372	3 240	3 437		44,9%
4.	Gliwice	3 491	3 120	3 549		1,7%
5.	Jaworzno	1 162	1 681	1 513		30,2%
6.	Katowice	5 982	6 935	8 896		48,7%
7.	Mysłowice	619	812	656		6,0%
8.	Piekary Śląskie	485	866	1 193		146,0%
9.	Ruda Śląska	2 495	2 643	3 096		24,1%
10.	Siemianowice Śl.	776	958	603		-22,3%
11.	Sosnowiec	2 010	3 112	3 011		49,8%
12.	Świętochłowice	793	833	878		10,7%
13.	**Tychy**	2 702	3 280	3 619		**33,9%**
14.	Zabrze	3 601	4 685	3 259		-9,5%
	razem	*31 667*	*38 407*	*38 590*		*21,9%*

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 15.01.2021 r.)

Załącznik 25. Stypendia i nagrody specjalne dla wyróżniających się sportowców w Tychach w latach 2016-2020.

	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	razem w latach 2016 - 2020
Stypendia Tyskie Orły za wybitne osiągniecia sportowe uczniów	22 000,00 zł	31 000,00 zł	44 000,00 zł	52 000,00 zł	53 000,00 zł	**202 000,00 zł**
Nagrody Prezydenta Miasta	350 000,00 zł	250 000,00 zł	500 000,00 zł	350 000,00 zł	0,00 zł	**1 450 000,00 zł**
razem	**372 000,00 zł**	**281 000,00 zł**	**544 000,00 zł**	**402 000,00 zł**	**53 000,00 zł**	**1 652 000,00 zł**

Źródło: opracowanie K. Cieślikowski na podstawie danych z MOSiR w Tychach i Miejskiego Centrum Oświaty w Tychach (z dn. 27.02.2021)

Załącznik 26. Najpopularniejsi sportowcy w Tychach – charakterystyka liczbowa plebiscytu w latach 2016 – 2020

wybory w latach	2016 r.	2017 r.	2018 r	2019 r.	2020 r.	razem
liczba głosujących osób	3 865	6 318	2 991	3 896	1 424	18 494

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie danych z MOSiR w Tychach (z dn. 15.02.2021 r.)

l.p.	dyscyplina sportowa	ile razy laureat[139] wyborów w latach 2016-2020 z określonej dyscypliny sportowej
1.	hokej na lodzie	15
2.	kajakarstwo	9
3.	piłka nożna	8
4.	lekkoatletyka	4
5.	pływanie	5
6.	futsal	2
7.	strzelectwo	2
8.	futbol amerykański	2
9.	judo	1
10.	jujitsu	1
11.	snowboard	1

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie danych z MOSiR w Tychach (z dn. 15.02.2021 r.)

[139] Laureat w tej tabeli oznacza osobę, która w plebiscycie zajęła miejsce od 1 do 5

Załącznik 27. Imprezy sportowe w Tychach w latach 2016-2020 organizowane lub współorganizowane przez MOSiR Tychy

	Razem (liczba wydarzeń)	**70**	**73**	**72**	**81**	**76**	**24**	***326***	***100,0%***
l.p.	*Rodzaj imprezy sportowej/dyscyplina*	*2015 r.*	*2016 r.*	*2017 r.*	*2018 r.*	*2019 r.*	*2020 r.*	***Suma z lat 2016-2020***	***Udział poszczegól-nych imprez w %***
1.	Bieganie + jazda na rowerze	0	0	0	0	1	2	**3**	0,9%
2.	Bieganie + jazda na rowerze + kajakarstwo	1	1	1	1	1	1	**5**	1,5%
3.	Bieganie	28	27	21	21	22	4	**95**	29,1%
4.	Bieganie + ćwiczenia sprawnościowe	0	0	0	0	2	0	**2**	0,6%
5.	Bieganie + rekreacja	1	1	1	1	1	0	**4**	1,2%
6.	Crossminton	0	0	0	0	0	2	**2**	0,6%
7.	Hokej na lodzie	1	4	1	2	2	1	**10**	3,1%
8.	Kajakarstwo	0	1	0	1	1	0	**3**	0,9%
9.	Kolarstwo	0	1	1	1	1	0	**4**	1,2%
10.	Koszykówka uliczna + piłka nożna + kajakarstwo	0	0	0	1	0	0	**1**	0,3%
11.	Koszykówka	8	6	3	6	3	2	**20**	6,1%
12.	Lekkoatletyka	1	1	1	1	1	0	**4**	1,2%
13.	Lekkoatletyka + piłka nożna + siatkówka plażowa	0	0	0	1	0	0	**1**	0,3%
14.	Piłka nożna	2	2	3	2	1	0	**8**	2,5%
15.	Piłka nożna halowa	2	2	2	2	2	2	**10**	3,1%
16.	Piłka ręczna	0	0	0	0	1	0	**1**	0,3%
17.	Pływanie + jazda na rowerze + bieganie	1	1	1	1	1	1	**5**	1,5%
18.	Pływanie	3	3	3	4	4	2	**16**	4,9%
19.	Regaty	1	2	1	2	0	0	**5**	1,5%
20.	Rekreacja	7	6	8	8	6	0	**28**	8,6%
21.	Rolki	1	1	1	1	1	0	**4**	1,2%
22.	Rower (jazda na rowerze)	1	0	0	0	0	0	**0**	0,0%
23.	Rozrywka – inne (gala, laury, itp.)	0	0	1	1	1	1	**4**	1,2%
24.	Siatkówka + koszykówka + piłka ręczna + badminton	0	0	0	1	0	0	**1**	0,3%
25.	Siatkówka	5	5	5	5	7	2	**24**	7,4%
26.	Siatkówka plażowa	0	1	7	7	7	3	**25**	7,7%
27.	Tenis (ziemny, plażowy)	0	0	0	2	0	0	**2**	0,6%
28.	Tenis stołowy	4	5	8	8	8	1	**30**	9,2%
29.	Unihokej	2	2	2	0	0	0	**4**	1,2%
30.	Wielobój	1	1	1	1	1	0	**4**	1,2%
31.	Zapasy	0	0	0	0	1	0	**1**	0,3%

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie danych z MOSiR w Tychach (z dn. 15.02.2021 r)

Załącznik 28. Uczestnicy imprez sportowych w Tychach w latach 2016-2020 organizowanych lub współorganizowanych przez MOSiR Tychy

	Łączna liczba uczestników	**12 074**	**13 456**	**11 457**	**12 145**	**13 098**	**2 051**	**52 207**	***100,0%***
l.p.	*Rodzaj imprezy sportowej/dyscyplina*	*2015 r.*	*2016 r.*	*2017 r.*	*2018 r.*	*2019 r.*	*2020 r.*	***Suma z lat 2016-2020***	***Udział poszczególnych imprez w %***
1.	Bieganie + jazda na rowerze	0	0	0	0	80	145	**225**	0,4%
2.	Bieganie + jazda na rowerze + kajakarstwo	29	30	38	47	60	60	**235**	0,5%
3.	Bieganie	7 547	7 495	7 202	7 134	8 153	998	**30 982**	59,3%
4.	Bieganie + ćwiczenia sprawnościowe	0	0	0	0	78	0	**78**	0,1%
5.	Bieganie + rekreacja	90	130	110	170	160	0	**570**	1,1%
6.	Crossminton	0	0	0	0	0	24	**24**	0,0%
7.	Hokej na lodzie	90	1 722	72	108	120	36	**2 058**	3,9%
8.	Kajakarstwo	0	120	0	40	50	0	**210**	0,4%
9.	Kolarstwo	0	220	240	210	230	0	**900**	1,7%
10.	Koszykówka uliczna + piłka nożna + kajakarstwo	0	0	0	120	0	0	**120**	0,2%
11.	Koszykówka	265	283	91	303	106	50	**833**	1,6%
12.	Lekkoatletyka	160	120	75	85	90	0	**370**	0,7%
13.	Lekkoatletyka + piłka nożna + siatkówka plażowa	0	0	0	120	0	0	**120**	0,2%
14.	Piłka nożna	54	60	130	39	6	0	**235**	0,5%
15.	Piłka nożna halowa	240	200	200	240	200	195	**1 035**	2,0%
16.	Piłka ręczna	0	0	0	0	80	0	**80**	0,2%
17.	Pływanie + jazda na rowerze + bieganie	120	116	114	74	105	49	**458**	0,9%
18.	Pływanie	380	270	295	645	595	175	**1 980**	3,8%
19.	Regaty	30	130	22	100	0	0	**252**	0,5%
20.	Rekreacja	940	780	941	630	860	0	**3 211**	6,2%
21.	Rolki	1 200	900	1 000	800	750	0	**3 450**	6,6%
22.	Rower (jazda na rowerze)	120	0	0	0	0	0	**0**	0,0%
23.	Rozrywka – inne (gala, laury, itp.)	0	0	50	120	150	15	**335**	0,6%
24.	Siatkówka + koszykówka + piłka ręczna + badminton	0	0	0	120	0	0	**120**	0,2%
25.	Siatkówka	450	400	290	410	570	150	**1 820**	3,5%
26.	Siatkówka plażowa	0	45	168	154	156	120	**643**	1,2%
27.	Tenis (ziemny, plażowy)	0	0	0	42	0	0	**42**	0,1%
28.	Tenis stołowy	183	235	257	264	271	34	**1 061**	2,0%
29.	Unihokej	80	80	42	0	0	0	**122**	0,2%
30.	Wielobój	96	120	120	170	168	0	**578**	1,1%
31.	Zapasy	0	0	0	0	60	0	**60**	0,1%

Źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie danych z MOSiR w Tychach (z dn. 15.02.2021 r.)

Załącznik 29. Publiczność na meczach piłki nożnej pierwszej drużyny piłkarzy nożnych mężczyzn GKS Tychy

Poziom rozgrywek piłkarskich	II liga	I liga	I liga	I liga	I liga	I liga
sezon	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
łączna frekwencja na stadionie w całym sezonie	102 879	89 865	70 374	71 684	44 479	12 671
Średnia frekwencja na jeden mecz w sezonie	6 430	5 286	4 140	4 217	3 177	2 534

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie: sportowefakty.wp.pl (dost. 1.10.2020) oraz https://www.transfermarkt.pl/fortuna-1-liga (dost. 2.03.2021)

Załącznik 30. Wartość przyznanych dotacji celowych na projekty wspierające rozwój sportu w mieście Tychy ze względu na dyscypliny sportowe Tychy

l.p.	*dyscypliny sportowe*	*dotacje na 2016 r. (w zł)*	*dotacje na 2017 r. (w zł)*	*dotacje na 2018 r. (w zł)*	*dotacje na 2019 r. (w zł)*	*dotacje na 2020 r. (w zł)*	***suma w latach 2016-2020** (w zł)*	***Udział dyscyplin w %***
1.	**piłka nożna**	3 714 800	3 847 500	4 072 000	4 974 000	5 326 000	**21 934 300**	46,32%
2.	**hokej na lodzie**	3 733 000	3 640 000	3 645 000	3 795 000	4 395 000	**19 208 000**	40,57%
3.	**koszykówka**	650 000	600 000	600 000	400 000	600 000	**2 850 000**	6,02%
4.	**siatkówka**	210 000	230 000	265 000	265 000	240 000	**1 210 000**	2,56%
5.	**futsal**	92 000	80 000	90 000	90 000	142 000	**494 000**	1,04%
6.	**bieganie**	56 000	64 000	77 000	78 000	78 000	**353 000**	0,75%
7.	**futbol am.**	40 000	50 000	70 000	65 000	74 500	**299 500**	0,63%
8.	**unihokej**	50 000	50 000	55 000	55 000	55 000	**265 000**	0,56%
9.	**pływanie**	13 200	23 000	35 000	39 000	41 000	**151 200**	0,32%
10.	**sztuki walki**	11 000	11 500	36 000	36 000	28 000	**122 500**	0,26%
11.	**strzelectwo**	0	15 000	28 000	30 000	35 000	**108 000**	0,23%
12.	**skoki do wody**	15 000	15 000	17 000	17 000	15 000	**79 000**	0,17%
13.	**golf**	10 000	10 000	12 000	12 000	12 000	**56 000**	0,12%
14.	**judo**	0	0	12 000	12 000	22 000	**46 000**	0,10%
15.	**wyścigi sam.**	7 000	7 000	10 000	10 000	10 000	**44 000**	0,09%
16.	**karate**	6 000	6 000	9 000	7 000	7 000	**35 000**	0,07%
17.	**lekkoatletyka**	1 000	0	10 000	10 000	5 000	**26 000**	0,05%
18.	**gimn. sportowa**	0	0	5 000	5 000	5 000	**15 000**	0,03%
19.	**podnoszenie c.**	0	0	0	0	8 000	**8 000**	0,02%
20.	**skat**	1 000	1 000	2 000	0	0	**4 000**	0,01%
21.	**tenis stołowy**	0	0	0	0	1 500	**1 500**	0,00%
22.	**projekt MOSM** (10 dyscyplin s.)	40 000	0	0	0	0	**40 000**	0,08%
	razem	**8 650 000**	**8 650 000**	**9 050 000**	**9 900 000**	**11 100 000**	**47 350 000**	100,00%

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych MOSiR Tychy

Załącznik 31. Liczba projektów, które otrzymały dotacje celowe wspierające rozwój sportu w mieście Tychy ze względu na dyscypliny sportowe

l.p.	*dyscypliny sportowe*	*projekty na 2016 r.*	*projekty na 2017 r.*	*projekty na 2018 r.*	*projekty na 2019 r.*	*projekty na 2020 r.*	***suma w latach 2016-2020***	***Udział dyscyplin***
1.	**piłka nożna**	12	12	15	13	15	67	33,33%
2.	**sztuki walki**	4	4	6	3	4	21	10,45%
3.	**bieganie**	3	3	4	2	2	14	6,97%
4.	**futbol amerykański**	2	2	3	2	2	11	5,47%
5.	**karate**	3	3	3	1	1	11	5,47%
6.	**futsal**	2	2	2	2	2	10	4,98%
7.	**siatkówka**	2	2	2	2	2	10	4,98%
8.	**hokej na lodzie**	3	1	1	2	2	7	3,48%
9.	**pływanie**	0	1	1	2	2	6	2,99%
10.	**gimnastyka sportowa**	1	1	1	1	1	5	2,49%
11.	**golf**	1	1	1	1	1	5	2,49%
12.	**koszykówka**	1	1	1	1	1	5	2,49%
13.	**skoki do wody**	1	1	1	1	1	5	2,49%
14.	**unihokej**	1	1	1	1	1	5	2,49%
15.	**wyścigi samochodowe**	1	1	1	1	1	5	2,49%
16.	**strzelectwo**	0	1	1	1	1	4	1,99%
17.	**judo**	0	0	1	1	1	3	1,49%
18.	**skat**	1	1	1	0	0	3	1,49%
19.	**lekkoatletyka**	0	0	0	1	1	2	1,00%
20.	**tenis stołowy**	0	0	0	0	1	1	0,50%
21.	**podnoszenie c.**	0	0	0	0	1	1	0,50%
	razem	**36**	**38**	**46**	**38**	**43**	**201**	**100,00%**

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych MOSiR Tychy

Załącznik 32. Struktura dotacji celowych projektów wspierających rozwój sportu w mieście Tychy w latach 2016-2020 ze względu na podmiot realizujący projekt

Zmiana w latach 2016-2020		dotacje na 2016 r. (zł)	dotacje na 2017 r. (zł)	dotacje na 2018 r. (zł)	dotacje na 2019 r. (zł)	**dotacje na 2020 r. (zł)**	**Suma (2016-2020)**	struktura
25,83%	miejskie spółki prawa handlowego	7 550 000	7 500 000	7 550 000	8 400 000	9 500 000	**40 500 000**	85,91%
45,45%	inne organizacje sportowe	1 100 000	1 150 000	1 500 000	1 500 000	1 600 000	**6 850 000**	14,09%
28,32%	**razem**	**8 650 000**	**8 650 000**	**9 050 000**	**9 900 000**	**11 100 000**	**47 350 000**	**100,00%**

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych MOSiR Tychy

Załącznik 33. Analiza wydatków na sport w Tychach na tle innych miast w Polsce

Udział wydatków na sport (dział 926 - Kultura fizyczna) w wydatkach ogółem budżetów miast na prawach powiatów w Polsce w latach 2015 – 2019.

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
67 miast w Polsce	2,87%	2,84%	2,92%	2,83%	2,60%
19 miast w woj. śląskim	3,99%	3,86%	3,68%	3,77%	3,51%
miasto Tychy	**9,53%**	**4,56%**	**4,48%**	**4,80%**	**7,16%**

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych GUS, Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej (dost. dn. 15-01-2021)

Średnie wydatki na sport (dział 926 - Kultura fizyczna) w miastach na prawach powiatów w Polsce w latach 2015 – 2019.

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	Zmiana w latach 2015-2019
67 miast w Polsce	5 158 996,00	5 488 000,25	6 270 203,87	6 718 053,07	7 068 344,28	37,0%
19 miast w woj. śląskim	3 622 974,96	3 935 209,11	4 474 192,87	5 060 117,34	5 731 963,60	58,2%
miasto Tychy	8 701 844,20	8 889 996,34	8 926 600,00	9 319 840,00	10 121 809,17	16,3%

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych GUS, Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej (dost. dn. 15-01-2021)

Wydatki na sport (dział 926 - Kultura fizyczna) w miastach na prawach powiatów w Polsce w latach 2015 – 2019 w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w zł).

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
dla 67 miast w Polsce	159,05	162,07	181,81	195,38	200,05
dla 19 miast w woj. śląskim	190,50	191,51	196,39	224,80	232,16
dla miasta Tychy	466,25	224,54	244,61	302,57	**524,38**

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych GUS: Podgrupa - Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej i spisu ludności (dost. dn. 15-01-2021)

Załącznik 34. Najpopularniejsze dyscypliny sportowe ze względu na liczbę imprez otwartych zrealizowanych w latach 2016-2020

l.p.	Dyscyplina sportowa	liczba imprez	liczba uczestników	Średnia liczba uczestników na jedną imprezę
1.	bieganie	95	30 982	326,1
2.	tenis stołowy	30	1 061	35,4
3.	siatkówka (w tym plażowa)	29	2 463	84,9
4.	koszykówka	20	833	41,7
5.	pływanie	16	1 980	123,8
6.	hokej na lodzie	10	2 058	205,8
7.	futsal	10	1 035	103,5
8.	piłka nożna	8	235	29,4
9.	regaty/kajakarstwo	9	1 152	128,0
10.	jazda na rolkach	4	3 450	862,5
11.	wielobój	4	578	144,5
12.	lekkoatletyka	4	370	92,5

źródło: K. Cieślikowski opracowanie własne na podstawie danych MOSiR Tychy

Załącznik 35. Struktura przychodów Tyski Sport S.A. i KP GKS Tychy S.A. w latach 2015-2020

	2015 r.	*2016 r.*	*2017 r.*	*2018 r.*	*2019 r.*	*2020 r.*	*zmiana w latach 2015 - 2020*
Przychody komercyjne razem (w tys. zł)	5 981,16	6 907,15	8 330,62	9 621,49	11 552,58	10 956,85	*83,2%*
Dotacje i inne przychody finansowe (w tys. zł)	7 610,20	7 621,07	7 647,86	7 559,80	8 373,52	9 529,71	*25,2%*
suma	**13 591,37**	**14 528,23**	**15 978,48**	**17 181,29**	**19 926,10**	**20 486,56**	***50,7%***

źródło: K. Cieślikowski opracowanie na podstawie danych z Tyski Sport S.A. (z dn. 20-03-2021)

Uwaga:

- przychody komercyjne razem obejmują: przychody ze sprzedaży biletów, umowy sponsorskie, przychody z praw do transmisji TV, przychody z realizowanych imprez, przychody z wynajmu pomieszczeń na stadionie, przychody z usług sekcji młodzieżowej (np. składki rodziców)
- w przychodach nie uwzględniono corocznej rekompensaty z Urzędu Miasta Tychy na utrzymanie Stadionu Miejskiego (realizowanej na podstawie umowy powierzenia Stadionu)

Załącznik 36. Wybrane pozycje zakupowe doposażenia istniejących obiektów sportowych MOSiR Tychy w latach 2016-2020

Lp.	rok	Nazwa obiektu	Nazwa urządzenia/ sprzętu	krótki opis/uwagi
1.	2016	Kryta pływalnia	schody do niecki basenu	schody do niecki zamiast drabinki, umożliwiające wejście osobom z ograniczeniami ruchowymi
2.	2016	Kryta pływalnia	szorowarka	samobieżna szorowarka do mycia podłóg i plaży basenowej
3.	2017	Kryta pływalnia	łączność radiowa	system łączności radiowej umożliwiający szybką komunikację pomiędzy ratownikami, recepcją i obsługą techniczną
4.	2017	Kryta pływalnia	fotometr	fotometr do bieżącej kontroli parametrów wody basenowej
5.	2017	Zespół Boisk Piłkarskich	Analizator ciała TANITA MC 780 S MA	Analizator ciała kupiony ze środków z budżetu obywatelskiego do realizacji w 2017 r. Koszt zakupu wyniósł 14 214,03 zł. Analizator ciała przekazano umową użyczenia do APN GKS TYCHY, gdzie służy do pomiarów składu ciała zawodników. Z urządzenia mogą korzystać również mieszkańcy miasta po uprzednim umówieniu się na badanie.
6.	2018	Kryta pływalnia	odkurzacze basenowe	odkurzacze do czyszczenia dna niecek basenowych
7.	2018	Kryta pływalnia	filtr basenowy	wymiana uszkodzonego filtra basenowego w obiegu wody niecki rozgrzewkowej
8.	2018	Zespół Boisk Piłkarskich	Kosiarka wrzecionowa TORO	Konieczność obsługi zwiększającej się powierzchni terenów zielonych zarządzanych przez MOSiR, wymusił unowocześnienie i powiększenia parku maszynowego. W 2018 roku MOSiR dokonał zakupu profesjonalnej kosiarki wrzecionowej TORO REELMASTER 3100-D do koszenia boisk piłkarskich. Całkowity koszt zakupu wyniósł 121 770,00 zł.
9.	2018	Stadion Zimowy	Zakup trybuny dwurzędowej z stolikami dla prasy	Umożliwia komfortowe warunki pracy, możliwości indywidualnego podłączenia zasilania oraz LAN
10.	2018	Stadion Zimowy	Zakup 13 rowerków treningowych	Trening zawodników na profesjonalnych rowerach treningowych
11.	2018	Stadion Zimowy	Maszyna do frezowania lodu	Profesjonalna konserwacja tafli lodowiska przy bandach
12.	2018	Stadion Zimowy	Zamiatarka z trakcją	Sprawne i dokładne sprzątanie powierzchni zewnętrznych Stadionu Zimowego
13.	2018	Stadion Zimowy	Generator ozonu	Dezynfekcja pomieszczeń oraz likwidowanie przykrych zapachów
14.	2019	Kryta pływania	monitoring wizyjny	wymiana monitoringu wizyjnego obiektu i terenu przyległego
15.	2019	Kryta pływania	słupki basenowe	wymiana słupków startowych z funkcją ustawialnego podnóżka, spełniające wymogi FINA
16.	2019	Stadion Zimowy	Wymiana oświetlenia	Zapewnienie równomiernego oświetlenia tafli lodowiska, oraz redukcja kosztów energii elektrycznej
17.	2019	Stadion Zimowy	Zakup band do hokeja	Dostosowanie obiektu do nowych przepisów SZHL i IIHF
18.	2019	Stadion Zimowy	8 głowic ledowych	Uatrakcyjnienie imprez organizowanych na Stadionie Zimowym
19.	2019	Stadion Zimowy	Ostrzałka do łyżew	Umożliwienie profesjonalnego szlifowania łyżew
20.	2019	Stadion Zimowy	Łyżwy do wypożyczalni	Wymian zużytych łyżew w wypożyczalni
21.	2020	Hala Sportowa	Rampa mobilna	Rampa zakupiona jako dostosowanie obiektu dla niepełnosprawnych
22.	2020	Boisko do Golfa	Zbieraczka do piłek	Sprzęt służący do zbierania piłeczek golfowych
23.	2020	Boisko do Golfa	Zbieraczka do piłek	Sprzęt służący do zbierania piłeczek golfowych
24.	2020	Zespół Boisk Piłkarskich	Ciągnik Kioti wraz z aeratorem	W 2020 roku nastąpił zakup dwóch maszyn do obsługi boisk trawiastych zarządzanych przez MOSiR. W skład zestawu wchodzi ciągnik rolniczy KIOTI wraz z ładowaczem oraz specjalistyczna maszyna - aerator służąca do napowietrzania murawy w celu poprawy jej kondycji.
25.	2020	Zespół Boisk Piłkarskich	Trybuna dla widzów	W lutym 2020 roku zawarto umowę na zakup wraz z montażem 2 trybun przenośnych dla osób obserwujących wydarzenia sportowe odbywające się na boisku sztucznym w Zespole Boisk Piłkarskich. Środki na realizację inwestycji zostały przyznane w ramach Budżetu Obywatelskiego m. Tychy
26.	2020	Zespół Boisk Piłkarskich	Montaż kamer	Na obiekcie dokonano również modernizacji monitoringu wizyjnego poprzez rozszerzenie istniejącej systemu o dodatkowe 8 kamer wraz z rejestratorem. Modernizacja miał na celu polepszenie stanu bezpieczeństwa osób przebywających na obiekcie, identyfikacje sprawców aktów wandalizmów oraz ochrony mienia należącego do MOSiR.
27.	2020	Stadion Zimowy	Modernizacja monitoringu video	Dostosowanie obiektu do aktualnych przepisów dotyczących organizacji imprez masowych, oraz zwiększenie bezpieczeństwa na obiekcie
28.	2020	Stadion Zimowy	Montaż licznika zliczającego dostępne miejsca na ślizgawkach	Informacja dostępnych biletów dla osób korzystających z godzin ogólnodostępnych
29.	2020	Stadion Zimowy	Łyżwy do wypożyczalni	Wymian zużytych łyżew w wypożyczalni

Źródło: opracowanie na podstawie informacji MOSiR Tychy

Załącznik 37. Zespół merytoryczny ds. opracowania Strategii rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2021 -2025

rola w zespole	*imię i nazwisko*	*organizacja*
Przewodniczący:	**Marcin Staniczek**	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tychach
Członkowie:	**Barbara Konieczna**	Przewodnicząca Rady Miasta Tychy
	Sławomir Wróbel	Radny Miasta Tychy
	Iwona Ciepał	Naczelnik Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej UM Tychy
	Katarzyna Kula	Główny Specjalista Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej UM Tychy
	Magdalena Ziętek-Pierzchała	Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Europejskich
	Justyna Miros	Starszy Inspektor w Miejskim Centrum Oświaty w Tychach
	Piotr Zawadzki	Kierownik Tyskiej Galerii Sportu, oddziału Muzeum Miejskiego

Źródło: Zarządzenie Nr 0050/228/20 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 29 lipca 2020 r w sprawie powołania zespołu ds. opracowania strategii